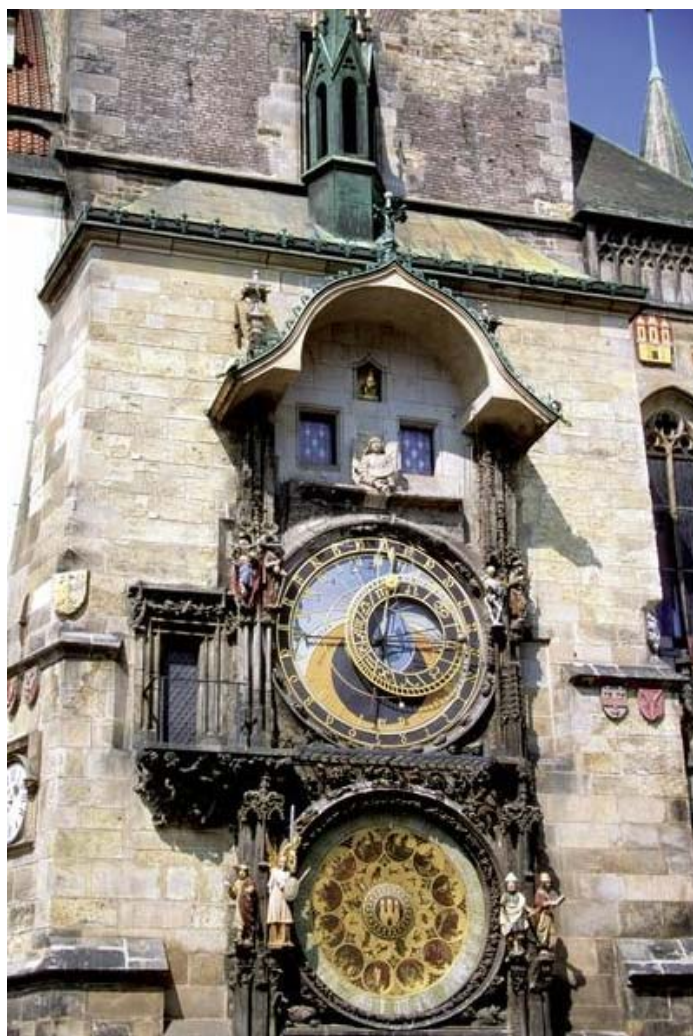

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hlavního města Prahy

PRAHA 2006

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA
MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
ODBOR ŠKOLSTVÍ
ODBOR UMĚLECKÝCH ŠKOL, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Úvod.....	3
I. Regionální specifika rozvoje společnosti, ekonomiky a trhu práce a jejich vliv na další rozvoj vzdělávací soustavy hl. m. Prahy	5
I.1 Ekonomicko - sociální rozvoj, vzdělávání ve specifických podmínkách regionální politiky hl. m. Prahy	5
I.1.1 Ekonomická struktura a rozvoj hl. m. Prahy.....	5
I.1.2 Lidské zdroje a trh práce.....	7
I.2 Politika rozvoje vzdělávání v hl. m. Praze v širším kontextu	21
I.2.1 Soulad dlouhodobého záměru hl. m. Prahy s dlouhodobým záměrem ČR a dalšími strategickými dokumenty	21
I.2.2 Výdaje na školství ve vazbě na celkové výdaje kraje	23
I.2.3 Spolupráce se sociálními partnery a městskými částmi hl. m. Prahy.....	24
II. Vyhodnocení dosaženého stavu a strategie rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy v hl. m. Praze na období let 2006 – 2010	26
II.1 Prioritní cíle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy HMP 2003 26	
II.2 Zabezpečení dostupnosti a kvality celoživotního učení jako hlavní princip rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy	31
II.3 Dosažený stav, priority a cíle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy HMP 2006 pro další období.....	32
II.3.1 Zkvalitnění a modernizace vzdělávání (kurikulární reforma)	32
II.3.1.1 Rámcové a školní vzdělávací programy	33
II.3.1.2 Zkvalitnění výuky cizích jazyků	35
II.3.1.3 Zkvalitnění výuky informační gramotnosti	37
II.3.1.4 Řešení problematiky multikulturní výchovy, vzdělávání a osvěty	41
II.3.1.5 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.....	41
II.3.1.6 Mezinárodní spolupráce škol.....	43
II.3.2 Sledování a hodnocení kvality vzdělávání	44
II.3.3 Zvyšování kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných	46
II.3.3.1 Vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů	48
II.3.3.2 Náhradní výchovná péče na území hl. m. Prahy	49
II.3.4 Budování a rozvoj poradenských a informačních systémů.....	50
II.3.5 Prevence sociálně patologických jevů v hl. m. Praze	53

II.3.6 Základní umělecké a zájmové vzdělávání	55
II.3.6.1 Základní umělecké školy a záměry v jejich rozvoji	55
II.3.6.2 Rozvoj zájmového vzdělávání a volnočasových aktivit pro děti a mládež v hl. m. Praze.....	57
II.3.7 Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání	59
II.3.8 Další vzdělávání v rámci celoživotního učení	65
II.3.9 Optimalizace sítě škol a jejich vzdělávací nabídky	66
II.3.10 Využití ESF pro naplňování cílů hl. m. Prahy v oblasti rozvoje lidských zdrojů.....	68
III. Kvalitativní a kvantitativní rozvoj vzdělávání v hl. m. Praze na jednotlivých úrovních vzdělávací soustavy	72
III.1 Předškolní vzdělávání	72
III.2 Základní vzdělávání	73
III.3 Základní umělecké vzdělávání	75
III.4 Zájmové vzdělávání v domech dětí a mládeže	76
III.5 Střední vzdělávání	77
III.6 Vyšší odborné vzdělávání.....	82
IV. Financování regionálního školství.....	85
IV.1 Vývoj ve financování regionálního školství v průběhu reformy veřejné správy.....	85
IV.2 Výdaje na školství hl. m. Prahy.....	85
IV.3 Ekonomický pohled na financování škol a školských zařízení v letech 2003 - 2005	87
IV.3.1 Skutečnost roku 2003.....	87
IV.3.2 Skutečnost roku 2004.....	90
IV.3.3 Skutečnost roku 2005.....	93
IV.4 Výhled financování regionálního školství v HMP na období 2006 – 2010	96
IV.4.1 Orientační návrh přímých výdajů na období 2006 – 2010	96
IV.4.2 Orientační návrh provozních výdajů na období 2006 – 2010	99
IV.5 Předpoklad čerpání finančních prostředků z ESF v následujícím období	102
Závěr.....	103
Seznam použitých zkratk.....	104
Seznam použité literatury.....	106
Příloha č. 1.	109
Příloha č. 2.	113

Úvod

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy 2006 (DZ HMP 2006) je strategickým dokumentem HMP pro oblast vzdělávání, jehož zpracovatelem je odbor školství a odbor uměleckých škol, mládeže a tělovýchovy Magistrátu hl. m. Prahy. Vymezuje rozvojové priority vzdělávací soustavy na území hl. m. Prahy v krátkodobém a střednědobém výhledu. Zároveň upřesňuje formy a metody jejich realizace a podpory.

Zpracování dlouhodobého záměru vzdělávání na republikové i krajské úrovni stanovil v návaznosti na reformu veřejné správy zákon č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Na jeho základě vznikl v r. 2003 první Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v hl. m. Praze. Zpracování dlouhodobého záměru, jeho pravidelné vyhodnocení a aktualizaci ukládá krajským úřadům i nový školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání). Strukturu, obsah, postup zpracování a termíny předkládání a zveřejňování DZ upravuje vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy 2006 vychází z následujících dokumentů:

- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice - Bílá kniha (2001)
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (2002 a 2005)
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v hl. m. Praze (2003)
- Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy hl. m. Prahy za školní rok 2004/2005
- Strategický plán hl. m. Prahy (2000)
- Jednotný programový dokument pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha (2003)
- Národní rozvojový plán 2004 – 2006 (2004)
- Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR (2003)
- Program realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR (2005)
- Strategie udržitelného rozvoje ČR (2004)
- Lisabonská strategie přijatá Evropskou radou v r. 2000 a konkretizovaná v Barceloně r. 2002
- Vzdělávání a odborná příprava v Evropě, různé systémy, společné cíle do roku 2010 (2003)

Vychází i z dalších dokumentů a odborných publikací, zejména Českého statistického úřadu, Ústavu pro informace ve vzdělávání, Národního ústavu odborného vzdělávání, Výzkumného ústavu pedagogického, Institutu pedagogicko - psychologického poradenství ČR, Národního vzdělávacího fondu, Národního institutu dalšího vzdělávání (dříve Pedagogického centra Praha), Centra školského managementu PedF UK a z výstupů mezinárodních projektů EU a OECD. Opírá se rovněž o podklady a informace z Útvaru rozvoje hl. m. Prahy, odborů a organizačních jednotek Magistrátu hl. m. Prahy – sekretariátu radního pro oblast zdravotnictví, sociální péče a národnostních menšin, odboru zahraničních vztahů a fondů EU, odboru rozpočtu a oddělení protidrogové prevence.

I. kapitola Regionální specifika rozvoje společnosti, ekonomiky a trhu práce a jejich vliv na další rozvoj vzdělávací soustavy hl. m. Prahy shrnuje specifické rysy pražského regionu, které

jsou významné pro další rozvoj vzdělávacího systému na území hl. m. Prahy. Jsou to na jedné straně ekonomický vývoj a struktura, regionální trh práce a jeho potřeby, na druhé straně charakter rozvoje lidských zdrojů a demografický vývoj.

II. kapitola Vyhodnocení dosaženého stavu a strategie rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy v hl. m. Praze na období let 2006 – 2010 vyhodnocuje plnění priorit a cílů stanovených Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v hl. m. Praze 2003 a definuje priority pro následující období. Jsou jimi:

- Zkvalitnění a modernizace vzdělávání
- Sledování a hodnocení kvality vzdělávání
- Zvyšování kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných
- Budování a rozvoj poradenských a informačních systémů
- Prevence sociálně patologických jevů
- Rozvoj základního uměleckého a zájmového vzdělávání
- Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání
- Další vzdělávání v rámci celoživotního učení
- Optimalizace sítě škol a jejich vzdělávací nabídky
- Využívání ESF pro naplňování cílů hl. m. Prahy v oblasti RLZ

Rámcem pro realizaci těchto priorit je celoživotní učení pojaté jako ucelený systém propojující počáteční a další vzdělávání při naplnění zásady aktivní participace všech jeho subjektů.

III. kapitola Kvalitativní a kvantitativní rozvoj vzdělávání v hl. m. Praze na jednotlivých úrovních vzdělávací soustavy se věnuje jednotlivým úrovním vzdělávací soustavy hl. m. Prahy z hlediska budoucího vývoje počtu dětí, žáků a studentů na těchto úrovních, který je určující i pro jejich další kvalitativní rozvoj. Vychází z demografického vývoje, současných vývojových trendů ve školství i ze specifík HMP. Obsahuje projekci výkonů vzdělávací soustavy hl. m. Prahy a předpokládané počty pedagogických pracovníků.

IV. kapitola Financování regionálního školství se zabývá vývojem financování regionálního školství v letech 2003 – 2005 a stanovením orientačních výdajů na vzdělávání na období let 2006 - 2010.

I. Regionální specifika rozvoje společnosti, ekonomiky a trhu práce a jejich vliv na další rozvoj vzdělávací soustavy hl. m. Prahy

I.1 Ekonomicko - sociální rozvoj, vzdělávání ve specifických podmínkách regionální politiky hl. m. Prahy

I.1.1 Ekonomická struktura a rozvoj hl. m. Prahy

Odvětvová struktura hospodářství hl. m. Prahy, jeho výkonnostní úroveň a dynamika jsou výsledkem dlouhodobého historického vývoje, geografických i přírodních vlivů. Projevuje se ve výrazné odlišnosti od ostatních regionů České republiky, protože výkonnost pražské ekonomiky výrazně předstihuje ostatní kraje. Ze srovnání s hlavními středoevropskými konkurenty i dalšími evropskými městy pak vyplývá, že Praha překonala za posledních 10 – 15 let geopolitickou izolaci včetně jejích ekonomických důsledků a stala se pro podnikatele velmi atraktivní. Zlepšující pozici podnikatelské přitažlivosti potvrzuje zájem o umístění zahraničních firem nebo jejich organizačních částí i ve střednědobém časovém horizontu. Rychlá a poměrně nekonfliktní ekonomická transformace se odrazila i v současném kvalitním investorském hodnocení Prahy (MOODY'S - rating A2).

Pozitivně je hodnocena úroveň pražského liberalizovaného trhu, která se odráží v účasti zahraničních subjektů na ekonomických aktivitách, internacionalizaci vlastnických vztahů a manažerských struktur. Zcela nezastupitelnou roli však v této sféře musí sehrát právě vzdělávací systém, který musí přispět všem ekonomickým subjektům k posílení jejich konkurenceschopnosti.

V podstatě stabilizovaná sektorová struktura Prahy je již srovnatelná se západoevropskými městy. Díky vývoji v posledních deseti letech je v Praze výrazně zastoupen terciární a především kvartérní sektor, i když průmyslová výroba s dlouhou tradicí má stále nezanedbatelné místo. V průmyslu je dokončována restrukturalizace; výběr oborů a výrobních programů směřuje k zabezpečení růstu efektivnosti i inovační konkurenceschopnosti. Investování do nových technologií a aplikací progresivních „know-how“ je značné, v řadě firem ale stále nedostatečné. To se týká především sektoru malých a středních podniků, jejichž specifickým potřebám bude třeba věnovat zvýšenou pozornost. Výrazně se snížilo tempo prvotního velkého uvolňování nadbytečné pracovní síly v průmyslových podnicích. Stavebnictví přizpůsobilo své kapacity nové poptávce, a tím se stalo účinným prvkem stability ekonomiky města. Napomáhá tomu i přetrvávající velký rozsah investování na území Prahy, který představuje více než 20 % celorepublikových objemů.

Zcela mimořádným tempem se posílily a dále posilují kapacity obchodu se zaměřením na velkoprodej a oborovou kompletaci obchodní sítě. Prosadily se obchodní řetězce převážně se zahraničním kapitálem, byla již realizována a připravují se další velká komerční a logistická centra, často s nadregionální působností. Přetrvává silný investorský zájem o ubytovací kapacity, nové hotely rychlým tempem zvyšují nabídku v chybějících typech ubytování. Výrazným prvkem pražské ekonomiky se tak stal cestovní ruch. Nabídka návštěvnických aktivit se rozšiřuje; postupně se odstraňuje nižší kvalita některých služeb a rozšiřuje se jejich nabídka. Velká koncentrace návštěvníků v části centra města však vytváří problémy spojené s lokálním přetížením.

Odvětví služeb podnikům byla ve vztahu k obsahu činnosti předmětem nejvýznamnějších změn. Stále zde probíhá konkurenční boj a vytváří se silné stabilizované jádro za účasti zahraničních firem; posilují poradenské, informační i školicí služby (právní, účetní, finanční, reklama, marketing, „public relations“, software, zvyšování kvalifikace). Byla dokončena transformace bankovního sektoru, vznikla řada nových peněžních institucí (pojišťovny, stavební spořitelny, fondy, hypoteční instituce aj.). Trvá poptávka na trhu nemovitostí a vysokým tempem roste i nabídka.

Určitým problémem zůstává nedostatečné využívání výzkumu a vývoje a propojení s produkční (aplikační) základnou. Vznik vědeckých a technologických parků, inkubačních a inovačních center, zejména pro malé a střední podniky, je stále v počátcích. Spolupráce vysokých škol a vědecko-výzkumných institucí s Prahou při řešení jejich konkrétních problémů je zatím málo rozvinuta. Je zdůrazňována nutná vyšší společenská zodpovědnost tohoto sektoru (včetně dalších subjektů vzdělávání) a úloha partnerství při vytváření podmínek pro rozvoj průmyslu vědění.

I když na celorepublikové úrovni vývojové trendy v uplynulém desetiletí rovněž směřovaly k posílení sektoru služeb (terciéru), je situace na území Prahy logicky odlišná. V primárním sektoru v roce 1993 i v roce 2004 pracovalo v Praze okolo 0,5 % zaměstnaných (v ČR to bylo v roce 1993 - 7,7 % a v roce 2004 již jen 4,2 %), v sekundárním sektoru se za toto období podíl snížil v Praze ze 26,6 % na 20,9 % (v ČR ze 42,9 % na 39,5 %) a podíl pracovníků v terciárním a kvartérním sektoru se zvýšil ze 72,9 % na 78,7 % (v ČR ze 49,4 % na 56,3 %).

Podle koeficientu specializace (tj. podílu poměrného počtu zaměstnaných v daném odvětví v kraji a v celé ČR) jsou pro Prahu nejvíce charakteristická odvětví peněžnictví a pojišťovnictví, činnosti v oblasti nemovitostí, služeb pro podniky, výzkum a vývoj, kde je podíl zaměstnanců větší téměř o 150 %, a také ostatní služby s podílem větším o více než 80 %, obchod a doprava o 30 % a zdravotnictví o 20 %.

V Praze existuje více než 415 tisíc jednotek zapsaných v rejstříku ekonomických subjektů (v celé České republice více než 2,4 milionů). Z toho má v Praze sídlo přes 115 tisíc právnických osob (mj. 76 tisíc společností s ručením omezeným, 6,4 tisíce akciových společností a 210 státních podniků) a 288 tisíc fyzických osob (mj. 269 tisíc soukromých podnikatelů podnikajících podle živnostenského zákona a 1,3 tis. soukromých rolníků). Počet registrovaných jednotek v Praze činil 18,0 % celkového počtu v České republice.

Podíl Prahy na hrubém domácím produktu (HDP) České republiky, který představuje významný ukazatel ekonomické vyspělosti kraje, je stále mimořádně vysoký (20,8 % v roce 1994, 25,7 % v roce 2003). Vývoj HDP na obyvatele je ještě příznivější, neboť vzrostl ze 177,0 % celostátní úrovně v roce 1994 na 225,4 % v roce 2003. Obdobnou tendenci vykazuje i vývoj HDP na obyvatele vztažený k průměru 15 původních zemí Evropské unie: z 106,1 % v roce 1994 vzrostl na cca 150,0 % v roce 2003 (v porovnání s průměrem všech 25 zemí, tj. včetně přijatých v roce 2004, činí index více než 160,0 %). I když existují některé metodické výhrady ke konstrukci tohoto makroekonomického ukazatele (HDP), jeho hodnoty svědčí o tom, že se Praha řadí svými ekonomickými výsledky mezi nejvýkonnější regiony celé Evropy.

Význam postavení Prahy v přípravě a implementaci inovačního procesu jako jednoho z rozhodujících faktorů ekonomického růstu v posledním období ještě vzrostl. Zcela novým fenoménem v této oblasti je začlenění české, a tedy i pražské ekonomiky do evropského

hospodářského prostoru v rámci Evropské unie. Praha jako jeden z ekonomicky významných regionů nově přijatých zemí do EU hodlá přispět k naplnění tzv. Lisabonské strategie a bude se rovněž podílet na plnění úkolů souvisejících s dokumentem přijatým Evropskou komisí – Průmyslová politika v rozšířené Evropě. V rámci České republiky by pak Praha měla být jedním z nejaktivnějších subjektů při plnění cílů Strategie hospodářského růstu ČR (včetně inovační strategie), Strategie udržitelného rozvoje ČR a Národního rozvojového plánu.

Z toho vychází i globální cíl stanovený pro Jednotný programový dokument pro Cíl 2 regionu soudržnosti Praha (JPD 2), přijatý v prosinci 2003 Evropskou komisí (Zastupitelstvo HMP přijalo v říjnu 2003), který je podkladem umožňujícím čerpání finančních prostředků z Evropského regionálního rozvojového fondu (tzv. strukturální fond). Globální cíl zní: „Zvýšení konkurenceschopnosti hlavního města Prahy využitím městského území a posílením inovačních funkcí podnikatelského prostředí a lidských zdrojů“. K jeho naplnění byly určeny 3 oblasti intervence, mezi kterými je také „růst kvality podnikatelského prostředí a zlepšení mechanismů spolupráce mezi podnikatelskými subjekty (zejména malé a střední podniky) a znalostními institucemi (školy, institucemi výzkumu a vývoje, inkubačními centry)“. Na shodné cíle je zaměřen i obsah Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 (JPD 3), jehož schválení Evropskou komisí v dubnu 2004 umožňuje čerpat finanční zdroje z dalšího strukturálního fondu EU, kterým je Evropský sociální fond. V rámci toho programu mohou být podporovány široké aktivity týkající se lidských zdrojů a některých souvisejících sociálních problémů. Na Jednotný programový dokument pro Cíl 3 Prioritu 3 – Rozvoj celoživotního učení je určeno 1 057,1 mil. Kč, z nichž na Opatření 3.1 – Rozvoj počátečního vzdělání jako základu celoživotního učení a z hlediska potřeb trhu práce a ekonomiky znalostí je alokováno 528,6 mil. Kč, na Opatření 3.2 – Rozvoj dalšího vzdělávání rovněž 528,6 mil. Kč. Dosavadní výsledky čerpání těchto mimořádných zdrojů, resp. přípravné fáze, nejsou zcela příznivé, což platí zejména u malého počtu kvalitních projektů v rámci JPD 2. V případě JPD 3, který se výrazně dotýká oblasti řešené tímto dokumentem, je situace zřetelně pozitivnější.

V roce 2005 byly uskutečněny vstupní práce na přípravě nových dokumentů regionální a kohezní politiky Evropské unie na období 2007 – 2013 (v roce 2006 musí být dokončeny). Pro Prahu to znamená, pokud se chce prosadit v soutěži o využívání finančních zdrojů EU, ještě výraznější podporu právě inovačním aktivitám, které zdůrazní roli hlavního města při rozvoji společnosti znalostí a využívání jejich kvalit. A to se musí nesporně odrazit ve všech sférách vzdělávacího systému.

I.1.2 Lidské zdroje a trh práce

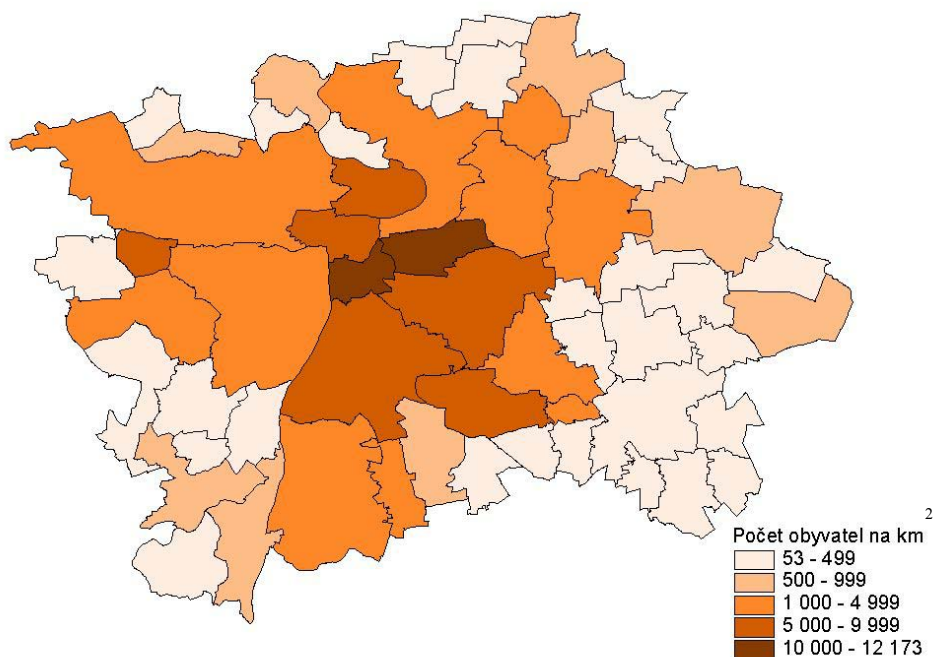
Obyvatelstvo

Praha je po Moravskoslezském kraji druhým největším krajem v počtu obyvatel. K 31. 12. 2004 mělo HMP 1 170 571 obyvatel, což představuje necelých 12 % obyvatel státu. Jako jediné milionové město v ČR představuje v rámci republiky největší koncentraci městského obyvatelstva (2 360 obyvatel na km²). To však není na území města rovnoměrně rozloženo. V centrální části města a na sídlišťích hustota zalidnění přesahuje 10 tisíc obyvatel na km², ale některé části si zachovaly příměstský charakter s hustotou nižší než 200 osob na km².

Rozložení obyvatelstva Prahy však není dlouhodobě stabilní. Dochází k vysídlování především centrální části města. Mezi lety 1991 a 2001 došlo k největšímu úbytku obyvatel v Praze 10, Praze 4, Praze 2, Praze 8, Praze 3, Praze 6 a Praze 1 (o 8 až 12 tisíc osob). Naopak

v Praze 13 se počet obyvatel zvýšil o 16,5 tisíce a v Praze 14 o 12 tisíc (důsledek dokončování výstavby velkých sídlištních celků).

Hustota zalidnění hlavního města Prahy podle sčítání lidu v roce 2001

Zdroj: ČSÚ, STR ÚRM

Věková struktura

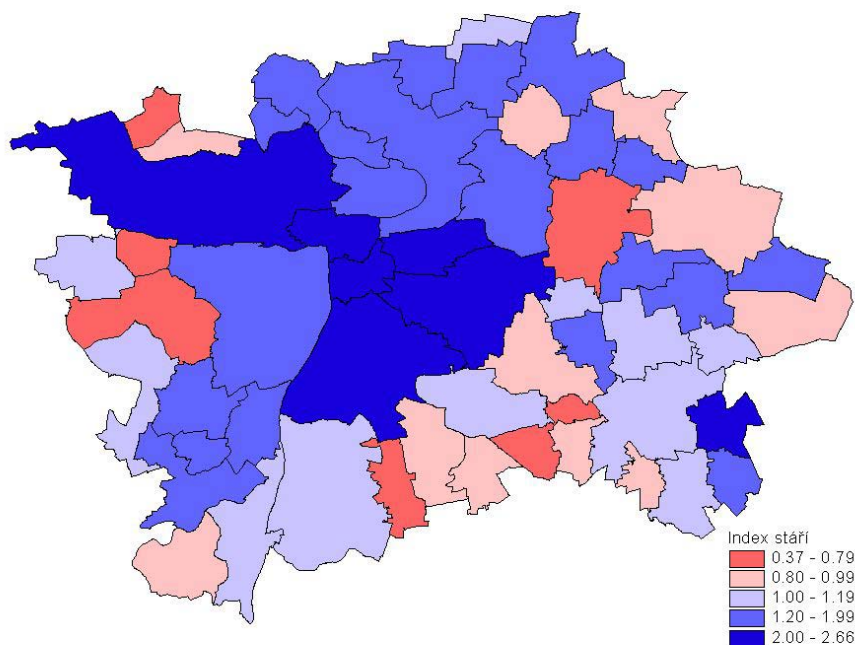
Typickým rysem nepříznivé populační situace v Praze je výrazné zastoupení obyvatel vyšších věkových skupin, zejména starších žen žijících většinou osaměle. Zastoupení dětí v populaci se dlouhodobě snižuje a jejich narození se odkládá do vyššího věku matky. Věková struktura obyvatel Prahy se vyvíjela v závislosti na předchozích obdobích.

Propopulační opatření 70. let se dnes odrážejí ve vysokém počtu mladých lidí ve věku 25 až 30 let a důsledky vysoké porodnosti ve 40. a první polovině 50. let jsou stále patrné ve vysokém počtu osob důchodového a předdůchodového věku. Podle sčítání lidu v roce 2001 se podíl osob v produktivním věku (osoby ve věku 15 až 59 let) oproti sčítání v roce 1991 zvýšil (z 60 % na 66 %). Tento nárůst je však způsoben poklesem podílu dětí (osoby do 14 let) v populaci Prahy (z 19 % na 13 %). Podíl osob v poproduktivním věku (osoby starší 60 let) dosahuje stále 21 %. Index stárí, definovaný jako poměr počtu osob starších 60 let a počtu dětí, se zvýšil z 1,1 v roce 1991 na 1,6 v roce 2001. Také průměrný věk obyvatel Prahy se zvýšil z 38,8 na 41,1 let a je stále nejvyšší ze všech regionů republiky.

Věková struktura obyvatel městských částí Prahy se významným způsobem liší. Nejpriznivější situace je v Petrovicích a Praze 13, kde je více než 20 % dětí a kolem 8 % osob starších 60 let (index stárí 0,4). Velmi příznivá věková struktura je v Újezdě, Libuši, Praze 17, Praze 14 a Přední Kopanině (index stárí 0,5 až 0,7), kde jsou často lokalizována novější panelová sídliště. Naopak nejméně příznivá je věková struktura v Praze 10, Praze 6, Královicích a Praze 4, kde je početní převaha obyvatel v poproduktivním věku (27 až 29 %) více jak dvojnásobná oproti počtu dětí (11 až 12 %) a index stárí zde dosahuje hodnot 2,3 až

2,7. Také v centru města (Praha 1, Praha 2, Praha 3) je situace nepříznivá s indexem stáří přesahující hodnotu 2.

Index stáří obyvatel hlavního města Prahy podle sčítání lidu v roce 2001

Zdroj: ČSÚ, STR ÚRM

Národnostní a sociální složení

Národnostně je trvale bydlící obyvatelstvo Prahy poměrně homogenní. Podle sčítání lidu v roce 2001 tvoří Češi 93,4 %. Další významnou národností jsou Slováci (1,6 %). Ostatní národnostní skupiny tvoří jen velmi nízký podíl obyvatel. Při sčítání lidu se k romské národnosti přihlásilo 653 obyvatel Prahy, ale podle odborných odhadů v Praze žije kolem 20 až 25 tisíc Romů. Nejvýznamnější komunity Romů jsou v městských částech Praha 3, Praha 4, Praha 5 a Praha 8. Celkově nejsou národnostní menšiny v Praze výrazně územně koncentrovány, nedochází k národnostní ani etnické segregaci.

Od roku 1991 se v Praze výrazně zvýšil počet cizích státních příslušníků s povolením k přechodnému nebo trvalému pobytu (70 tisíc osob v roce 2004), mezi nimi převažují občané Ukrajiny a Ruska (téměř 27 tisíc osob), Slovenska (15 tisíc osob), dále Vietnamu, Číny a Spojených států amerických.

V posledních letech došlo v Praze k výraznému příjmovému rozvrstvení obyvatel a lze očekávat postupně se zvětšující rozdíl mezi bohatými a chudými i větší diverzifikaci střední vrstvy. Již nyní sílí tendence stěhování osob z vyšších příjmových tříd do lokalit s vyšším bytovým standardem. Vznik obytných čtvrtí s nadstandardním bydlením, ale i existence sociálně problémových lokalit ukazuje na nebezpečí sociální segregace části obyvatelstva.

Zvyšuje se počet osob ohrožených sociální exkluzí. Na trhu práce jde zejména o zdravotně postižené občany (jejich podíl z celkové populace se pohybuje kolem 4%), občany v předdůchodovém věku a ženy s dětmi. Obecně jsou sociálně ohroženi příslušníci národnostních menšin, především Romové, občané po výkonu trestu, drogově závislí a

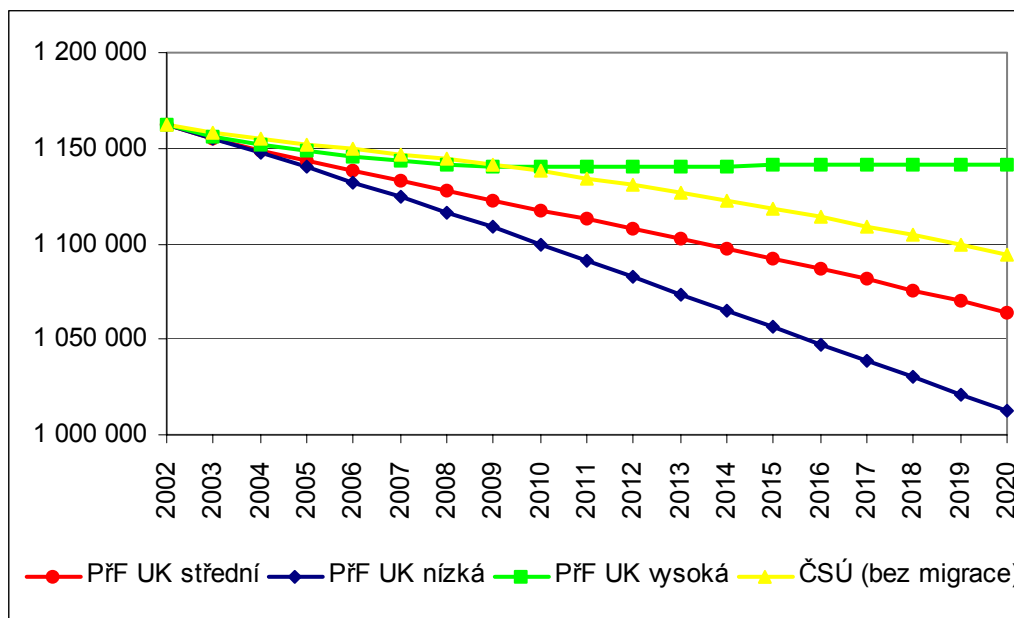
bezdomovci. Evidence těchto osob neexistuje, u některých skupin jsou dostupné alespoň odborné odhady. Například při sčítání bezdomovců v roce 2004 jich bylo evidováno 3 tisíce, ale odhaduje se, že jejich počet je o třetinu vyšší.

Prognóza vývoje obyvatelstva

Vývoj počtu obyvatel hlavního města Prahy do roku 2020 vychází z prognózy odborníků Přírodovědecké fakulty UK z roku 2003 a projekce vydané Českým statistickým úřadem z roku 2004.

Prognóza Přírodovědecké fakulty UK (ve třech variantách) počítá vzhledem k vývoji porodnosti, úmrtnosti i migrace s poklesem celkového počtu obyvatel. Střední a nízká varianta prognózy se od sebe liší intenzitou poklesu. Vysoká varianta připouští určitou možnost zachování výchozího počtu obyvatel. Projekce ČSÚ, zpracovaná na rozdíl od prognózy PřF UK bez vlivu migrace, uvažuje také o poklesu počtu obyvatel.

Předpokládaný vývoj počtu obyvatel hlavního města Prahy do roku 2020 podle variant

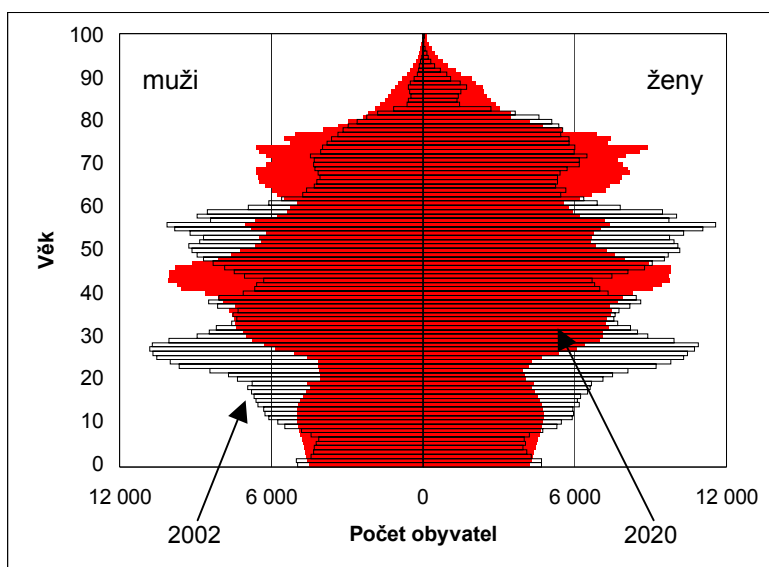

Zdroj: PřF UK, ČSÚ, STR URM

Příčinou poklesu počtu obyvatel Prahy bude pokračující deficit přirozené měny (2 až 3 tisíce ročně). Počet narozených dětí nebude nahrazovat počet zemřelých osob a bilance přirozené měny se bude zhoršovat také díky nízké úrovni porodnosti. Pražská populace, dlouhodobě závislá na počtech přistěhovalých, však bude podle prognostických očekávání také v migrační ztrátě (3 tisíce ročně).¹ Úbytek počtu obyvatel tedy bude přibližně stejně závislý na přirozené měně i na migraci. Rozdíly se však výrazně objeví pouze u některých věkových skupin.

¹ Prohlubující se záporné migrační saldo má Praha od poč. 90. let i se svým zázemím, které se stává vyhledávaným místem bydliště části pražské populace, a to ať už v jeho užším vymezení (okresy Praha-východ a Praha-západ) nebo vymezení širším (další okresy Středočeského kraje).

Očekávaná změna věkové struktury obyvatel hlavního města Prahy mezi roky 2002 a 2020

Zdroj: ČSÚ, STR URM

Zastoupení dětí ve věku 0 až 14 let v populaci Prahy bude postupně klesat, ale nikoli rovnoměrně. Podle střední (nejpravděpodobnější) varianty prognózy se nejprve do roku 2008 počet dětí sníží o 13 tisíc, poté nastane vzestup počtu dětí o 7 tisíc do roku 2015 a nakonec opět pokles o 5 tisíc do roku 2020. Do roku 2020 se tedy očekává celkové snížení počtu dětí o 11 tisíc.

Očekávaný vývoj počtu dětí a mládeže hlavního města Prahy do roku 2020

Věk ²	2002	2005	2010	2015	2020
0 – 2	28 086	30 235	31 245	29 078	26 499
3 – 5	24 958	27 457	30 443	29 797	27 369
6 – 10	48 301	41 061	45 872	49 575	47 613
11 – 14	49 127	42 899	31 804	36 597	38 786
15 – 18	52 443	49 236	38 784	31 673	36 473
19 – 23	78 465	67 764	61 249	47 212	41 460

Zdroj: PŘF UK

Počet dětí do 2 let věku se od roku 2005 do roku 2010 zvýší o 1 tisíc, počet dětí mezi 3. až 5. rokem věku o 3 tisíce. Jejich počty se pak budou opět snižovat, u kategorie dětí do 2 let dokonce pod úroveň roku 2002.

U počtu dětí ve věku 6 až 10 let došlo k výraznému poklesu v roce 2005 (o více než 7 tisíc v porovnání s rokem 2002). Do roku 2010 se jejich počet oproti roku 2005 zvýší o téměř 5 tisíc. Poté bude jejich počet narůstat až do roku 2015, kdy dosáhne o něco vyšší úrovně než v roce 2002. V roce 2020 se předpokládá opět pokles proti roku 2015 o 2 tisíce.

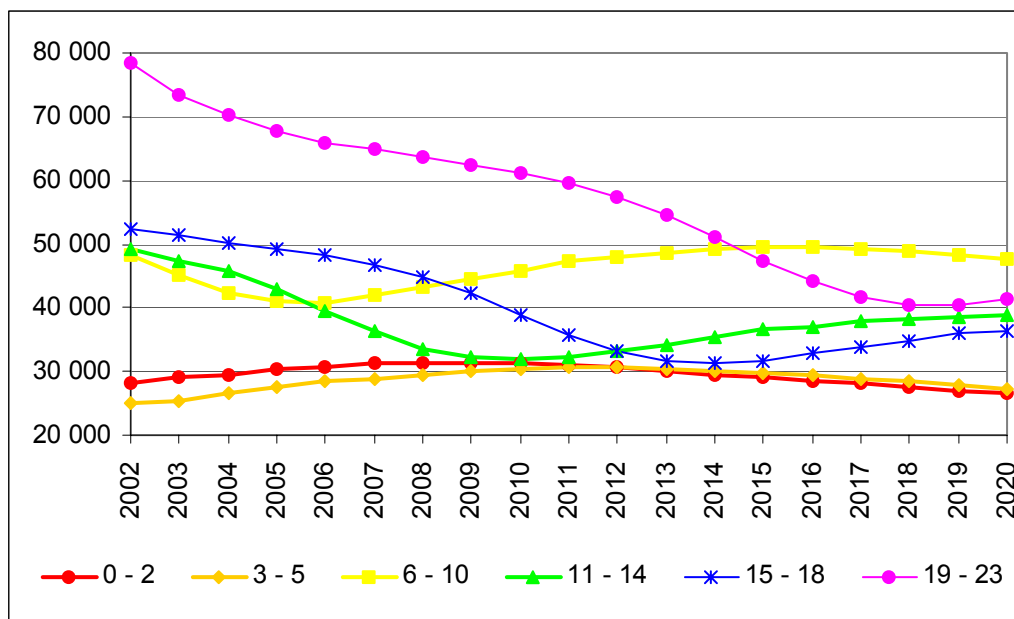
Výrazný propad nastane ve věkové skupině 11 až 14 let, ve které se do roku 2010 počet dětí sníží o 11 tisíc v porovnání s rokem 2005. V dalších deseti letech se jejich počet bude postupně zvyšovat až o 7 tisíc.

Počet mladých lidí ve věku 15 až 18 let se do roku 2010 sníží o více než 10 tisíc oproti roku 2005, do roku 2015 o dalších 7 tisíc. V dalším období se jejich počet bude postupně zvyšovat.

² Jedná se o věkové kohorty odpovídající přibližně jednotlivým vzdělávacím stupňům

Počet osob ve věku 19 až 23 let bude klesat nejvýrazněji. Jejich počet se do roku 2020 sníží o 37 tisíc. K největšímu poklesu o cca 14 tisíc by mělo dojít mezi rokem 2010 a 2015.

Očekávaný vývoj počtu dětí a mládeže hlavního města Prahy do roku 2020

Zdroj: PČF UK, STR URM

Ekonomická aktivita obyvatel Prahy

Praha je největším regionálním trhem práce v České republice. Více než 770 tis. pracovníků představuje 15 % celostátní zaměstnanosti. Součástí tohoto počtu je přes 110 tis. dojíždějících a zhruba 50 tis. cizinců s trvalým nebo přechodným pracovním pobytem. Tyto dvě skupiny „mimopražských“ tvoří kolem 20 % pracovníků na území Prahy. Dojížděka do Prahy ze Středních Čech v roce 2004 překročila 80 tis., což činí více než 10 % z celkové pražské zaměstnanosti a potvrzuje to význam pražského trhu práce pro uplatnění pracovních sil ze středočeského regionu.

Ekonomická aktivita a míra zaměstnanosti* obyvatel Prahy a ČR ve věku 15 a více let (rok 2004) v %

ukazatel	celkem		z toho ženy	
	Praha	ČR	Praha	ČR
ekonomická aktivita	60,9	59,3	53,3	50,6
míra zaměstnanosti	58,6	54,5	50,8	45,6

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil, ČSÚ, IV. čtvrtletí 2004

* Míra zaměstnanosti: podíl počtu osob s hlavním zaměstnáním na počtu bydlících 15letých a starších

Rozdíl mezi úrovní ekonomické aktivity (a také mírou zaměstnanosti) Prahy a republikovým průměrem se v posledním období zmenšuje, neboť hodnoty obou ukazatelů v Praze klesají. Rozdíly jsou však stále zřetelné, výraznější rozdíl je zřejmý především u ženské složky populace; v obou případech jsou dosažené hodnoty představující intenzitu zapojení obyvatel do pracovního procesu vyšší než v jiných evropských městech/regionech.

Zaměstnanost a její odvětvová struktura

Na počátku 21. století byla v podstatě dokončena sektorová přestavba národní i pražské ekonomické základny, která se realizovala v průběhu posledních 10 - 15 let. V primárním sektoru pracuje nyní v Praze okolo 0,5 % všech zaměstnaných (v ČR 4,2 %), v sekundárním

sektoru více než 20 % (v ČR 39,5 %), podíl pracovníků v terciárním a kvartérním sektoru dosahuje v Praze téměř 79 % (ČR 56,3 %). Nejvíce osob je v Praze zaměstnáno v obchodu a v komerčních službách. Kromě toho jsou muži převážně zaměstnáni ve zpracovatelském průmyslu, ve stavebnictví, v dopravě a spojích. V obchodě a komerčních službách je také zaměstnán tradičně vysoký počet žen, ale mezi odvětví s největším zastoupením žen patří zejména školství, zdravotnictví a v Praze také veřejná správa.

Odvětvová struktura zaměstnanosti v Praze a v ČR - bydlící obyvatelstvo (v %)

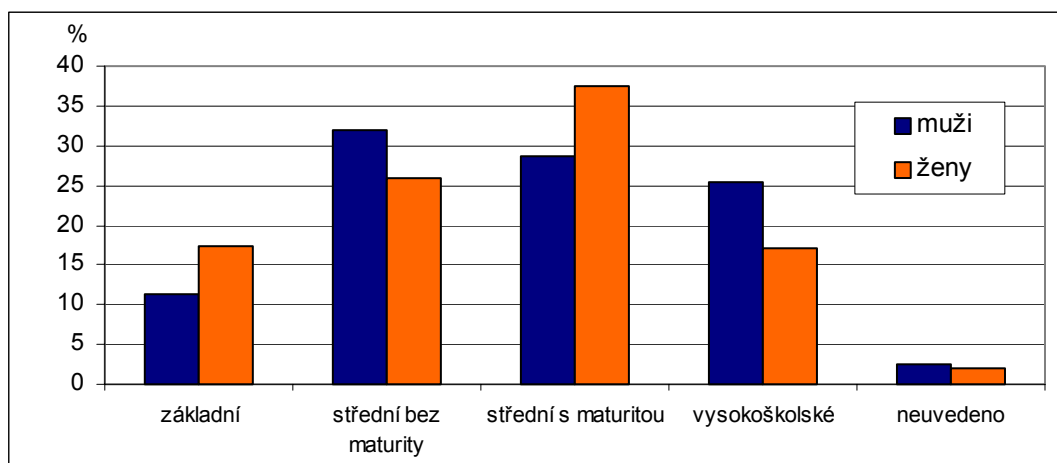
odvětví	Praha			ČR		
	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem
zemědělství, lesnictví	0,3	0,6	0,4	2,9	5,2	4,1
zpracovatelský průmysl	9,5	13,3	11,6	24,7	33,8	30,5
stavebnictví	2,2	15,3	9,3	1,8	15,4	9,5
obchod, opravy	14,5	15,4	14,9	15,9	11,5	13,4
pohostinství, ubytování	4,5	5,0	4,7	4,4	3,1	3,7
doprava, spoje	6,7	11,5	9,3	5,6	9,0	7,6
finanční zprostředkování	5,9	3,7	4,7	2,9	1,3	2,0
komerční služby (nemovitosti, podnikatelské činnosti)	13,3	15,1	14,3	5,9	5,8	5,9
veřejná správa	9,2	6,3	7,6	7,0	6,6	6,8
vzdělávání	12,2	3,4	7,4	10,7	2,4	6,0
zdravotnictví, sociální péče	12,8	3,4	7,8	13,2	2,5	7,1
ostatní	9,0	7,0	8,0	4,9	3,4	4,1

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, IV. čtvrtletí 2004

Vzdělanostní struktura obyvatel Prahy

Obyvatelé Prahy mají ve srovnání s ostatními regiony republiky výrazně vyšší kvalifikaci, což spolu s tradiční zručností a schopností profesní flexibility pražské pracovní síly vytváří dobrou výchozí pozici pro zvyšování konkurenceschopnosti a dynamiky municipální ekonomické základny. Podíl obyvatelstva ve věku nad 15 let s úplným středoškolským vzděláním činí 33,5 % a s vysokoškolským vzděláním 21,1 %. Ve skupině mužské populace je třetina mužů v Praze vyučena, další necelá třetina má úplné střední vzdělání a čtvrtina vysokoškolské vzdělání (ostatní základní nebo bez vzdělání). V případě žen více než třetina má úplné střední vzdělání, čtvrtina je vyučena a šestina žen má vysokou školu (cca 17 % má však pouze základní vzdělání, i když se to týká především vyšších věkových skupin). To znamená, že relativně největší rozdíl je v případě nejvyššího – vysokoškolského vzdělání, a to v poměru 2:3 v neprospěch žen.

Vzdělanostní struktura obyvatel Prahy starších 15 let

Zdroj: ČSÚ - Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Vzdělanostní struktura obyvatel Prahy odpovídá struktura zaměstnání. Největší počet zaměstnaných pracuje jako techničtí, zdravotní a pedagogičtí pracovníci, ale také jako vědečtí a odborní duševní pracovníci. Dále pětina mužů pracuje jako řemeslníci, kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé nebo opraváři a pětina žen pracuje jako nižší administrativní pracovnice.

Podíl skupin zaměstnání podle klasifikace v Praze a v ČR (bydlící obyvatelstvo v %)

klasifikace zaměstnání	Praha			ČR		
	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem
zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	4,5	10,2	7,6	4,0	7,8	6,1
vědečtí a odborní duševní pracovníci	26,6	23,1	24,7	12,6	9,2	10,7
technici, zdravotníci a pedagogové	30,2	23,1	26,4	25,6	17,8	21,1
nižší administrativní pracovníci (úředníci)	18,6	3,1	10,2	14,7	2,8	8,0
provozní pracovníci ve službách a obchodě	12,0	8,5	10,1	18,0	7,7	12,2
kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví	0,1	0,6	0,3	1,5	1,9	1,7
řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, opraváři	1,7	18,1	10,6	5,0	29,1	8,7
obsluha strojů a zařízení	1,1	8,2	5,0	8,4	17,8	13,7
pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	5,0	4,6	4,8	10,1	5,2	7,3
příslušníci armády	0,0	0,1	0,1	0,0	0,6	0,4
nezjištěno	0,3	0,4	0,3	0,0	0,1	0,1

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, IV. čtvrtletí 2004

Specifickou roli hlavního města potvrzuje zejména rozdíl mezi Prahou a ČR v prvních třech skupinách („duševní“ pracovníci). V zájmu Prahy je nezbytné udržet podíl středoškolsky i vysokoškolsky vzdělaných osob alespoň na úrovni obvyklé pro zahraniční municipality s obdobnou funkční strukturou.

Trh práce a nezaměstnanost

Pražský trh práce díky nabízené širší profesí stačil absorbovat téměř všechnu pracovní sílu uvolňovanou v procesu transformace i nově přicházející (míra nezaměstnanosti se v 1. polovině 90. let pohybovala kolem 1 %). V posledních letech se míra nezaměstnanosti v Praze vyvíjí obdobně jako republikový průměr, celkově se však pohybuje na jeho poloviční hodnotě. Míra nezaměstnanosti žen je, stejně jako v celé ČR, výrazně vyšší než míra nezaměstnanosti mužů.

Obecná míra nezaměstnanosti (v %)

rok	Praha			ČR		
	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem
1997	6,9	2,2	2,7	6,9	4,2	5,4
1998	4,3	2,9	3,6	9,3	5,7	7,3
1999	4,7	3,7	4,2	10,7	7,6	9,0
2000	5,2	3,3	4,2	10,2	6,8	8,3
2001	3,9	3,3	3,6	9,6	6,5	7,9
2002	5,8	2,4	4,0	9,2	5,7	7,3
2003	4,9	3,8	4,3	10,1	6,4	8,1
2004	4,6	3,3	3,9	9,9	6,8	8,2

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, 4. čtvrtletí 2004

Výrazným problémem je dlouhodobá (déle než 1 rok) a opakovaná nezaměstnanost. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných na konci roku 2004 představoval v Praze 24,8 % (v ČR 41,1 %). Typickým rysem pro dlouhodobě nezaměstnané je nízká úroveň vzdělání (56,3 % celého souboru nezaměstnaných tvoří osoby se vzděláním základním, popř. na úrovni odborných učilišť nebo odborných škol bez maturity).

Z hlediska věku je v Praze, stejně jako v celé republice, nejvyšší míra nezaměstnanosti mezi mladými lidmi do 29 let (extrémní je u některých ročníků kolem 20 let věku). Míra nezaměstnanosti se také výrazněji zvyšuje od 50 let věku, přičemž v Praze je situace jednoznačně horší než je celorepublikový průměr. Na konci roku 2004 podíl osob těchto vyšších věkových skupin představoval na celkovém počtu nezaměstnaných 27,5 % (v ČR 23,7 %).

Míra nezaměstnanosti podle věkových skupin (v %)

věk	Praha			ČR		
	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem
15 - 29	5,5	7,0	6,4	15,6	12,8	13,9
30 - 44	4,7	1,0	2,6	9,3	4,5	6,6
45 - 59	4,3	2,9	3,7	7,5	5,5	6,4
60 +	1,7	5,4	4,2	3,9	3,2	3,5
celkem	4,6	3,3	3,9	9,9	6,8	8,2

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, 4. čtvrtletí 2004, propočty STR URM

Mezi rizikové skupiny z hlediska trhu práce patří rovněž osoby s nízkou úrovní vzdělání, s nedostatečnou motivací k jeho rozšiřování, málo podnětným sociálním zázemím a zdravotními problémy. Úřady práce v Praze koncem roku 2004 evidovaly 3 100 (11,6 % uchazečů o zaměstnání) občanů se změněnou pracovní schopností (současně trh práce pro tyto osoby nabízel pouze cca 300 volných míst). I přes existenci zákona o zaměstnanosti, který obsahuje konkrétní nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, se některé skupiny osob uplatňují na trhu práce obtížněji.

Míra nezaměstnanosti podle vzdělání (v %)

vzdělání	Praha			ČR		
	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem
základní	16,8	16,0	16,4	24,9	29,4	26,8
střední bez maturity	9,6	4,0	5,9	12,9	7,0	9,1
střední s maturitou	3,9	3,7	3,8	6,1	4,4	5,3
vysokoškolské	0,7	0,5	0,6	2,1	2,2	2,2
celkem	4,6	3,3	3,9	9,9	6,8	8,2

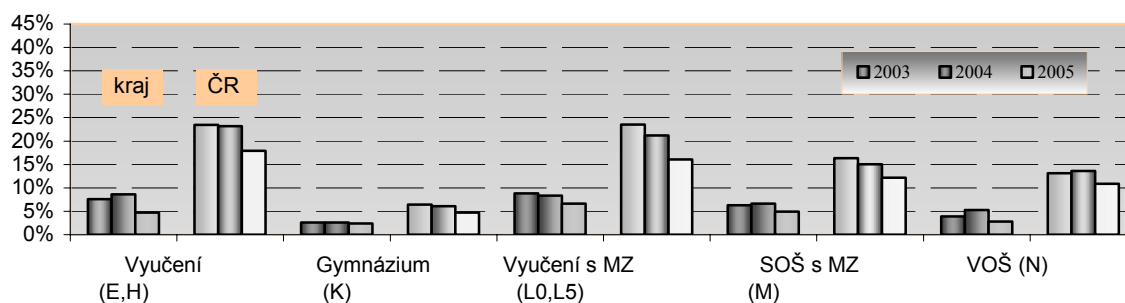
Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, 4. čtvrtletí 2004, propočty STR URM

Nezaměstnanost absolventů

I když se vzrůstající úrovní vzdělání míra nezaměstnanosti klesá, přetrvávajícím problémem zůstává nezaměstnanost absolventů, a to i přesto, že hl. m. Praha je krajem s nejnižší mírou nezaměstnanosti absolventů v České republice. V dubnu 2005 dosahoval tento ukazatel v HMP 4,3 % (727 nezaměstnaných absolventů), v ČR 13,0 %. V porovnání s průměrnými mírami nezaměstnanosti absolventů za Českou republiku jsou v HMP výrazně nižší míry nezaměstnanosti absolventů ve všech kategoriích vzdělání.

Meziroční srovnání ukazuje, že míra nezaměstnanosti absolventů poklesla v Praze o 2 procentní body (duben 2004 – 6,3 %). K poměrně značnému poklesu počtu nezaměstnaných absolventů došlo v posledních dvou letech i v celé ČR. Tento vývoj je ovlivněn zejména vyšším počtem absolventů, kteří pokračují ve vzdělávání, přechodem úřadů práce (na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti) na novější definici absolventa – uchazeče o zaměstnání i změnou v nároku na podporu v nezaměstnanosti u absolventa.

Vývoj míry nezaměstnanosti absolventů v hl. m. Praze

Zdroj: NÚOV

Při sledování míry nezaměstnanosti absolventů středních škol je třeba brát v úvahu vliv propojení Prahy a Středočeského kraje. Poměrně značný počet žáků ze Středočeského kraje studujících v Praze totiž mírně snižuje hodnotu ukazatele míry nezaměstnanosti absolventů v hl. m. Praze a zároveň ji zvyšuje ve Středočeském kraji. Nezaměstnaný absolvent pražské střední školy bydlící ve Středočeském kraji je totiž započítán mezi absolventy škol v Praze, ale mezi nezaměstnané ve Středočeském kraji. Přitom lze odhadnout, že se tento jev projevuje více u absolventů středních odborných škol a vyšších odborných škol než u vyučených. (NÚOV: Vzdělávání a trh práce v krajích, Praha 2005)

Míra nezaměstnanosti absolventů v hl. m. Praze podle jednotlivých kategorií vzdělání a skupin oborů (duben 2005)

Hl.m.Praha	Vyučení (kategorie E,H)				Vyučení s maturitou (kategorie L0,L5)				SOŠ s maturitou (kategorie M)				VOŠ (kategorie N)			
Skupina oborů (kód, název)	Počet absolventů (2004)	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra v %	ČR %	Počet absolventů (2004)	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra v %	ČR %	Počet absolventů (2004)	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra v %	ČR %	Počet absolventů (2004)	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra v %	ČR %
Celkem	3674	173	4,7%	17,9%	1745	116	6,6%	16,1%	5983	296	4,9%	12,2%	1530	43	2,8%	10,9%
16 Ekologie a ochrana životního prostředí												20,8%				22,3%
21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví				6,1%				7,7%				8,8%				
23 Strojírenství a strojírenská výroba	468	28	6,0%	13,2%	113	2	1,8%	11,6%	399	22	5,5%	9,9%				5,2%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. tech.	347	14	4,0%	13,6%	322	21	6,5%	14,0%	838	53	6,3%	8,7%	41	1	2,4%	13,5%
28 Technická chemie a chemie silikátů	17	3	17,6%	15,6%	40	3	7,5%	19,2%	173	6	3,5%	9,6%				
29 Potravinářství a potravinářská chemie	171	6	3,5%	19,5%	38	0	0,0%	13,1%	122	10	8,2%	12,5%				25,0%
31 Textilní výroba a oděvnictví	57	4	7,0%	22,8%				22,3%	53	3	5,7%	15,4%				11,8%
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	8	0	0,0%	17,8%								28,8%				x
33 Zprac. dřeva a výroba hudebních nástrojů	139	9	6,5%	17,6%	38	1	2,6%	14,0%	44	4	9,1%	11,4%				21,1%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	98	1	1,0%	13,9%	22	1	4,5%	13,6%	57	1	1,8%	12,6%				
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	152	8	5,3%	20,2%	16	0	0,0%	19,4%	350	12	3,4%	11,2%				7,5%
37 Doprava a spoje				22,6%	77	3	3,9%	14,5%	189	7	3,7%	12,1%				9,1%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory					19	1	5,3%	10,5%	40	1	2,5%	9,6%				12,7%
41 Zemědělství a lesnictví	134	5	3,7%	18,3%	40	0	0,0%	15,5%	65	6	9,2%	16,1%				25,5%
43 Veterinářství a veterinární prevence												18,9%				
53 Zdravotnictví									436	7	1,6%	5,9%	314	5	1,6%	4,8%
61 Filozofie, teologie													13	0	0,0%	0,0%
63 Ekonomika a administrativa	82	4	4,9%	15,9%	90	7	7,8%	22,4%	1478	55	3,7%	11,4%	184	3	1,6%	15,4%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích					269	21	7,8%	17,7%	293	23	7,8%	17,5%	123	5	4,1%	13,1%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	984	54	5,5%	21,7%	247	8	3,2%	14,8%	379	14	3,7%	15,8%	111	6	5,4%	8,9%
66 Obchod	478	19	4,0%	18,3%	279	18	6,5%	17,7%	38	0	0,0%	10,9%				15,4%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost					9	0	0,0%	10,4%	284	6	2,1%	15,3%	175	3	1,7%	13,6%
69 Osobní a provozní služby	409	14	3,4%	19,5%	35	22	62,9%	34,8%					0	5	x	x
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												17,5%	181	5	2,8%	8,0%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče									234	11	4,7%	12,9%	179	2	1,1%	10,8%
78 Obecně odborná příprava									200	6	3,0%	6,8%				
82 Umění a užité umění	130	4	3,1%	11,5%	91	8	8,8%	16,5%	300	21	7,0%	12,3%	209	8	3,8%	9,0%

Pozn.: x – nezaměstnaní absolventi s bydlištěm v hl. m. Praha, kteří absolvovali školu v jiném kraji

Zdroj: NÚOV

V oborové struktuře je nejvyšší míra nezaměstnanosti absolventů u vyučených ve skupinách Technická chemie, Textilní výroba a oděvnictví, Zpracování dřeva, Strojírenství a strojírenská výroba, u vyučených s maturitou ve skupinách Osobní a provozní služby, Umění a užité umění, Ekonomika a administrativa, Podnikání v oborech, u maturantů na SOŠ ve skupinách

Zemědělství a lesnictví, Zpracování dřeva, Potravinářství a potravinářská chemie, u VOŠ ve skupině Gastronomie, hotelnictví a turismus, Podnikání v oborech.³

Nejpříznivější je naopak míra nezaměstnanosti u vyučených ve skupinách Kožedělná a obuvnická výroba a Polygrafie, u vyučených s maturitou ve skupinách Potravinářství a potravinářská chemie, Stavebnictví, Zemědělství a lesnictví, Právo, právní a veřejnosprávní činnost, u maturantů na SOŠ ve skupinách Obchod, Zdravotnictví, Polygrafie, u VOŠ ve skupině Filosofie, Zdravotnictví, Pedagogika, učitelství a sociální péče, Ekonomika a administrativa.

U skupin oborů Polygrafie u vyučených a vyučených s maturitou, Zdravotnictví u maturantů na SOŠ a absolventů VOŠ, Gastronomie, hotelnictví a turismus a Pedagogika, učitelství a sociální péče u absolventů VOŠ dosáhla míra nezaměstnanosti velmi příznivých hodnot v r. 2003 a 2004.

Z hlediska míry nezaměstnanosti by tedy mělo docházet k nárůstu počtu žáků v oborech skupiny Polygrafie, Zdravotnictví, Gastronomie, hotelnictví a turismus a Pedagogika, učitelství a sociální péče, a to zejména u příslušných kategorií vzdělání.

Volná pracovní místa

Jedním z rozhodujících charakteristik kvality pracovního trhu je rozsah uplatněné poptávky ze strany zaměstnavatelů a její struktura. Údaje o této poptávce vyjádřené počtem hlášených volných pracovních míst na úřadech práce nebývají zpravidla zcela úplné (část, odhadovaná na plnou 1/3 volných míst, a to ve velkém rozsahu nadprůměrně kvalifikačně náročných, je vyhledávána prostřednictvím jiných forem nabídky – personální agentury, inzerce, doporučení aj.), přesto signalizují základní tendence na regionálním trhu práce.

Počet hlášených volných míst podle požadavků na vzdělání

úroveň vzdělání	31. 12. 2002			31. 12. 2003			31. 12. 2004		
	uchazeči	volná místa	uchazeči na 1 místo	uchazeči	volná místa	uchazeči na 1 místo	uchazeči	volná místa	uchazeči na 1 místo
bez vzdělání	112	91	1,2	112	34	3,3	101	221	0,5
základní vzdělání	4 660	2 591	1,8	5 128	3 663	1,4	5 094	7 949	0,6
OU + OŠ	8 572	2 629	3,3	9 089	2 597	3,5	9 743	3 673	2,7
SOU + SOŠ	6 937	1 223	5,7	7 124	977	7,3	7 510	1 457	5,2
střední všeobecné	1 118	247	4,5	1 190	103	11,6	1 239	318	3,9
vysokoškolské */	2 287	904	2,5	2 804	1 108	2,5	3 040	1 283	4,7
celkem	23 686	7 685	3,1	25 447	8 482	3,0	26 727	14 583	1,8

Zdroj: Údaje ze čtvrtletní statistiky Úřadu práce hl. m. Prahy, propočty ÚRM STR

*/včetně vyšších odborných škol

Velká část uvedeného počtu volných míst je však dle Úřadu práce hl. m. Prahy pouze formální, evidovaná pouze z administrativně technických důvodů a skutečnost na trhu práce výrazně deformuje. Podíl míst, které jsou určeny pro zprostředkování pro uchazeče o zaměstnání, činil k 31. 12. 2004 cca 34 % a ostatních 66 % jsou místa pro uchazeče nepoužitelná (z důvodu nabízených podprůměrných mezd, nízké kvalifikace apod.). V následující tabulce jsou proto uvedeny počty tzv. míst pro zprostředkování, tj celkový počet volných míst (14 583) snížený o místa pro cizince - kontrakty resp. o evidenci míst s náborem pracovníků a míst vyplývající z § 86, § 97 a § 147 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (tzv. místa s §).

³ Při porovnávání míry nezaměstnanosti absolventů je třeba počítat s tím, že při malém počtu absolventů dané kategorie vzdělání a skupiny oborů je věrohodnost tohoto ukazatele nízká.

Počet hlášených volných míst podle požadavků na vzdělání, místa pro zprostředkování

úroveň vzdělání	31.12.2004		
	Uchazeči	Volná místa	Uchazeči na 1 místo
bez vzdělání a neúplné základní	101	1	101,0
základní vzdělání	5094	1344	3,79
nižší střední vzdělání	109	60	1,82
nižší střední odborné	378	48	7,88
Střední odborné s výuč. listem	8819	2111	4,18
stř. nebo stř.odb. bez mat. i výuč. listu	437	26	16,81
ÚSV	1239	84	14,75
ÚSO s vyučením i maturitou	1375	255	5,39
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	6135	531	11,55
Vyšší odborné vzdělání	310	24	12,92
bakalářské vzdělání	197	6	32,83
Vysokoškolské	2485	422	5,89
Doktorské	48	2	24,00
Celkem	26727	4914	5,44

Zdroj – údaje ze statistiky Úřad práce hl.m.Prahy

Vzhledem ke vzdělávacímu systému jako hlavnímu zdroji pro pracovní trh je nezbytné sledovat i vztah mezi nabídkou a poptávkou jednotlivých profesních skupin. Jde zejména o jeho vnitřní oborovou strukturu i strukturu podle úrovně vzdělání. Je patrné, že i na pražském trhu práce překračuje poptávka nabídku, a to i v profesích s nejvyšší odbornou kvalifikací.

Z důvodů uvedených výše, tj. zobrazit co nejpřesněji situaci v oblasti trhu práce a zaměstnávání v Praze, uvádíme údaje k 31. 12. 2004 nejen v počtech celkově evidovaných volných pracovních míst, ale také v rozsahu „míst pro zprostředkování“. Při eliminaci zejména „míst pro cizince“ se pražský trh práce dostává do jiných rozměrů než při uvažování všech míst, kdy dochází ke zkreslení údajů právě těmito místy, která primárně jsou již zaměstnavatelem předurčena pro občany ze zahraničí. Struktura nabídky volných pracovních míst a struktura uchazečů se tak do značné míry míjí. I přes toto omezení zůstává rozsah nahlášených volných míst ve většině klasifikačních tříd v Praze oproti jiným regionům i řádově větší a možnost najít práci je v Praze výrazně příznivější.

Struktura hlášených volných míst/uchazečů podle Klasifikace zaměstnání (KZAM)

Třída zaměstnání	stav k					
	31.12.2003		31.12.2004			
	volná místa	uchazeči	volná místa	uchazeči	volná místa *)	uchazeči *)
tř. 1 – Zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	259	487	374	526	53	526
tř. 2 – Vědečtí a odborní duševní pracovníci	1 000	2 957	1087	2 771	478	2 771
tř. 3 – Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	1 420	5 071	1877	5 288	500	5 288
tř. 4 – Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	188	3 262	784	3 655	380	3 655
tř. 5 – Provozní pracovníci ve službách a obchodě	1 031	4 669	1500	4 989	1 024	4 989
tř. 6 – Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech	29	143	15	159	2	159
tř. 7 – Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	1 818	2 124	2388	2 265	1 018	2 265
tř. 8 – Obsluha strojů a zařízení	583	1 531	1000	1 723	512	1 723
tř. 9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	2 154	4 682	5458	4 389	851	4 389
tř. 0 – Příslušníci armády	0	1	100	3	100	3
Nezadáno		521		959		959
Celkem	8 482	25 448	14 583	26 727	4914	26 727

Údaje ze čtvrtletní statistiky ÚPP a interní statistiky ÚPP

*) Z počtu míst určené pro zprostředkování, bez míst pro cizince – kontrakt a „místa s §“

Trh práce a rovné příležitosti

Absence rovnosti příležitostí na trhu práce je důsledkem některých přetrvávajících historických předsudků ohledně rozdílných úloh obou pohlaví ve společnosti, přestože velká skupina žen v současnosti jako svou prioritu volí kariéru. Možnosti zajištění pomoci v domácnosti rodinám vč. různorodých forem služeb a péče o děti jsou však doposud omezené. Tento problém je nutné vyřešit jak z hlediska žen ve vedoucích funkcích, tak žen, které svou kariéru teprve zahajují a vstupují na pracovní trh. Spolu s řešením rovnosti na pracovním trhu mezi ženami a muži musí konkrétní opatření zahrnovat i problematiku rovných příležitostí pro všechny potenciálně znevýhodněné skupiny obyvatel.

Oborová struktura středních a vyšších odborných škol v hl. m. Praze ve vazbě na trh práce

Oborová struktura pražských středních i vyšších odborných škol ve vazbě na trh práce je příznivá a při velmi nízké úrovni nezaměstnanosti obyvatel i absolventů nevykazuje žádný výrazný nepoměr.

Oborová struktura učebních oborů je přibližně v souladu se strukturou pražského trhu práce. V porovnání s ČR je nižší podíl strojírenských, stavebních a zemědělských oborů. Vyšší je naopak podíl gastronomických oborů, oborů souvisejících s cestovním ruchem, obchodních oborů a oborů osobních a provozních služeb. Z hlediska potřeb pražského pracovního trhu by bylo účelné ještě posílit gastronomické obory a obory v oblasti cestovního ruchu a souvisejících služeb.

Z analýzy přijímacího řízení středních škol zřizovaných HMP pro školní rok 2004/05 vyplývá, že volná místa zůstávají na školách zejména v učebních oborech stavebních profesí, nenaplněné jsou řemeslné učební obory v oblasti služeb, elektro a strojírenských oborů, volná místa jsou také ve všech zaměřeních učebního oboru Prodavač. Přitom podnikatelská a výrobní sféra vyučené v těchto oborech požaduje. Stejná situace se opakuje již několik let. Bude proto v tomto ohledu nutná větší angažovanost profesních svazů a podnikatelských subjektů.

Oborová struktura středních odborných škol odpovídá přibližně průměrné republikové struktuře. Výjimku tvoří pouze vyšší podíl ekonomických oborů, nižší podíl zemědělských a zanedbatelný podíl strojírenských oborů. Stále velmi nízký je podíl všeobecně odborného vzdělávání. I když některé střední odborné školy (zejména obchodní akademie) reagovaly na zvýšenou poptávku po absolventech s rozšířeným všeobecným vzděláním a zavedly obor Lyceum, je zastoupení tohoto typu vzdělávání vzhledem k struktuře pražského pracovního i terciárního vzdělávacího trhu nedostačující. Nedostatečný je rovněž podíl oborů souvisejících s informačními a komunikačními technologiemi. Dokladem toho je i vysoký převis zájmu o studium nově zavedeného oboru vzdělání Informační technologie – aplikace osobních počítačů. Vzhledem k možnostem uplatnění absolventů na trhu práce je v oborové struktuře SOŠ nízký i podíl oborů v oblasti cestovního ruchu a navazujících služeb. Velmi aktuální i atraktivní jsou obory vzdělání související s administrativou EU.

V oborové struktuře pražských vyšších odborných škol převažují dosud podobně jako v celé ČR zdravotnické obory. Další velkou skupinu tvoří obory vzdělání zaměřené na ekonomickou oblast. Vzhledem k oborovému zaměření vyšších odborných škol a specifickému postavení Prahy jako hlavního města tvoří třetí nejvýznamnější oblast v nabídce oborů vzdělání umělecky zaměřené obory.

I v oblasti vyššího odborného školství se projevuje nedostatečný podíl oborů souvisejících s informačními a komunikačními technologiemi. Odbor školství v listopadu 2004 doporučil

žádost o zařazení Institutu informatiky – Vyšší odborné školy, s.r.o. s oborem vzdělávání Výpočetní technika a informatika. Vzhledem k prodlení při akreditaci vzdělávacích programů vyšších odborných škol zatím nebylo žádosti vyhověno.

Z důvodu přijetí zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), je nezbytné posílení terciární vzdělávací nabídky zdravotnických oborů, a to jak na vyšších odborných školách, tak především na vysokých školách formou bakalářských studijních programů. Tím dojde postupně ke změně charakteru přípravy jak nižšího, tak i vyššího zdravotnického personálu.

HMP bude i nadále podporovat ty obory, které mají tradiční a perspektivní zázemí v ekonomice Prahy, stejně jako obory s nadregionálním významem. Pozornost bude rovněž i nadále věnována modernizaci výuky a zavádění nových technologií.

I.2 Politika rozvoje vzdělávání v hl. m. Praze v širším kontextu

I.2.1 Soulad dlouhodobého záměru hl. m. Prahy s dlouhodobým záměrem ČR a dalšími strategickými dokumenty

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy jako hlavní strategický dokument hl. m. Prahy v oblasti vzdělávání vychází jak ze strategických dokumentů kraje - Strategický plán hl. m. Prahy, Jednotný programový dokument pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha, tak z dokumentů republikových - Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha), Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, i evropských, a to především z tzv. Lisabonské strategie přijaté Evropskou radou v r. 2000, konkretizované v Barceloně r. 2002⁴ a upravené v rámci její střednědobé revize schválené Evropskou radou v březnu 2005. Lisabonská strategie zahrnuje zejména cíle týkající se celoživotního učení, odborného a vysokoškolského vzdělávání, zajištění kvality vzdělávání a jeho hodnocení, počítačové gramotnosti, elektronického učení a mezinárodní spolupráce.

Zásadní směřování hl. m. Prahy v ekonomické, sociální i dalších oblastech formuluje Strategický plán hl. m. Prahy, který podává ucelenou představu o budoucím rozvoji hlavního města a naznačuje východiska pro jednotlivé oborové koncepce. Pro oblast vzdělávání je podle tohoto dokumentu strategickým záměrem hl. m. Prahy podpora rozvoje vzdělání, vědy a výzkumu směřující k naplnění role Prahy jako hlavního inovačního centra republiky. Při naplňování této role je třeba využívat nadprůměrný kvalifikační potenciál obyvatel a rozsáhlou základnu vědy a výzkumu. Strategickou výhodou, jakou je poměrně vysoká vzdělanostní a kvalifikační úroveň obyvatel Prahy, je nezbytné rozvíjet transformací školské soustavy na kvalitativně vyšší stupeň podporující celoživotní učení, a dosáhnout tak nejen zvýšení celkové vzdělanostní úrovně pražské populace, ale zejména její otevřenosti světu a schopnosti reagovat na požadavky doby, lepšího využití lidského potenciálu města, zvýšení konkurenceschopnosti města a růstu duchovního významu Prahy v celoevropském měřítku.

Východiskem pro zpracování DZ HMP je rovněž DZ ČR. Soulad dlouhodobých záměrů na republikové a krajské úrovni zakotvil zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění zákona č. 132/2000 Sb., který v návaznosti na reformu veřejné správy stanovil povinnost pravidelně zpracovávat dlouhodobé záměry vzdělávání na úrovni státu i

⁴ V r. 2004 byla Evropské radě předložena zpráva o stavu uskutečňování Podrobného pracovního programu realizace cílů systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě, který byl schválen Evropskou radou v Barceloně r. 2002.

jednotlivých krajů a vzájemně propojit jejich přípravu. Takovéto pojetí dlouhodobých záměrů je potvrzeno i novým školským zákonem (zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) a vyhláškou č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy. Vyhláška stanovuje rámcovou strukturu, obsah, postup zpracování a termíny předkládání a zveřejňování dlouhodobých záměrů.

Dlouhodobé záměry tak vystupují zejména jako prostředek komunikace mezi centrem a kraji a prostředek koordinace koncepčních priorit státu a jednotlivých regionů. DZ ČR uvádí základní tendence a cíle dalšího vývoje a stanoví opatření na úrovni státu. DZ HMP vymezuje základní cíle a úkoly ve výchově a vzdělávání na území hl. m. Prahy a určuje postup, formy a metody při jejich realizaci.

DZ HMP stejně jako DZ ČR nezahrnuje vzdělávání na vysokých školách, které mají v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., zákon o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů, zpracovanou vlastní koncepci rozvoje, pouze se částečně dotýká oblasti prolínání rozvoje vyššího odborného školství směrem k veřejným vysokým školám neuniverzitního typu.

DZ ČR 2005 v návaznosti na předchozí republikový dlouhodobý záměr stanovil pokračování šesti rozvojových priorit zasazených do rámce celoživotního učení a jeho realizace v počátečním i dalším vzdělávání:

- Zkvalitnění a modernizace vzdělávání
- Zajišťování kvality, monitorování a hodnocení výsledků vzdělávání
- Zajišťování rovných příležitostí ke vzdělávání
- Rozvoj integrovaného systému poradenství ve školství
- Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků
- Podpora dalšího vzdělávání

DZ HMP 2006 přijímá za své tyto priority s důrazem na posílení sociální soudržnosti, na zvýšení zaměstnatelnosti, konkurenceschopnosti ekonomiky a prosperity společnosti. Značná pozornost je rovněž věnována prevenci sociálně patologických jevů, environmentální výchově, integraci cizinců a dětí imigrantů a posílení multikulturní tradice Prahy.

DZ HMP 2006 reaguje i na specifika, jimiž se hl. m. Praha odlišuje od ostatních krajů ČR, jako je např. kumulace vzdělávacích institucí hlavně terciárního a sekundárního stupně s celostátní působností, nízká míra nezaměstnanosti obyvatel i absolventů, využívání místních pracovních a studijních příležitostí obyvateli především Středočeského kraje při denním dojíždění, vyšší poptávka po středoškolském, vyšším odborném a vysokoškolském vzdělávání, ale i vyšší vzdělanostní úroveň a tím i lepší ekonomické postavení větší části pražských občanů ve srovnání s jinými kraji.

Provázanost DZ HMP 2006 s českými národními i evropskými strategickými dokumenty garantuje i jeho vazba na Jednotný programový dokument pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha, který analyzuje situaci v oblasti lidských zdrojů na území Prahy a stanoví cíle v této oblasti. Jedním z nich je rozvoj celoživotního učení s důrazem na rozvoj počátečního i dalšího vzdělávání jako uceleného, vzájemně se doplňujícího systému, který by pokrýval potřeby jednotlivců z hlediska jejich kvalitního pracovního uplatnění.

Na podporu rozvoje vzdělávací soustavy a volnočasových aktivit v hl. m. Praze byla prostřednictvím odboru školství a odboru uměleckých škol, mládeže a tělovýchovy MHMP

zavedena grantová politika. Grantové programy se vypisují pro oblasti výchovy a vzdělávání, prevence sociálně patologických jevů, informační politiky ve vzdělávání a využívání volného času dětí a mládeže, včetně jejich sportovního vyžití. Po finanční stránce HMP plně zabezpečuje granty na podporu výchovy, vzdělávání a volnočasových aktivit, granty na prevenci sociálně patologických jevů a informační politiku ve vzdělávání jsou financovány z prostředků HMP a MŠMT. Tato forma podpory se v hlavním městě osvědčila, proto DZ HMP 2006 v návaznosti na stanovené priority počítá i nadále s jejím pokračováním.

I.2.2 Výdaje na školství ve vazbě na celkové výdaje kraje

Výdaje na školství se v hl. m. Praze pohybují v rozmezí 16,35 % – 20,15 % celkových výdajů, po dopravě jsou druhé nejvyšší v kraji.

V roce 2001 došlo v důsledku reformy státní správy a samosprávy k decentralizaci výkonu státní správy a k převodu škol, předškolních a školských zařízení ze zřizovatelské kompetence státu do zřizovatelské kompetence krajů. V praxi to znamenalo přesun kompetencí a agendy z úrovně MŠMT a MZe a zároveň z úrovně okresů. Tento rok byl v oblasti ekonomického zajištění činnosti škol, předškolních a školských zařízení rokem přechodným, docházelo k postupné transformaci okresního modelu rozpisu prostředků státního rozpočtu na krajský model.

Ze státního rozpočtu jsou prostřednictvím kapitoly 333 – MŠMT poskytovány finanční prostředky na úhradu tzv. přímých nákladů - na platy a náhrady platů, popřípadě mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny vykonávané na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na zvláštním způsobem stanovené odvody do sociálních a zdravotních fondů a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí zdravotně postižených, na výdaje na učební pomůcky a dále na výdaje na učebnice a školní potřeby, pokud jsou poskytovány bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a služby, které souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.

Ostatní běžné výdaje (provozní výdaje) jsou školám a školským zařízením zřizovaným HMP hrazeny z rozpočtu hl. m. Prahy, stejně jako kapitálové výdaje. U škol a školských zařízení zřizovaných jednotlivými městskými částmi z rozpočtu těchto městských částí.

Výdaje na školství ve vazbě na celkové výdaje hl. m. Prahy v tis. Kč (podrobněji viz IV.2)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005*
<i>Výdaje HMP celkem</i>	35 470 202,9	37 175 825,9	42 132 726,3	41 911 593,5	44 261 056,8
Školství celkem (Kapitola 04 školství, mládež a samospráva)	6 680 655,1	7 490 827,4	8 089 780,3	6 852 886,9	8 587 891,7
z toho prostředky MŠMT	5 555 680,6	5 467 320,9	6 051 161,4	4 574 719,5	6 502 608,2
Podíl školství na celkových výdajích HMP (v %)	18,83%	20,15%	19,20%	16,35%	19,40%

*Rozpočet upravený k 30. 6. 2005

Zdroj: Oblast finanční - ROZ MHMP

I.2.3 Spolupráce se sociálními partnery a městskými částmi hl. m. Prahy

Spolupráce se sociálními partnery

Princip partnerství hraje ve sjednocující se Evropě stále významnější roli, a to jak na regionální úrovni, tak v oblasti mezinárodní spolupráce. Je důležitým prostředkem v sociálním začleňování a poskytování rovných příležitostí. Jeho posílení přispěje k naplnění jednoho ze strategických cílů Lisabonské strategie – Otevření systémů vzdělávání a odborné přípravy světa.

Na regionální úrovni zaujímá klíčové místo spolupráce kraje se sociálními partnery, kteří vystupují jako poradní orgán, odborný konzultant i jako partner pro projekty. Důležitým partnerem kraje jsou i nestátní neziskové organizace. Velký význam má konkrétní spolupráce škol s podniky a dalšími subjekty – hospodářskou komorou, úřady práce, zaměstnavatelskými svazy, vysokými školami, občanskými sdruženími i jednotlivými městskými částmi hl. m. Prahy. Nejintenzivněji spolupráce probíhá v oblasti odborného vzdělávání, zejména při přípravě, průběhu a hodnocení závěrečných zkoušek, při inovaci oborů a aplikaci poznatků z praxe do výuky i při přípravě učebních textů. Některá profesní sdružení organizují společně se školami přehlídky a oborové soutěže dovedností, důležitý je podíl firem na odborném výcviku nebo praxi studentů – zapůjčování nebo poskytování pomůcek i materiálu, realizace praxe na smluvních pracovištích apod. Zaměstnavatelé se vyjadřují i k změnám v oborové struktuře. Konkrétních obrysů nabývá spolupráce se sociálními partnery na projektu odboru školství MHMP Tvorba informačního systému, nabídky a poptávky v oblasti dalšího vzdělávání, kde jedním ze tří nejdůležitějších partnerů je Hospodářská komora ČR. Projekt je zaměřen na oblast poptávky a nabídky na trhu práce včetně rekvalifikací, tedy sféru dalšího vzdělávání, a je připravován v rámci ESF. V současné době je připraven k oponentnímu řízení a po schválení bude zahájena jeho realizace.

Spolupráce se sociálními partnery jak na úrovni hl. m. Prahy, tak na úrovni škol zatím ale není systematická, proto by bylo vhodné vytvořit systém spolupráce mezi zaměstnavateli, vzdělávacími institucemi a ostatními zainteresovanými partnery jako nutný předpoklad ke sladění profesní nabídky a poptávky a vytváření základů k celoživotnímu vzdělávání se zaměřením na:

- motivaci zaměstnavatelů i škol k realizaci odborné praxe budoucích absolventů v reálném pracovním prostředí
- rozvoj orientace mladých lidí na trhu práce a rozvoj jejich podnikatelských dovedností
- zapojení sociálních partnerů při přizpůsobování vzdělávacích programů potřebám trhu práce a definování požadavků na změnu i zvýšení kvalifikace
- intenzivnější využívání zahraničních zkušeností a navazování nových kontaktů.

Zastřešujícím prvkem systému spolupráce mezi zaměstnavateli, vzdělávacími institucemi a ostatními zainteresovanými partnery by se v Praze podobně jako v ostatních krajích měla stát regionální rada pro rozvoj lidských zdrojů fungující jako nezávislý poradní, iniciační a koordinační orgán pro strategické řízení rozvoje lidských zdrojů v kraji.

Velký význam hl. m. Praha přikládá spolupráci se Středočeským krajem, se kterým je těsně ekonomicky i sociálně propojeno. Ve vzdělávání je aktuální zejména oblast nabídky a poptávky po středoškolském vzdělávání, oborová struktura středních a vyšších odborných škol, vytváření informačního systému o vzdělávání a trhu práce a další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Spolupráce s městskými částmi hl. m. Prahy

Rozdělení kompetencí v oblasti státní správy a samosprávy ve školství v hl. m. Praze má na rozdíl od ostatních krajů ČR svá specifika, která jsou dána zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, v platném znění. Tento zákon upravuje postavení hl. m. Prahy jako hlavního města České republiky, kraje a obce. Dále pak upravuje postavení městských částí (MČ).

Statutem hl. m. Prahy, kterým lze stanovit rozsah rozhodování městských částí, byly povinnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností svěřeny do působnosti 22 správních obvodů. V oblasti školství plní tyto městské části povinnosti vůči obecním školám a školským zařízením, které vyplývají ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Jedná se o úkoly ekonomického charakteru a úkoly spojené s výkaznictvím. Ostatní kompetence zřizovatele obecních škol a školských zařízení dané zákonem jsou svěřeny jednotlivým městským částem. Problematiku obecního školství zajišťuje 50 městských částí z celkového počtu 57 městských částí na území hl. m. Prahy.

Odboru školství MHMP ve vztahu k obecnímu školství přinesl zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, některé nové úlohy spadající do kompetence krajského úřadu. V souladu s ustanovením § 165 tohoto zákona plní odbor školství MHMP především úkoly nadřízeného správního orgánu pro ředitele mateřských a základních škol zřizovaných MČ. Mezi další kompetence patří ve spolupráci se zřizovatelem zajištění bezplatné přípravy směřující k začlenění žáků z EU do základního vzdělávání zahrnující výuku českého jazyka, a dále zajištění kurzů pro doplnění základního vzdělání. Zástupci odboru školství MHMP jsou členy konkurzních komisí na obsazení funkcí ředitelů mateřských a základních škol zřizovaných MČ. Odbor školství MHMP rovněž spolupracuje s MČ v oblasti konzultací a metodické pomoci při řešení úkolů vyplývajících ze školského zákona. Významnou pomoc městské části poskytly odboru školství MHMP zajištěním podkladů za předškolní a základní vzdělávání pro zpracování Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy, každoročně poskytují podklady pro zpracování Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy hl. m. Prahy.

II. Vyhodnocení dosaženého stavu a strategie rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy v hl. m. Praze na období let 2006 - 2010

II.1 Prioritní cíle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy HMP 2003

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy HMP 2003 (DZ HMP 2003) vznikl jako první dokument tohoto typu v souladu se zákonem č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, který v návaznosti na reformu veřejné správy stanovil povinnost pravidelně zpracovávat dlouhodobé záměry vzdělávání na úrovni státu i jednotlivých krajů a vzájemně propojit jejich přípravu. DZ HMP 2003 definoval tyto priority a cíle rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy:

- optimalizace sítě škol a portfolia jejich vzdělávací nabídky
- podpora zvyšování kvality vzdělávání na základních, středních a vyšších odborných školách, zejména zlepšení:
 - kvality výuky cizích jazyků a informační gramotnosti
 - integrace zdravotně postižených žáků do běžných tříd a škol
 - podpory přípravy a zavádění změn obsahu a cílů vzdělávání
 - vnitřního řízení kvality na základních a středních školách
 - informační podpory v oblasti kvality výuky na základních školách
 - objektivních nástrojů výběru uchazečů o studium na středních školách
 - podmínek pro zvýšení kvality pedagogických sborů na základních a středních školách
- kvalita vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami
- primární prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže
- zapojování středních a vyšších odborných škol do dalšího vzdělávání dospělých
- rozvoj krátkých forem terciárního vzdělávání v Praze
- rozvoj poradenských, informačních a diagnostických služeb pro žáky, veřejnost a školy
- kvalita a rozvoj uměleckého vzdělávání v základních uměleckých školách
- efektivní podpora rozvoje příležitostí v zájmovém vzdělávání a aktivním trávení volného času dětí a mládeže

K naplnění výše uvedených cílů DZ HMP 2003 navrhl nerealné množství rozvojových programů: program zvýšení kvality jazykového vzdělávání, zvýšení kvality výuky informační gramotnosti, podpory změn obsahu a cílů vzdělávání, informační politiky ve vzdělávání, zvýšení kvality vzdělávání a systému řízení škol, zkvalitnění učitelských sborů, integrace zdravotně postižených žáků, integrace dětí cizinců, minorit a romské komunity a programy prevence sociálně patologických jevů a podpory rozvoje volnočasových aktivit. Vycházel přitom jak ze strategických záměrů ČR, zejména z Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha) a Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR, tak ze specifík hl. m. Prahy. Hl. m. Praha se zapojilo do všech rozvojových programů vyhlášených MŠMT: Podpora odborného vzdělávání, Vyrovnávání disparit ve vzdělávací nabídce krajů ve vztahu k potřebám jejich rozvoje, program SIPVZ, Maturita nanečisto 2004, Maturita bez handicapu, program jazykové a metodické přípravy JAME, program vzdělávání vedoucích pracovníků škol a školských zařízení Funkční studium I a II, prevence sociálně patologických jevů. Další prioritní cíle byly realizovány

prostřednictvím grantové politiky hl. m. Prahy v rámci Celoměstských programů podpory vzdělávání a Programů podpory rozvoje volnočasových aktivit.

Program Podpora odborného vzdělávání

Cílem programu Podpora odborného vzdělávání byly změny struktury středního odborného vzdělávání v souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR i hl. m. Prahy se zaměřením na sladění zájmu o odbornou přípravu s požadavky regionálního trhu práce, posílení systémových prvků motivujících školy k provádění kurikulární reformy, zajištění malonákladových učebnic a učebních textů, zvýšení úrovně technického vybavení odborného vzdělávání, zlepšení podmínek pro kvalitní výuku máločetných studijních a učebních oborů. Projekt byl určen veřejným středním odborným školám a středním odborným učilištím. Do projektu se přihlásilo 19 pražských škol, projekty 8 z nich byly poradou vedení MŠMT schváleny k realizaci. Celkový objem finančních prostředků neinvestičního charakteru pro realizaci projektu činil 5 929 000,- Kč, z toho dotace MŠMT 3 805 000,- Kč.

Vyrovňování disparit ve vzdělávací nabídce krajů ve vztahu k potřebám jejich rozvoje

Program Vyrovňování disparit ve vzdělávací nabídce krajů ve vztahu k potřebám jejich rozvoje byl orientován na optimalizaci vzdělávací nabídky jednotlivých krajů. Základem byla inovace studijních a učebních oborů zaměřená na zvyšování adaptability absolventů pro měnící se trh práce spojená se zaváděním nových technologií, s úpravou kurikula, tvorbou učebních textů, s modernizací laboratoří a učeben a dalším vzděláváním pedagogických pracovníků. Odbor školství HMP ve spolupráci s 5 přizvanými školami vypracoval v rámci tohoto programu projekt Inovace studijních a učebních oborů z oblasti technické i společenskovední založené na využívání techniky PC. Celkové náklady projektu činily 4 149 600,- Kč, z toho dotace MŠMT 3 458 000,- Kč, HMP se na realizaci projektu podílelo částkou 691 600,- Kč. Projekt byl vyhlášen v roce 2003 jako čtyřletý. Na jeho pokračování nebyly ale MŠMT vyčleněny další finanční prostředky. Vzhledem k tomu, že HMP považuje inovaci studijních a učebních oborů ve vazbě na perspektivní potřeby trhu práce za velmi důležitou, umožnil zúčastněným školám pokračovat v realizaci daného projektu prostřednictvím celoměstských programů podpory vzdělávání.

Státní informační politika ve vzdělávání

V letech 2003 - 2005 pokračovala spolupráce s MŠMT v oblasti Státní informační politiky ve vzdělávání, její těžiště se přesunulo z dříve převažujícího budování infrastruktury směrem k pedagogům a žákům pracujícím s informačními technologiemi. V každém roce bylo v rámci Projektu PI a PII vyhlášeno na realizaci pilotních projektů SIPVZ 5 okruhů. V roce 2003 odbor školství MHMP přijal 51 žádostí o přidělení účelové dotace na realizaci pilotních projektů. Výběrovým kritériím vyhovělo 41 projektů v celkové výši 8 528 000,- Kč, z toho dotace MŠMT činila 4 787 000,- Kč. V roce 2004 bylo odborem školství MHMP přijato 35 žádostí, Rada HMP schválila 18 projektů v celkové výši 2 442 821,- Kč.

Maturita nanečisto

Příprava reformy maturitní zkoušky byla hlavním cílem projektu Maturita nanečisto 2003, který byl třetím ročníkem programového cyklu Krok za krokem k nové maturitě realizovaným Centrem pro reformu maturitní zkoušky. Součástí tohoto cyklu je každoročně i program pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami Maturita bez handicapu. Do projektu Maturita nanečisto se v r. 2003 ze 185 pražských škol s maturitním ročníkem přihlásilo 78 škol (42 %), v r. 2004 ze 188 pražských škol s maturitním ročníkem 96 škol (51,1 %), v r. 2005 to bylo 128 škol (67,4 %) z celkového počtu 190 škol s maturitním ročníkem. Programu Maturita bez handicapu se v r. 2004 zúčastnilo 83 žáků různého stupně a druhu postižení z 10 pražských škol, v r. 2005 se zapojilo 22 pražských škol. Žáci se hlásili na konkrétní předměty - komunikace v českém jazyce, občanská gramotnost, matematická gramotnost, komunikace v anglickém a německém jazyce... Nejvíce byla zastoupena komunikace v českém jazyce.

Modulový jazykový a metodický kurz JAME

Pro učitele bez příslušné způsobilosti k výuce jazyků byl určen tříletý modulový jazykový a metodický kurz JAME, který byl původně MŠMT plánován na období let 2003 – 2005. Pedagogické centrum Praha (Národní institut pro další vzdělávání) organizovalo celkem 15 kurzů pro učitele Prahy s různou vstupní úrovní, ve kterých bylo proškoleny 193 pražských učitelů bez příslušné způsobilosti k výuce jazyků. Z toho 166 si zvyšovalo své jazykové kompetence z anglického jazyka a 27 z německého jazyka. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků byl předpokládaný finanční rozpočet kurzu pro rok 2004 MŠMT snížen na polovinu. I přesto se PC Praha podařilo realizovat všech 15 kurzů a ukončit je závěrečnou zkouškou. K 31.12. 2004 byl kurz JAME z finančních důvodů zastaven.

Funkční studium vedoucích pracovníků škol a školských zařízení I

MŠMT iniciovalo vzdělávací program Funkční studium I, jehož realizaci pověřilo Pedagogické centrum Praha (Národní institut pro další vzdělávání). Program je určen ředitelům škol a školských zařízení, kteří nastupují do funkce, zástupcům ředitelů škol a školských zařízení nebo pracovníkům připravujícím se ke konkursu na vedoucí funkci či převzetí některých činností ve vedení školy. V r. 2004 ho absolvovalo 45 ředitelů pražských škol.

Funkční studium II školského managementu pro řídicí pracovníky ve školství

Řídicím pracovníkům ve školství, kteří jsou již ve funkci, je určen program Funkční studium II v kombinované i distanční formě studia. Posluchači jsou připravováni pro profesionální výkon řídicí funkce prostřednictvím modulů: Teorie a praxe managementu, Právo, Ekonomika vzdělávání a finanční management, Řízení pedagogického procesu, Vedení lidí – Leadership, Manažerská praxe. Studijní program je na základě pověření MŠMT realizován Centrem školského managementu PedF UK ve spolupráci s regiony – odbory školství krajů. Funkční studium II pro řídicí pracovníky studovalo ve školním roce 2003/2004 126 a ve školním roce 2004/2005 179 pedagogických pracovníků pražských škol a školských zařízení.

Prevence sociálně patologických jevů

Pro oblast prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže byla HMP prostřednictvím MŠMT poskytnuta ze státního rozpočtu účelová neinvestiční dotace ve výši 1 200 000,- Kč, 600 000,- pro oblast protidrogové politiky a 600 000,- pro oblast sociální prevence a prevence kriminality. Celkem bylo HMP přijato 65 projektů s požadovanými náklady ve výši 6 125 132,- Kč. Grantová komise a následně Rada HMP odsouhlasila 34 projektů ve výši dotace MŠMT - 1 200 000,- Kč.

Celoměstské programy podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy

Další pro Prahu prioritní oblasti byly řešeny prostřednictvím grantové politiky HMP. Odbor školství MHMP vyhlašuje každoročně celoměstské programy na podporu vzdělávání, které zaměřuje na závažné tematické okruhy.

V roce 2003 byly vyhlášeny 4 programy:

- Podpora rozvoje vzdělanosti a spolupráce s vysokými školami a výzkumnými institucemi, především v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- Moderní formy a metody jazykové gramotnosti v oblasti primárního až vyššího odborného vzdělávání
- Výchova a vzdělávání dětí s autismem a specifickými poruchami chování a učení
- Individuální přeměna škol na multifunkční centra výchovy, vzdělávání a kultury.

Na projekty byla HMP vyčleněna částka 15 000 000,- Kč. Celkem bylo přijato 96 žádostí. Grantovou komisí bylo doporučeno a následně Radou a Zastupitelstvem HMP schváleno 35 projektů ve výši 5 975 540,- Kč, zůstatek ve výši 9 024 460,- Kč byl využit na krytí provozních výdajů škol a školských zařízení v působnosti hl. m. Prahy.

V roce 2004 zahrnovaly grantové programy 3 témata:

- Podpora rozvoje vzdělanosti a spolupráce s vysokými školami a výzkumnými institucemi, především v oblasti dalšího vzdělávání managementu škol, učitelů a ostatních pedagogických pracovníků
- Podpora osobní asistence pro zdravotně postižené děti a žáky integrované do mateřských škol, základních škol a středních škol hlavního vzdělávacího proudu
- Podpora vzdělávání nadaných žáků.

Na projekty byla HMP přidělena částka 10 000 000,- Kč. Podáno bylo 112 projektů. Grantová komise, Rada a Zastupitelstvo HMP schválilo 41 grantů v celkové výši 6 892 200,- Kč. Pro čerpání zbývajících částky bylo navrženo vyhlášení II. kola. Ve II. kole byl vyhlášen grantový program na podporu zajištění prevence kriminality u dětí a žáků pražských škol a školských zařízení. Ve II. kole bylo podáno 21 projektů. Schváleny byly 2 granty ve výši 3 028 076,- Kč.

Pro rok 2005 byly Radou HMP schváleny 4 programy zaměřené na:

- Podporu rozvoje vzdělanosti, spolupráce s vysokými školami, vědeckými a výzkumnými institucemi především v oblasti vzdělávání managementu pedagogických pracovníků škol a školských zařízení hl. m. Prahy
- Podporu integrace a dalšího začleňování žáků – cizinců a žáků ze znevýhodněného sociokulturního prostředí do škol a školských zařízení
- Podporu integrace dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami
- Podporu vzdělávacích aktivit.

Na jejich realizaci byla HMP vyčleněna finanční částka 10 000 000,- Kč. Podáno bylo 233 projektů, ze kterých bylo schváleno 62 grantů v celkové výši 7 552 000,- Kč. I v r. 2005 bylo pro čerpání zbývajících částky vyhlášeno II. kolo, ve kterém uspělo 7 žádostí.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že cílem grantové politiky hl. m. Prahy v oblasti vzdělávání není pouze řešení aktuálních problémů, ale i cílené řešení dlouhodobých a přetrvávajících úkolů, hlavně v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a spolupráce s vysokými školami, vědeckými a výzkumnými pracovišti, ale i dalších prioritních oblastí.

Celoměstské programy podpory rozvoje volnočasových aktivit

Grantové programy podpory využití volného času dětí a mládeže jsou koncipovány jako projekty společenské objednávky hlavního města, jejichž cílem je vytváření základních

podmínek pro činnost dětí a mládeže ve volném čase. Hl. m. Praha uvedené programy vyhláší každoročně od roku 1994.

V roce 2003 byly vyhlášeny tyto programy:

- Prostory pro činnost
- Akce ve volném čase v letním období 2003
- Akce ve volném čase v zimním období 2003/2004
- Akce pro neorganizované děti a mládež na území hl. m. Prahy
- Kluby otevřených dveří pro neorganizovanou mládež
- Výchovně vzdělávací projekty s partnerskými městy, EU.

Celkem bylo podáno 1 062 projektů s celkovou výší požadované částky 59 235 179,60 Kč. Schválením rozpočtu HMP na rok 2003 byla pro oblast volného času dětí a mládeže vyčleněna částka ve výši 28 000 000 Kč. Grantovou komisí bylo doporučeno a následně Radou a Zastupitelstvem HMP schváleno udělení grantů v celkové výši 21 089 000 Kč na 879 projektů. Zbývající částka byla využita na krytí aktuálních potřeb pražských domů dětí a mládeže.

Na rok 2004 byly na základě usnesení Rady HMP vyhlášeny následující programy:

- Prostory pro činnost
- Akce ve volném čase
- Akce pro neorganizované děti a mládež na území hl. m. Prahy
- Kluby otevřených dveří pro neorganizovanou mládež.

Na rok 2004 byla pro oblast volného času vyčleněna částka 28 mil. Kč. Celkem bylo podáno 844 projektů s celkovou výší požadované částky 51 143 018,70 Kč. Grantovou komisí bylo doporučeno a následně Radou a Zastupitelstvem HMP schváleno udělení grantů v celkové výši 18 765 000,- Kč na 708 projektů. Zbývající částka byla využita na krytí aktuálních potřeb pražských domů dětí a mládeže. Programy Akce v letním období a Akce v zimním období byly sloučeny do jednoho programu Akce ve volném čase. To bylo hlavním důvodem snížení celkového objemu podaných žádostí.

Pro rok 2005 byly Radou HMP schváleny a vyhlášeny programy:

- Prostory pro činnost
- Akce ve volném čase
- Akce pro neorganizované děti a mládež na území hl.m. Prahy
- Podpora účasti na prezentačních a soutěžních akcích v zahraničí.

V roce 2005 bylo podáno celkem 825 projektů s požadavkem v celkové výši 53 070 217 Kč. Schválením rozpočtu HMP na rok 2005 byla pro volný čas dětí a mládeže vyčleněna částka ve výši 28 mil. Kč. Z této částky bylo rozděleno 21 244 000,- Kč na 669 projektů. Zbývající částka byla využita na krytí aktuálních potřeb pražských domů dětí a mládeže. V tomto roce byl opět zařazen program zaměřený na zahraniční aktivity žadatelů s tím, že hlavním záměrem byla podpora účasti kolektivů dětí a mládeže na prezentačních a soutěžních akcích odborného charakteru. Tento program byl určen především pro základní umělecké školy a školská zařízení zřizovaná HMP.

Pomocí programů jsou řešeny základní podmínky pro činnost subjektů pracujících s dětmi a mládeží – prostory pro činnost (nájmy, provozní náklady, opravy, rekonstrukce), podpora akcí ve volném čase (doprava, ubytování, spotřební materiál). Velká pozornost je věnována podpoře různorodých akcí a stálých klubů pro neorganizovanou mládež. Z uvedeného vyplývá, že cílem grantové politiky hl. m. Prahy v oblasti volného času není pouze řešení aktuálních problémů, ale zejména koncepční řešení dlouhodobých záměrů v oblasti péče o děti a mládež ve volném čase.

Využití prostředků z fondů EU

Vstupem České republiky do Evropské unie se hl. m. Praze otevřela možnost realizovat své rozvojové priority v oblasti vzdělávání i prostřednictvím Jednotného programového dokumentu pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha a využít tak jednu z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu (viz II.3.10 Využití ESF pro naplňování cílů hl. m. Prahy v oblasti rozvoje lidských zdrojů).

II.2 Zabezpečení dostupnosti a kvality celoživotního učení jako hlavní princip rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy

Zpřístupnění celoživotního učení všem a v každém věku je zásadní prioritou Lisabonské strategie. V Memorandu EU o celoživotním učení se hovoří o rozšíření učení tak, aby probíhalo bez ohledu na životní etapu, místo, čas a formu učení. Jako zásadní prioritu ji potvrdilo i Usnesení Rady EU o celoživotním učení z června 2002, které zdůraznilo nutnost úsilí o dosažení skutečné rovnosti příležitostí a kvality vzdělávání. Další podněty pro rozvoj celoživotního učení přinesla i Kodaňská deklarace přijatá v listopadu 2002, a to zejména z hlediska transparentnosti, kvality a uznávání dovedností a kvalifikací.⁵

Vzdělávání a celoživotní učení má klíčový význam pro rozvoj společnosti a uplatnění občanů na trhu práce. Proto mu velkou pozornost věnují i strategické dokumenty ČR - Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR, Národní akční plán zaměstnanosti, Strategie udržitelného rozvoje, Národní program rozvoje vzdělávání v České republice i DZ ČR.

Vytváření podmínek k celoživotnímu učení je také záměrem Strategického plánu rozvoje hl. m. Prahy. Rozvoj celoživotního učení je jednou z priorit Jednotného programového dokumentu pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha, který v této oblasti spatřuje tři hlavní a navzájem spolu úzce související okruhy zájmu:

- úsilí o vytvoření základny pro celoživotní učení
- vytvoření a posilování vazeb mezi učením a prací
- rozvoj vysokoškolského a dalšího vzdělávání.

Cílem je rozvoj počátečního i dalšího vzdělávání jako uceleného, vzájemně se doplňujícího systému, který by pokrýval potřeby jednotlivců z hlediska jejich kvalitního pracovního uplatnění. Zdůrazňuje se rozvoj schopností a dovedností nejen během celého zaměstnání, ale i mimo profesní život, v průběhu celého života.

Pojetí celoživotního učení jako celistvého systému propojujícího počáteční a další vzdělávání tak vytváří rámec pro definování priorit rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy hl. m. Prahy v následujícím období. Těmito prioritami jsou:

- Zkvalitnění a modernizace vzdělávání (viz II.3.1)
 - zavádění školních vzdělávacích programů do výuky (viz II.3.1.1)
 - zkvalitnění výuky cizích jazyků (viz II.3.1.2)
 - zkvalitnění výuky informační gramotnosti (viz II.3.1.3)
 - multikulturní výchova, vzdělávání a osvěta (viz II.3.1.4)
 - environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (viz II.3.1.5)
 - podpora mezinárodní spolupráce škol (viz II.3.1.6)

⁵ Za účelem zvýšení transparentnosti kvalifikací a kompetencí byl v lednu 2005 ustanoven Europass, který je prvním evropským souborným dokladem o vzdělání a pracovních zkušenostech. V březnu 2005 zahájilo svoji činnost Národní centrum Europass Česká republika.

- Sledování a hodnocení kvality vzdělávání (viz II.3.2)
- Zvyšování kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných (viz II.3.3)
- Budování a rozvoj poradenských a informačních systémů (viz II.3.4)
- Prevence sociálně patologických jevů (viz II.3.5)
- Rozvoj základního uměleckého a zájmového vzdělávání (viz II.3.6)
- Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání (viz II.3.7)
- Další vzdělávání v rámci celoživotního učení (viz II.3.8)
- Optimalizace sítě škol a jejich vzdělávací nabídky (viz II.3.9)
- Využívání ESF pro naplňování cílů hl. m. Prahy v oblasti RLZ (viz II.3.10).

II.3 Dosažený stav, priority a cíle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy HMP 2006 (DZ HMP 2006) pro další období

II.3.1 Zkvalitnění a modernizace vzdělávání (kurikulární reforma)

Transformace společnosti ve společnost znalostí a rychle se měnící požadavky trhu práce vyvolávají nutnost odpovídajících změn v obsahu, metodách i cílech vzdělávání, tak aby bylo zaměřeno především na ovládnutí metod získávání, zpracování a využití informací a na rozvoj klíčových kompetencí. Jako společný základ pro evropské systémy vzdělávání a odborné přípravy je Lisabonskou strategií doporučeno 8 oblastí klíčových kompetencí:

- kompetence vztahující se ke konkrétním vyučovacím předmětům
 - komunikace v mateřském jazyce
 - komunikace v cizím jazyce
 - matematická gramotnost a kompetence v oblasti přírodních věd a technologií
 - informační a komunikační technologie
- nadpředmětové kompetence
 - schopnost umět se učit
 - sociální a občanské kompetence
 - podnikatelské myšlení a dovednosti
 - kulturní rozhled.

Důraz je přitom kladen na diferenciaci a individualizaci vzdělávání, překonávání sociálních a zdravotních znevýhodnění i na posilování integrace výuky, mezipředmětových vztahů a zavádění průřezových témat. S tím souvisí zařazování takových témat jako jsou např. evropská integrace, mezinárodní partnerství a spolupráce, multikulturní výchova, výchova k udržitelnému rozvoji, zdravý životní styl.

Ke zkvalitnění vzdělávání, včetně celoživotního učení, by mělo přispět i posilování informačních, komunikačních a poradenských služeb školy a vytváření podmínek pro rozvoj dalšího vzdělávání. Důležitou úlohu přitom hraje také vnitřní proměna prostředí a klimatu školy při vzrůstajícím významu její výchovné a socializační role, kdy se škola stává rovnoprávným společenstvím učitelů, žáků a jejich rodičů.

Důsledkem zvýšení kvality vzdělávání by mělo být zvýšení uplatnitelnosti absolventů, potřeba celoživotního učení, posílení sociální soudržnosti i omezení sociálně patologických jevů.

Na rozvoj klíčových kompetencí u žáků v 7. ročnících základních škol navýšením jedné vyučovací hodiny týdně je zaměřen projekt MŠMT Úprava vzdělávacích programů sedmých

ročníků škol směřující k rozvoji klíčových kompetencí žáků (Hodina). Odbor školství MHMP připravil a od září 2004 realizuje pražskou verzi tohoto projektu, která bude ukončena k 31. 8. 2006. Zapojeny jsou všechny základní školy zřizované městskými částmi, speciální školy zřizované hl. m. Prahou, soukromé a církevní školy, ve kterých plní žáci povinnou školní docházku.

Zavádění nových metod a forem výuky a pedagogických a didaktických inovací do práce učitelů základních škol je záměrem projektu Rozvoj sítě pražských inovujících škol (INOSKOP). Podstatou projektu je vytvoření sítě inovujících základních škol, jejichž oporou budou vysokoškolští učitelé Pedagogické fakulty UK, kteří vytvoří nástroje a program pro cílené změny v odbornosti učitelů a zprostředkují je týmům pedagogů zúčastněných škol a jejich prostřednictvím pedagogům do dalších škol.

II.3.1.1 Rámcové a školní vzdělávací programy

Rozvoj klíčových kompetencí podporují rámcové (RVP) a školní vzdělávací programy (ŠVP). RVP definují cíle vzdělávání a obsahy nezbytné pro jejich dosažení na jednotlivých stupních a v jednotlivých oborech vzdělávání. Na jejich základě školy zpracovávají své ŠVP, které zohledňují místní podmínky. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) stanovil MŠMT nově povinnost zpracovat cíle a obsahy vzdělávání na státní úrovni – Národní program vzdělávání.

Předškolní vzdělávání

Na pražských mateřských školách pokračoval postupný proces zavádění konceptu víceúrovňového kurikula zahájený v roce 2001. Další školy postupně vytvářely své školní vzdělávací programy a zahajovaly podle nich vzdělávání dětí. Při tvorbě ŠVP bylo možné využít Manuál k tvorbě ŠVP v předškolním vzdělávání, který byl v první verzi dopracován a zveřejněn v lednu 2003. Pro tvorbu ŠVP bylo doporučeno využít Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Pro učitele, zřizovatele mateřských škol i Českou školní inspekci byl ale RVP PV stále jen nezávazným dokumentem. Učitelé mateřských škol podle něj většinou pracovali, ale mohli pracovat i podle jiných dokumentů. Většina mateřských škol připravila vlastní ŠVP, který vychází z RVP PV, a postupně si vytvářela i tzv. třídní vzdělávací programy (TVP). Pokračovalo i další vzdělávání učitelů mateřských škol k zavádění RVP PV do praxe a k tvorbě ŠVP.

Schválením nového školského zákona a úpravou základních dokumentů pro předškolní vzdělávání (RVP PV, Manuál pro tvorbu ŠVP a Manuál pro tvorbu TVP) byla vytvořena situace, která stabilizovala kurikulární dokumenty v předškolním vzdělávání.

Pro hl. m. Prahu v této souvislosti vyplývají následující úkoly:

- vytvářet ve spolupráci s VÚP a NIDV podmínky pro vzdělávání ředitelů a učitelů tak, aby od školního roku 2006/2007 byly uplatňovány ŠVP a TVP na všech mateřských školách
- podporovat vzhledem k odborné náročnosti práce předškolních pedagogů rozvoj jejich kvalitního profesního vzdělávání.

Základní vzdělávání

V roce 2003 pokračoval více než tříletý proces přípravy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) a dvouleté ověřování tvorby ŠVP na pilotních školách. Řešitelem byl Výzkumný ústav pedagogický v Praze. Mezi pilotními školami figurovalo i 8 pražských škol - ZŠ Londýnská P2, ZŠ Perunova P3, ZŠ Táborská P4, ZŠ Chlupova P13, ZŠ Hanspaulka P6 (zařazená dodatečně), ZŠ Burešova P8, ZŠ Novoborská P9 a ZŠ Rychnovská

P9. Školy svými připomínkami přispěly k vytvoření 3. verze RVP ZV (prosinec 2003) a závěrečné verze (schválena v srpnu 2004). Zkušenosti z některých škol byly využity i při přípravě Manuálu pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání. Tři pražské školy (ZŠ Londýnská P2, ZŠ Chlupova P13 a ZŠ Novoborská P9) patřily mezi deset pilotních škol, které ve školním roce 2003/2004 ověřovaly některé prvky svých ŠVP v praktické výuce bez navýšení počtu vyučovacích hodin. V prosinci roku 2003 uspořádalo PC Praha celoměstské setkání ředitelů ZŠ k problematice RVP ZV.

Schválením nového školského zákona, vyhlášky o základním vzdělávání, RVP ZV a Manuálu pro tvorbu ŠVP bylo připraveno vhodné prostředí pro ověřování výuky podle ŠVP na vybraných pilotních školách, pro plošné vzdělávání koordinátorů tvorby školních vzdělávacích programů a pro tvorbu těchto programů na všech školách realizujících základní vzdělávání v období let 2005 - 2006 tak, aby ve školním roce 2007/2008 mohla být zahájena výuka podle školních vzdělávacích programů na všech školách. Proto je nutné:

- podporovat pilotní školy (ZŠ Londýnská P2, ZŠ Tábořská P4, ZŠ Chlupova P13, ZŠ Novoborská P9) zařazené do projektů Pilot Z a Pilot 1, které budou ověřovat výuku podle ŠVP, a pilotní školy (ZŠ Burešova P8 a ZŠ Hanspaulka P6), které budou v roce 2005 - 2006 ověřovat ve spolupráci s VÚP další prvky vzdělávání podle ŠVP
- vytvářet podmínky pro bezproblémovou tvorbu ŠVP na jednotlivých školách v letech 2005 - 2007, využít k tomu i zkušeností pražských pilotních škol
- spolupracovat s VÚP při propagaci námětů dobré praxe, které vzejdou z projektu Pilot Z, mezi pražskými učiteli i na veřejnosti.

Hl. m. Praha je prostřednictvím odboru školství MHMP zapojeno do dvou systémových projektů MŠMT na ověřování a tvorbu ŠVP, které jsou řešeny ve spolupráci s VÚP Praha. Jedná se o projekt Pilot Z týkající se základního vzdělávání a Pilot GP týkající se gymnaziálního vzdělávání. Pilot Z je financován prostřednictvím HMP z prostředků MŠMT. Pilot GP je financován z prostředků JPD 3. ŠVP jsou ověřovány na 4 základních školách a 2 pražských gymnáziích. Projekty budou ukončeny roku 2008.

Na podporu vzdělávání koordinátorů tvorby ŠVP na základních školách je zaměřen národní projekt Zavádění RVP pro základní vzdělávání do praxe - Koordinátor tvorby ŠVP, který je MŠMT realizován z prostředků OP RLZ prostřednictvím NIDV ve 13 krajích ČR. Pro potřeby škol na území hl. m. Prahy připravil obdobný projekt ve spolupráci s NIDV odbor školství MHMP. Realizován bude v průběhu roku 2006, účastní se ho pedagogičtí pracovníci přibližně z 250 škol.

Gymnaziální vzdělávání

V roce 2003 byla dokončena 1. pracovní verze Rámcového vzdělávacího programu pro gymnaziální vzdělávání (RVP GV). Jedno z diskusních fór k RVP GV pro ředitele gymnázií bylo realizováno i v Praze. V roce 2004 byla schválena upravená verze RVP GV a ve spolupráci s asociací gymnázií byl vytvořen soubor pilotních škol pro ověřování tvorby ŠVP podle RVP GV. Mezi 16 vybraných gymnázií byla zařazena 2 pražská gymnázia - G Parlérova P6 a G Lučanská P5.

Gymnázia nastoupí stejnou cestu, jaká byla realizována v základním vzdělávání, tj. dva roky budou pilotní školy ověřovat tvorbu ŠVP a dva roky výuku podle ŠVP. Proto je třeba:

- podporovat činnost pražských gymnázií zapojených do projektu Pilot GP při pilotním ověřování tvorby ŠVP a při ověřování výuky podle ŠVP

- využít zkušeností těchto škol při vzdělávání učitelů pro tvorbu ŠVP na dalších pražských gymnáziích a vytvářet pro to vhodné podmínky
- vytvářet podmínky pro bezproblémovou tvorbu ŠVP na jednotlivých pražských gymnáziích v letech 2007-2008, využít k tomu i zkušeností pražských pilotních škol.

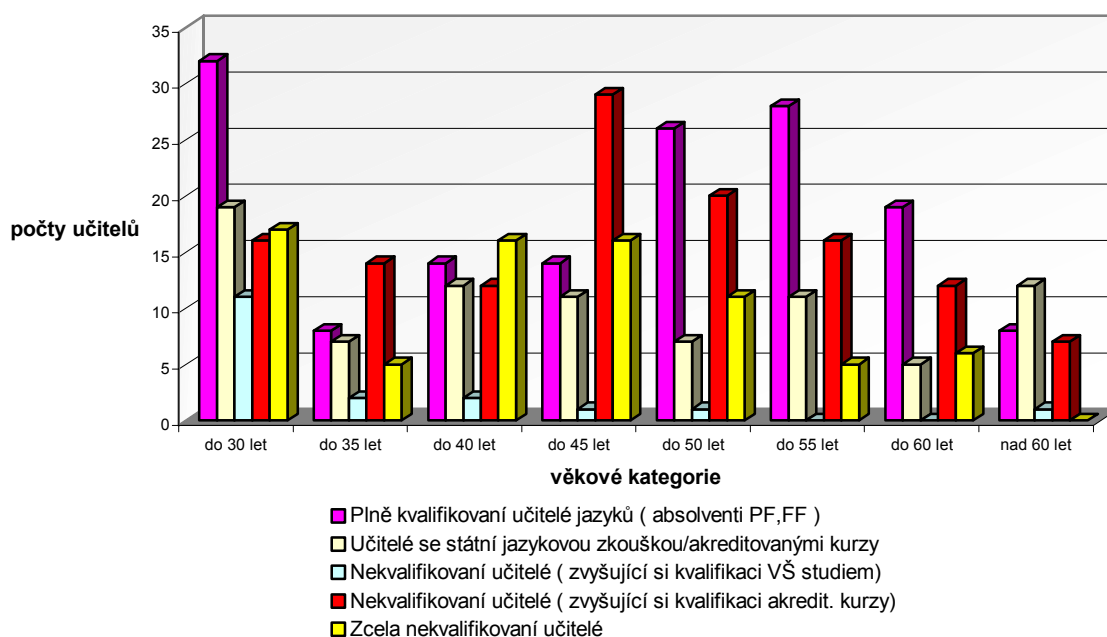
Střední odborné vzdělávání

Kurikulární reforma v oblasti středního odborného školství je spojena s přechodem od úzce specializovaných oborů vzdělání na širokoprofilové obory a jejich přizpůsobení požadavkům trhu práce. Na úrovni širěji pojatých oborů vzdělání bylo ve školním roce 2002/03 vytvořeno prvních osm RVP pro obory Elektrikář, Krejčí, Truhlář, Čalouník, Zedník, Umělecký truhlář, Strojírenství a Pozemní stavitelství a bylo zahájeno jejich ověřování. V roce 2003 byla upravena metodika pro tvorbu dalšího souboru RVP, na jejímž základě byla zahájena plošná tvorba RVP. V roce 2004 byly zpracovány pilotní verze RVP pro 29 oborů vzdělání, které byly v r. 2005 experimentálně ověřovány. Zároveň byla zahájena tvorba dalších 43 RVP. Při tvorbě rámcových vzdělávacích programů středního odborného vzdělávání spolupracovaly s NÚOV některé pražské školy.

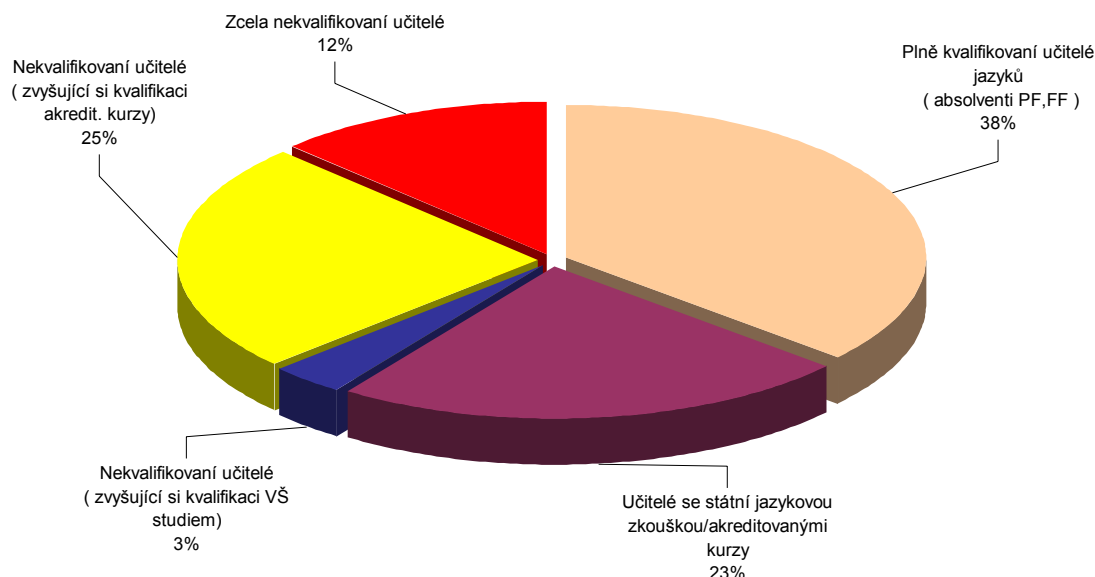
II.3.1.2 Zkvalitnění výuky cizích jazyků

DZ HMP 2003 definoval jako jednu ze svých priorit zvýšení úrovně jazykového vzdělávání. Důvodem byla mimořádná důležitost jazykových dovedností pro zvýšení uplatnitelnosti každého jednotlivce a zároveň nedostatečná kvalita jejich výuky, zejména na základních školách. Se stejným problémem se ale potýká i řada středních odborných škol a velká část středních odborných učilišť. Uspokojivá není ani situace ve školách s rozšířenou výukou jazyků, což potvrdila i sonda LINGUAE, kterou v r. 2004 uskutečnila Asociace škol s rozšířenou výukou jazyků. O situaci na pražských školách tohoto typu vypovídají následující grafy.

Věková struktura učitelů světových jazyků v HMP podle kvalifikace

Výuka světových jazyků v HMP podle kvalifikace

Po vstupu ČR do EU se stává kvalitní jazyková příprava stále důležitější. Jako významnou prioritu ji vnímá i Lisabonská strategie, která klade důraz na efektivní vyučovací metody i osvojování si cizích jazyků v každém věku. Výuka a znalost cizích jazyků je považována za jednu z podmínek pro prohlubování sociální soudržnosti, lepší možnosti uplatnit se na trhu práce, pro vyšší mobilitu pracovních sil. Záměrem je, aby každý občan EU byl schopen mluvit dvěma cizími jazyky. Na podporu těchto cílů byl Evropskou komisí vytvořen akční plán Podpora jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti pro období 2004 – 2006, který stanovil hlavní cíle pro tuto oblast a předložil konkrétní návrhy a aktivity k jejich realizaci se zaměřením na tři oblasti:

- vytvoření příznivějšího prostředí pro jazykové vzdělávání
- zlepšení výuky jazyků
- rozšiřování celoživotního jazykového vzdělávání pro všechny občany.

Na jeho základech byl pro ČR vypracován Národní plán výuky cizích jazyků s akčním plánem pro období 2005 - 2008, který má za cíl zlepšení jazykové vybavenosti občanů ČR.

Zvyšování kvality výuky cizích jazyků bylo na území HMP řešeno prostřednictvím grantové politiky HMP. Program zvýšení kvality jazykového vzdělávání avizovaný v DZ HMP 2003 byl vyhlášen v rámci grantových programů na r. 2003 pod názvem Moderní formy a metody jazykové gramotnosti v oblasti primárního až vyššího odborného vzdělávání. Jeho cílem bylo:

- posílení všeobecných jazykových znalostí a dovedností žáků a studentů pražských škol modernizací jazykového vzdělávání tak, aby co možná nejvyšší počet z nich byl schopen čerpat z možnosti nabídky mezinárodních programů napojených na edukační programy EU
- podpora moderních forem a metod lingvistického vzdělávání

- podpora jazykové přípravy školského managementu, učitelů jazyků i učitelů jiných aprobací.

Realizováno bylo 8 projektů ve finančním objemu 607 000,- Kč.

Následně byl na podporu dalšího prohlubování jazykových znalostí vyhlášen grantový program v r. 2005 v rámci Programu na podporu vzdělávacích aktivit. V Programu na podporu vzdělávacích aktivit bylo realizováno 18 projektů ve finančním objemu 2 761 400,- Kč. Grantové programy na podporu jazykových znalostí vyhláší i některé městské části.

Zvyšování kvality jazykového vzdělávání probíhalo rovněž prostřednictvím dalších forem DVPP, včetně účasti pražských učitelů v jazykovém a metodickém kurzu JAME, i pomocí zahraničních výměnných stáží žáků i učitelů, krátkodobých výjezdů k návštěvě partnerské zahraniční školy nebo oblasti, odborných praxí nebo různých společných akcí. Na podporu spolupráce žáků i učitelů ZŠ a SŠ v rámci Evropy byl využíván program eTwinning, jehož podstatou je spolupráce minimálně dvou škol z různých zemí při realizaci vzdělávacích aktivit za využití informačních a komunikačních technologií.

Zkvalitnění výuky cizích jazyků zůstává i nadále pro HMP jednou z klíčových priorit. Počítá proto s účastí na realizaci cílů Národního plánu výuky cizích jazyků i s podporou účasti učitelů cizích jazyků na zahraničních stážích. Další možností, kterou je HMP připraveno využít, je realizace aktivit v návaznosti na opatření 3.1 Jednotného programového dokumentu pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha – příprava a realizace pilotních vzdělávacích programů orientovaných na rozvoj klíčových dovedností s důrazem na zkvalitňování výuky cizích jazyků. MŠMT připravuje národní projekt Rozvoj specifických kompetencí pedagogických a odborných pracovníků ve školství, jehož cílem je:

- rozšíření jazykových a metodických kompetencí kvalifikovaných učitelů bez aproby pro výuku cizích jazyků, kteří příslušný cizí jazyk učí nebo budou učit
- prohloubení metodických kompetencí kvalifikovaných učitelů s aprobat k výuce cizích jazyků
- rozšíření jazykových kompetencí ostatních pedagogických a odborných pracovníků ve školství.

Stejnou obsahovou náplň má regionální projekt Rozvoj jazykových dovedností pedagogických pracovníků (JARO) odboru školství MHMP v rámci JPD 3, který je realizován ve spolupráci s katedrou jazyků JASPEX Masarykova ústavu vyšších studií ČVUT Praha. Projekt bude ukončen na podzim 2006, zúčastní se ho přibližně 1 000 pedagogických pracovníků z pražských základních, středních a vyšších odborných škol. S podporou jazykového vzdělávání, hlavně anglického jazyka, počítá zamýšlený projekt odboru školství MHMP v dalším programovém období EU v letech 2007 – 2013.

II.3.1.3 Zkvalitnění výuky informační gramotnosti

Rozvoj výuky informační gramotnosti a využívání informačních a komunikačních technologií (ICT) ve výuce je jednou z hlavních podmínek pro modernizaci cílů a obsahu vzdělávání. HMP považuje vybavenost škol ICT a odbornou i metodickou připravenost pedagogických pracovníků v této oblasti za významnou podmínku pro zabezpečení kvality vzdělávání. Proto se od r. 2001 na základě metodických pokynů MŠMT podílí na realizaci Programu Státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ). Jeho součástí byly tři projekty: PI – Informační gramotnost pedagogických pracovníků, PII - Vzdělávací software a informační zdroje a PIII - Infrastruktura – podpora vybavenosti dosud nevybavených škol (Internet do škol). V r. 2005 byla dokončena realizace projektu PIII. Zároveň začala realizace nově koncipované dotační politiky v rámci II. etapy SIPVZ. Dochází tak k postupnému přechodu k financování založenému na normativním příspěvku na žáka školy. Nové metodické pokyny MŠMT

umožňují školám čerpat účelové dotace na financování tzv. ICT standardu. Další možnosti podpory zavádění ICT do výuky jsou projekty tvořící tzv. ICT nadstandard (dříve pilotní projekty).

Nejvýznamnějšími kroky v oblasti realizace SIPVZ:

- realizace projektů PI, PII a dokončení realizace projektu PIII
- vznik informačního portálu SIPVZ (e-gram.cz) a evaluačního webu (hodnocení softwarových produktů pro potřeby školství) jako jeho součásti
- zahájení provozu webové databáze projektů SIPVZ
- realizace projektů implementace ICT do výuky (individuální projekty škol)
- vznik a rozvoj aktivit školících center SIPVZ
- vznik a rozvoj informačních center SIPVZ.

V rámci projektu PIII bylo v hl. m. Praze ke dni 31. 12. 2004 podle údajů generálního dodavatele tohoto projektu AutoCont On Line, a.s. realizováno 183 škol.

Školy realizované v rámci projektu PIII podle zřizovatele

	HMP	MČ	Soukromé	Celkem
Realizované školy	63	96	24	183

Školící střediska Z a P

Ke dni 31.12.2004 získalo v hl. m. Praze celkem 68 škol a školských zařízení certifikát MŠMT k provádění školení v oblasti ICT na příslušné úrovni víceetapového vzdělávání (Z – základní, P – pokročilá úroveň).

Informační centra SIPVZ

Školy a školská zařízení mohly požádat MŠMT o udělení statutu informačního centra SIPVZ. Základními předpoklady pro jeho udělení byly:

- zkušenosti v oblasti implementace ICT do výchovně vzdělávacího procesu
- odborná erudice pedagogických pracovníků v příslušné oblasti implementace ICT
- dostatečné softwarové a hardwarové zajištění
- aktivní účast na ostatních aktivitách SIPVZ (škola je školícím střediskem Z a P, zapojuje se do tvorby projektů implementace ICT do výuky apod.).

Ke dni 31.12.2004 bylo v Praze celkem 14 informačních center SIPVZ.

Vybavenost ICT ve školách

Ze šetření vybavenosti škol počítači mladšími pěti let, které provedl ÚIV, vyplynulo, že počítače dodané do škol v rámci projektu P III tvoří zhruba 1/3 z celkového počtu počítačů mladších pěti let na školách. Je tedy zřejmé, že i školy, které nebyly zařazeny do I. vlny realizace SIPVZ, získaly prostředky na nákup nové techniky prostřednictvím finančních prostředků poskytnutých z rozpočtu zřizovatele. Srovnávacím kritériem vybavenosti škol počítači byl počet počítačů na 100 žáků. Přehled dosažených hodnot ke konci roku 2004 je uveden v tabulce.

Vybavenost škol počítači

Vybavenost škol počítači		Školy dle zřizovatele		
		HMP	MČ	soukromé
Počítače celkem (přepočet na 100 žáků)	celkem	6,62	6,16	10,62
	v počítačových učebnách	5,53	5,36	9,22
	v běžných učebnách	1,09	0,80	1,40
Počítače mladší 5 let (přepočet na 100 žáků)	celkem	4,38	3,58	7,47
	v počítačových učebnách	3,82	3,37	6,51
	v běžných učebnách	0,56	0,21	0,96

Podle usnesení vlády č. 792/2004 ze dne 25. 8. 2004, o Koncepci financování informačních a komunikačních služeb ve školách po roce 2005, jsou stanoveny priority do roku 2010 v následujícím rozvržení:

Služby	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet PC/100 žáků	11	12	13	14	15	15
z toho PC mladší 5 let	6	7	7,5	8	8,5	9
Min. rychlost připojení k internetu – ZŠ	128 kb/s	256 kb/s	512 kb/s	512 kb/s	512 kb/s	512 kb/s
Min. rychlost připojení k internetu – SŠ	256 kb/s	512 kb/s	512 kb/s	512 kb/s	512 kb/s	512 kb/s
Úroveň dostupnosti přípojných míst	škola	škola	učebna	učebna	prac. místo	prac. místo
Projekční a prezentační technika na 100 žáků	1	1,5	2	2,5	3	3,5

Z uvedeného plánu vyplývá vysoká náročnost na vybavení a obnovu stávajícího vybavení škol technologiemi ICT. Parciální řešení problematiky skýtají účelové státní dotace v rámci realizace Státní informační politiky ve vzdělávání. Získání těchto prostředků je však podmíněno současnou spoluúčastí škol, resp. jejich zřizovatelů na financování obnovy infrastruktury. HMP jako zřizovatel středních a speciálních škol má zájem na rozvoji dané oblasti, a proto počítá s finanční podporou jím zřizovaných škol i v následujících letech tak, aby bylo dosaženo minimálně parametrů stanovených usnesením vlády č. 792/2004.

Podle průzkumu ÚIV týkajícího se proškolení pedagogických pracovníků v oblasti informační gramotnosti bylo v roce 2003 až 2004 proškoleny na úrovni Z 42 % pedagogických pracovníků, na úrovni P 45 % pedagogických pracovníků a na úrovni S (specializované kurzy) 4 % pedagogických pracovníků.

Projekty implementace ICT do výuky – ICT nadstandard

V oblasti aktivního uplatnění ICT při běžné výuce mají školy každoročně možnost na základě vlastního projektu získat dodatečné finanční prostředky na podporu ICT (ICT nadstandard).

V roce 2003 odbor školství MHMP přijal k posouzení celkem 51 žádostí o přidělení účelové dotace na realizaci projektů, z nichž výběrovým kritériím vyhovělo 41 projektů. V roce 2004 bylo na odbor školství MHMP doručeno celkem 35 žádostí, k realizaci bylo vybráno 18 projektů. V roce 2005 odbor školství MHMP evidoval celkem 71 žádostí, 37 projektů (včetně 3 náhradních) pak bylo odbornou hodnotící komisí doporučeno k realizaci. V rámci národních projektů, které posuzovala komise na MŠMT, byly přiděleny prostředky dalším 12 vybraným projektům. Přehled finančních prostředků poskytnutých na realizaci ICT nadstandardu je uveden v tabulce Vývoj financování SIPVZ v letech 2001 – 2005 v hl. m. Praze.

Vývoj financování SIPVZ v letech 2001 – 2005 v hl. m. Praze

v tis. Kč

SIPVZ		Rok realizace								
		2001	2002		2003		2004		2005	
			inv.	neinv.	inv.	neinv.	inv.	neinv.	inv.	neinv.
SIPVZ celkem PI+PII+PIII	HMP	projekt Internet do škol - realizace GiD	0	5 237	0	13 470	0	8 538	1 111	11 044
	MČ		0	5 912	0	17 473	0	11 129	530	14 190
	Soukromé		0	1 580	0	4 079	0	2 182	386	3 229
	Celkem		0	12 729	0	35 022	0	21 849	2 027	28 463
PI,II, III přísp. HMP			0	0	0	0	0	0	0	1 667
Projekty	HMP		0	0	0	1 985	0	1 039	707	3 278
	MČ		0	0	0	2 454	0	1 161	590	3 535
	Soukromé		0	0	0	348	0	243	17	788
	Celkem		0	0	0	4 787	0	2 443	1 314	7 601
	Přísp. HMP		0	0	0	951	0	564	0	0
Připojení Internet	HMP		0	0	0	0	0	0	0	1 615
	MČ		0	0	0	0	0	0	0	1 364
	Soukromé		0	0	0	0	0	0	0	919
	Celkem		0	0	0	0	0	0	0	3 898
	Přísp. HMP		0	0	0	0	0	0	0	0
CELKEM	MŠMT		0	12 729	0	39 809	0	24 292	3 341	39 962
	HMP		0	0	0	951	0	564	0	1 667

Pro další období je z pohledu hl. m. Prahy považováno v oblasti SIPVZ a implementace ICT do škol za klíčové:

- podpora aktivit škol v oblasti tvorby a realizace projektů zavádění ICT do výuky (ICT nadstandard), včetně podpory informační gramotnosti veřejnosti a vytváření tzv. center excellence
- podpora vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využívání ICT při běžné výuce
- rozvoj a podpora aktivit z oblasti využívání ICT v podmínkách Evropské unie
- finanční podpora zřizovatelů na rozvoji standardu ICT na školách
- jednoznačné definování pravidel financování ICT, především v souvislosti s převedením odpovědnosti na zřizovatele jednotlivých škol po roce 2005
- vybudování kvalitní ICT infrastruktury na bázi vysokorychlostního připojení k internetu
- vybudování informačního portálu pražského školství v součinnosti s dlouhodobou strategií HMP nazvanou Cesta k ePraze.

II.3.1.4 Řešení problematiky multikulturní výchovy, vzdělávání a osvěty

Oblast multikulturní výchovy zaujímá při realizaci vzdělávacích programů škol významnou roli. Patří mezi důležitou prioritu, která je prosazována ze strany vlády České republiky v dokumentech Rady vlády ČR pro národnostní menšiny a Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity. Velký akcent dává na multikulturní výchovu také Evropská unie (viz Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin).

Realizace multikulturní výchovy, vzdělávání a osvěty je součástí procesu zkvalitňování a modernizace vzdělávání, v hl. m. Praze bude rozvíjena v několika dimenzích:

- 1) ve školách, které pro výuku svých žáků v této oblasti budou využívat metodickou podporu MŠMT i možnou spolupráci s institucemi zabývajícími se konkrétní komunikací a spoluprací s národnostními menšinami (např. připravovaný Dům národnostních menšin hl. m. Prahy, Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin)
- 2) ve volnočasových zařízeních, přičemž bude dbáno na vazbu mezi školami a konkrétními domy dětí a mládeže, kluby volného času apod.
- 3) na vysokých školách, které v pregraduálním i postgraduálním studiu mají zajišťovat na metodicky i obsahově kvalitní úrovni multikulturní výuku pedagogických pracovníků
- 4) v institucích, které zajišťují další vzdělávání v rámci celoživotního učení pro všechny.

Z hlediska teoretického je třeba zdůraznit, že multikulturní výchova, která zajišťuje především hlubší znalosti, eticky a emocionálně podložené, o národnostních a etnických minoritách, bude organicky provázena výchovou interkulturní, což znamená výchovu k vzájemnému soužití, komunikaci a toleranci nejenom mezi minoritami a majoritou, ale i mezi národnostními menšinami samotnými.

Důraz bude kladen i na prosazování a osvětlování významu vzdělávání romské komunity, která má právo v důsledku svého historicky vzniklého handicapu na vyrovnávací akce, které by měly přibližně do roku 2020 podle vládních dokumentů přinést soulad mezi podmínkami ve vzdělávání mezi romskou minoritou a českou majoritou.

Z hlediska pedagogického bude kladen důraz na rozvíjení nejenom tradičních metod v multikulturní výchově, ale i na rozvoj metod aktivizujících, alternativních, jejichž používání je ovšem závislé nejenom na erudici a dovednostech učitelů a ostatních pedagogických pracovníků, ale i na jejich motivaci a zájmu. Podpora jejich dalšího vzdělávání bude patřit k jedné z priorit přístupů ke zkvalitnění a modernizaci vzdělávání v oblasti multikulturní výchovy v Praze.

Osobnost učitele je v procesu multikulturní výchovy sice významná, ale bez materiální pomoci se neobejde. Proto jednou z dalších priorit bude i zajišťování výukového materiálu, publikací, učebnic, odborných prací i metodických příruček, které budou moci učitelé využívat v různých výukových předmětech. Potřebné bude, aby se multikulturní výchova nestala pouze součástí předmětu občanská výchova, ale aby prostupovala vyučováním v co možno největší škále předmětů, zejména humanitních.

II.3.1.5 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Životní prostředí je velmi důležitou součástí života každého člověka, která je intenzivně vnímána zejména v prostředí velkoměsta, kde je kvalita vzduchu, půdy či vody často velmi

ohrožena. K uvědomění a přijetí zodpovědnosti všech obyvatel hlavního města za stav životního prostředí má přispívat environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO). Proto byla vypracována a Radou HMP v r. 2005 schválena Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty na území hl. m. Prahy pro roky 2005 – 2015.

Mezi priority této koncepce patří:

- vzdělávání, výchova a odborné zázemí EVVO
- poskytování informací o aktivitách EVVO
- systém financování aktivit EVVO
- pozitivní motivace k ekologicky šetrnému jednání a propagace aktivit EVVO
- komunikace v oblasti EVVO
- dostatek vhodných ploch pro realizaci EVVO.

Pro oblast vzdělávání je určena priorita Vzdělávání, výchova a odborné zázemí EVVO. Jedním z hlavních cílů je vytvoření široké nabídky vzdělávacích, výchovných a osvětových aktivit pro obyvatele Prahy tak, aby byla aktuální a zároveň dostupná a srozumitelná pro všechny zájemce.

Tato priorita bude naplňována MHMP, úřady jednotlivých MČ, školami a školskými zařízeními, odbornými ústavy, nestátními neziskovými organizacemi a dalšími subjekty prostřednictvím následujících opatření:

- vytipování specifických regionálních (pražských) témat
- zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy
- realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy
- realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny
- monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin
- ediční a publikační činnost v oblasti EVVO
- místní systémy EVVO.

V rámci plnění koncepce EVVO vydalo hl. m. Praha v r. 2005 informační brožuru pro školy a školská zařízení - Praha a ekologická výchova. Publikace je stručným přehledem toho, co město připravilo a co má v úmyslu v environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě realizovat v období let 2005 – 2015.

Občanské sdružení Arnika ve spolupráci s Českou ornitologickou společností připravilo za finanční podpory MHMP pro žáky pražských základních a středních škol projekt Sovy do škol, jehož cílem je získat novou generaci amatérských i profesionálních ornitologů a ochránců přírody.

Odbor školství MHMP každoročně vyhlašuje Celoměstské programy podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy, v rámci kterých lze podávat i projekty týkající se EVVO. V roce 2005 byl podpořen projekt Centra odborné přípravy technickohospodářské Podpora obnovitelných zdrojů energie a environmentální výchovy.

V souvislosti s plněním koncepce EVVO je odborem školství MHMP řešen projekt Vytváření a hodnocení programů pro vzdělávání a výchovu k udržitelnému rozvoji v základních a středních školách hl. m. Prahy (Ekogramotnost). Tento projekt je řešen v rámci opatření 3.1 Rozvoj počátečního vzdělávání jako základu celoživotního učení z hlediska potřeb trhu práce a ekonomiky znalostí Jednotného programového dokumentu pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha. Cílem projektu je zejména rozpracování postupů a zajištění předpokladů efektivního environmentálního vzdělávání v pilotních školách tak, aby získané zkušenosti mohly být dále využívány v zájmu přípravy žáků pro uplatňování principů udržitelného rozvoje. Jde zejména o poskytování odpovídajících znalostí i praktických dovedností, o rozvíjení schopnosti chápat souvislosti mezi environmentálními, ekonomickými a sociálními aspekty, které jsou důležitými předpoklady pro rozvíjení podnikatelských aktivit i pro utváření občanských a profesních postojů žáků. Projekt byl zahájen 1. října 2005 a je plánován na 23 měsíců. Partnery odboru školství MHMP jsou Pedagogická fakulta UK Praha a Klub ekologické výchovy o.p.s. Do projektu je zapojeno 31 základních, středních a vyšších odborných škol.

II.3.1.6 Mezinárodní spolupráce škol

V souvislosti s otevíráním systémů vzdělávání a odborné přípravy okolnímu světu patří mezi důležité cíle Lisabonské strategie rozšíření nadnárodní mobility a výměn a posílení evropské spolupráce. Mobilitu podporují především programy Socrates, Leonardo da Vinci a Mládež, do kterých se zapojují pražské školy na všech úrovních vzdělávání, včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Cílem programu Socrates je posílení evropského rozměru ve vzdělávání formou projektové spolupráce škol a ostatních vzdělávacích institucí, zkvalitňování jazykového vzdělávání, posilování mobilit studentů i učitelů a rozšiřování inovací ve vzdělávání včetně zavádění informačních a komunikačních technologií do výuky. Mezi nejdůležitější aktivity programu Sokrates patří program Comenius zaměřený na vzdělávání od mateřských škol po vyšší odborné školy, Erasmus orientovaný na vysokoškolské vzdělávání, Grundtvig na vzdělávání dospělých, Lingua podporující jazykové vzdělávání a Minerva podporující využívání informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání. Program Leonardo da Vinci je zaměřený na podporu inovací a zvyšování kvality odborného vzdělávání. Program Mládež nabízí mladým lidem mobilitu, podporuje celoživotní vzdělávání a rozvoj schopností, které vedou k aktivnímu občanství.

Pražské základní, střední i vyšší odborné školy se zapojují i do dalších mezinárodních programů a projektů (např. Projekt síť Přidružených škol UNESCO umožňující výměnu zkušeností, nápadů a myšlenek v oblasti učebních metod, postupů a náplně výuky) a dalších akcí, jako jsou mezinárodní soutěže, výměnné jazykové pobyty a studijní a poznávací zájezdy. Řada škol a školských zařízení navázala spolupráci se zahraničními partnery. Spolupráce se rozvíjí nejčastěji se školami ze sousedních států, některé školy spolupracují také se školami z Holandska, Španělska, Belgie, Velké Británie, Francie atd. Velkou aktivitu tradičně vyvíjejí základní umělecké školy a střední a vyšší odborné školy s uměleckým zaměřením, jejichž žáci a studenti se účastní hudebních a dramatických soutěží a vystoupení nejen v Evropě, ale v řadě dalších států celého světa. Prezentovány jsou i výtvarné práce žáků. V oblasti volného času je mezinárodní činnost zaměřená zejména na pořádání letních táborů v zahraničí a na mezinárodní sportovní soutěže a utkání.

Všechny tyto aktivity jsou velkým přínosem pro odborný růst žáků, studentů i pedagogů a významným způsobem ovlivňují rozšiřování inovací a zvyšování kvality ve vzdělávání. Jednou z priorit HMP v oblasti vzdělávání je proto i nadále jejich podpora a snaha o zapojení co největšího počtu škol a školských zařízení do těchto aktivit.

II.3.2 Sledování a hodnocení kvality vzdělávání

Zajištění kvality vzdělávání, její monitorování a hodnocení je prioritním cílem Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílé knihy) i Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR. Jako svoji prioritu ji vnímá i hl. m. Praha, zejména proto, že v důsledku reformy veřejné správy spojené s decentralizací vzdělávacího systému došlo k posílení pravomocí samosprávních orgánů i autonomie škol, a tím i nezbytnosti posílení zpětné vazby evaluací. Hodnocení kvality vzdělávání je nezbytné i pro zajištění efektivity vzdělávacího systému. Na vytvoření funkčního systému evaluace je rovněž zaměřeno opatření 3.1 Rozvoj počátečního vzdělávání jako základu celoživotního učení z hlediska potřeb trhu práce a ekonomiky znalostí Jednotného programového dokumentu pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha.

V současné době jsou na území hl. m. Prahy vyvíjeny v oblasti evaluace a monitorování vzdělávání pouze dílčí aktivity. V MČ Praha 6 byla vypracována nová metodika evaluace činnosti mateřských a základních škol v oblasti pedagogicko – organizační i ekonomické. Odbor školství MHMP již od roku 2001 realizuje v souladu s pravidly schválenými Radou HMP pravidelné hodnocení práce ředitelů škol a školských zařízení, jejichž zřizovatelem je hl. m. Praha. Vzhledem k tomu, že periodické hodnocení práce ředitele nemá oporu v nové školské legislativě, odbor školství MHMP předpokládá, že v souladu s ustanovením § 12 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, budou zřizovatelem stanovena kritéria pro hodnocení škol a školských zařízení. Součástí tohoto hodnocení by se mělo stát i pravidelné komplexní hodnocení práce ředitele školy.

Některé základní i střední školy využívají nabídky firem poskytujících evaluační služby – Scio, Kalibro. Střední školy především pro přijímací řízení, základní školy využívají srovnávací testy Scia pro 5. a 9. třídy i komplexní evaluační službu pro všechny ročníky 2. stupně. Střední školy s maturitním ročníkem využívají od r. 2003 možnost zapojit se do programu Maturita nanečisto. Jejich podíl se každoročně zvyšuje, v r. 2003 tvořil 42 %, v r. 2004 51,1 % a v r. 2005 67,4 %.

Účast středních škol v programu Maturita nanečisto 2005 podle krajů

Správní celek	Počet škol s mat. ročníkem	Přihlášených škol	(%)
Hlavní město Praha	190	128	67.4
Středočeský kraj	143	101	70.6
Jihočeský kraj	108	84	77.8
Plzeňský kraj	71	46	64.8
Karlovarský kraj	43	34	79.1
Ústecký kraj	129	82	63.6
Liberecký kraj	68	68	100.0
Královéhradecký kraj	92	66	71.7
Pardubický kraj	111	72	64.9
Vysočina	92	69	75.0
Jihomoravský kraj	164	125	76.2
Olomoucký kraj	96	80	83.3
Zlínský kraj	89	75	84.3
Moravskoslezský kraj	179	143	79.9

Zdroj: CERMAT

Nejvíce této možnosti využívají střední odborné školy. Zastoupení jednotlivých typů středních škol v r. 2005 je uvedeno v následující tabulce.

Účast pražských SŠ v programu Maturita nanečisto 2005 podle typů

Kraj	Typ	HZ	BHZ	Celkem	Součet
Hlavní město Praha	G	42	3	45	128
	SOŠ	44	18	62	
	SOU	8	13	21	

Zdroj: CERMAT

Vysvětlivky: **HZ** - hromadné zpracování (školy si objednaly i kompletní hodnocení a zpracování výsledků), **BHZ** - bez hromadného zpracování (školy si vyhodnocení provedly samy na základě zaslaných metodických pokynů).

Součástí programu Maturita nanečisto je program pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami Maturita bez handicapu. I do tohoto programu se každoročně zapojují pražské střední školy s maturitním ročníkem, a to jak školy běžného typu, tak školy speciální (v r. 2005 to bylo celkem 22 pražských škol).

Zkvalitnění úrovně závěrečných zkoušek v oborech vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem bylo cílem projektu Pilotní ověřování jednotného zadání závěrečných zkoušek ve vybraných oborech, který byl řízen MŠMT a NÚOV. Projekt byl zahájen v roce 2003 a zapojilo se do něj 7 pražských středních škol. První závěrečné zkoušky podle jednotného zadání se uskutečnily v roce 2004 ve třech oborech vzdělání: Automechanik, Elektrikář – silnoproud a Kuchař. Protože úkol zaměřený na vytvoření nového modelu závěrečných zkoušek se v roce 2005 stal součástí systémového projektu MŠMT Kvalita I, byla účast pražských škol zapojených do ověřování jednotného zadání závěrečných zkoušek formálně ukončena.

Určitý aspekt kvality vzdělávacích institucí poskytuje i účast a úspěšnost v žákovských a studentských soutěžích. Důležitým hodnotícím kritériem je i uplatnění absolventů na pracovním a terciárním vzdělávacím trhu.

Na mezinárodní srovnání znalostí patnáctiletých žáků je zaměřen projekt PISA, který opakovaně zjišťuje jejich výsledky v oblasti čtenářské, matematické a přírodovědní gramotnosti. Je jednou z aktivit OECD týkajících se rozvoje lidských zdrojů, vzdělávání a školství, svým rozsahem je největším a nejdůležitějším mezinárodním projektem v oblasti měření výsledků vzdělávání. Projekt umožňuje i porovnání rozdílů mezi výsledky jednotlivých škol, regionů a skupin žáků.

Protože HMP považuje systematické hodnocení kvality vzdělávání za jeden ze stěžejních úkolů, realizuje od roku 2006 v návaznosti na projekt MŠMT Vytvoření externího systému monitorování a hodnocení (Kvalita I a Kvalita II) podobně koncipovaný, pro pražská specifika upravený projekt KVALITA PRAHA. Projekt je zaměřen zejména na výsledky základního i středního vzdělávání, podporu kurikulární reformy a na podporu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vznikl ve spolupráci se společností SCIO, Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání a NÚOV. Ukončení projektu je plánováno na podzim r. 2008.

Do popředí práce škol se stále více dostávají pojmy jako evaluace a autoevaluace školy. Vyhláška č. 15/2005 Sb. ukládá školám provádět vlastní hodnocení školy, jehož součástí je i

sledování výsledků vzdělávání žáků a studentů. Se zaváděním ŠVP přirozeně roste autonomie školy jako jednotky, která si sama stanoví cíle a musí tedy nutně sledovat, jak je naplňuje a podle toho přizpůsobovat i cesty k jejich dosažení. A právě to je smyslem autoevaluace školy. Přitom školy zpravidla s podobnými aktivitami mají jen velmi malé zkušenosti, a to jak s vlastním prováděním evaluačních aktivit, tak s využitím jejich výsledků jako zpětné vazby pro zkvalitnění další práce školy. Potřebné evaluační nástroje jsou dostupné jen v omezeném rozsahu, zejména je jich nedostatek pro sledování složitějších dovedností, oborových kompetencí a klíčových kompetencí.

Projekt KVALITA PRAHA má pomoci školám řešit tyto problémy, a to jednak nabídkou metodiky evaluace školy a jednak nabídkou potřebných autoevaluačních nástrojů. Součástí je vzdělávání pedagogických pracovníků a poradenský servis. Kromě toho projekt KVALITA PRAHA plní i další cíle na úrovni evaluace žáka, pomůže žákům na konci základní i střední školy s kvalifikovanou a odůvodněnou volbou další vzdělávací cesty. Pro střední školy bude i přípravou na chystanou společnou část maturitní zkoušky a závěrečné zkoušky u SOU. Posledním významným cílem pak je monitorování dosahované úrovně vzdělávání ve všech segmentech základního a středního školství na území hl. m. Prahy, což je nezbytným východiskem pro evaluaci celého vzdělávacího systému v Praze pro potřeby jeho dalšího řízení.

II.3.3 Zvyšování kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a péče o ně je na území hl. m. Prahy zabezpečována převážně prostřednictvím sítě speciálních škol a školských zařízení postihující oblast předškolního, základního a středního vzdělávání pro děti a žáky se smyslovým, tělesným a mentálním postižením, s vadami řeči, s více vadami, se specifickými poruchami chování a učení a pro nemocné či oslabené. V současné době mohou tyto žáci navštěvovat jak speciální školy, tak mohou být zařazeni do speciálních a specializovaných tříd běžných škol všech stupňů nebo být integrováni do běžných tříd (v souladu s jasně vymezenou podporou nové školské legislativy).

Hlavním záměrem v této oblasti je umožnit alternativnost volby vzdělávací cesty pro tyto žáky a zabezpečení rovného přístupu ke vzdělávání. Proto je nezbytná podpora integrace všude tam, kde je s ohledem na charakter postižení a možnost zajištění odpovídajících podmínek možná a vhodná.

Indikace poruch a speciálních potřeb vzdělávání dětí se plnohodnotně rozvíjí již v oblasti předškolního vzdělávání. Mateřské školy mají zkušenosti s integrací žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a chápou plně potřebu včasné péče o tyto děti.

Speciální základní školy nabízejí podle potřeby podobně jako běžné základní školy docházku do přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním, kde se tyto děti připravují na vstup do školního prostředí. Přípravné třídy jako osvědčenou formu integrace využívají i děti cizinců. Ve školním roce 2003/04 bylo na území hl. m. Prahy 13 přípravných tříd (6 MČ, 7 HMP), které navštěvovalo 146 žáků, ve školním roce 2004/05 14 přípravných tříd (5 MČ, 9 HMP) s celkovým počtem 164 žáků. Vzhledem k demografickému vývoji v posledních letech a z důvodu slučování základních škol se nepředpokládá zásadní změna v počtu přípravných tříd pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí. Financování přípravných tříd bude i nadále zajištěno prostřednictvím státního rozpočtu normativní metodou, tj. základním normativem a příplatkem zajišťujícím vyrovnání finančního rozdílu vyplývajícího z nižšího

počtu žáků v přípravné třídě oproti běžné třídě. Výše ročního mzdového normativu na jednoho žáka byla v roce 2004 u základního normativu 15 až 17,5 tis. Kč, u příplatku pro žáka přípravné třídy pak 19,5 tis. Kč.

Značná pozornost se v hl. m. Praze věnuje problematice specifických vývojových poruch učení a chování a zařazování žáků s těmito problémy do učebního procesu. Na základních školách ředitelé zřizují specializované třídy zaměřené především na nápravu vývojových poruch – dysgrafii, dyslexii a lehkou mozkovou dysfunkci. Integrovaní žáci mnohdy vytvářejí specializované skupiny, kde s nimi pracují speciální pedagogové nebo asistenti pedagoga, kteří postupují ve výuce podle individuálních vzdělávacích plánů.

Pozornost této problematice je věnována i na úrovni středních škol. Většina škol provádí před nástupem žáků do 1. ročníků analýzu lékařsky zjištěných a poradenským pracovištěm potvrzených vývojových poruch. Pro žáky jsou pak zpracovány individuální vzdělávací plány, se kterými pracují vyučující jednotlivých předmětů. Jejich účinnost sleduje zejména výchovný poradce a třídní učitel. Osvědčuje se úzká spolupráce vyučujících s rodiči, kteří ve většině případů se školou ochotně spolupracují. V souladu s novou právní úpravou jsou školám z rozpočtu HMP hrazeny finanční požadavky vzniklé nezbytným zvýšením nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených.

Zvyšování kvality vzdělávání a péče v této oblasti je v Praze řešeno i prostřednictvím grantové politiky HMP. V roce 2003 byl jedním z vyhlášených grantových programů program na podporu výchovy a vzdělávání dětí s autismem a specifickými poruchami chování a učení. V rámci programu bylo realizováno 7 projektů s finanční částkou 1 998 990,- Kč. V roce 2004 byl vyhlášen program na podporu osobní asistence pro zdravotně postižené děti a žáky integrované do mateřských, základních a středních škol běžného typu. Realizováno bylo 13 projektů ve finanční výši 1 390 900,- Kč. Rovněž v roce 2005 byl vyhlášen program na podporu integrace dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami. Realizováno bylo 22 projektů ve finanční výši 2 204 600,- Kč. Současně byl vyhlášen program na podporu integrace a dalšího začleňování žáků – cizinců a žáků ze znevýhodněného sociokulturního prostředí do škol a školských zařízení. U tohoto programu bylo grantovou komisí schváleno 17 projektů s finanční částkou 1 256 600,- Kč.

V souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, který upravuje postavení asistenta pedagoga, je záměrem kraje Hl. m. Praha řešit tuto problematiku systémově. Finanční prostředky budou školám na zabezpečení činnosti asistenta pedagoga přidělovány na školní rok za předpokladu, že ředitel školy zřídil se souhlasem krajského úřadu funkci asistenta pedagoga a předloží odboru školství MHMP písemnou žádost s konkrétním finančním požadavkem na zajištění této funkce (v souladu s vyhláškou č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných). Odbor školství MHMP posoudí oprávněnost požadavku školy na finanční prostředky a provede úpravu rozpočtu školy navýšením při rozpočtovém řízení I, resp. rozpočtovém řízení II. Škola současně obdrží přehled přidělených finančních prostředků jmenovitě ke každému žákovi, na kterého byly finanční prostředky požadovány.

Hl. m. Praha proto již pro rok 2006 nepočítá s vyhlášením grantového programu na podporu pedagogické asistence. Pro tento rok je připraveno vyhlášení programu na podporu vzdělávání a začleňování žáků – cizinců a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí do škol a školských zařízení.

II.3.3.1 Vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice předpokládá vytvoření funkčního systému péče o nadané. Ta by měla být zajišťována a podporována jak z úrovně rodiny, tak z úrovně státu, samosprávných orgánů i nestátních organizací. Pozornost této problematice je věnována v novém školském zákoně. Nově mohou ředitelé škol v souladu s § 12 odst. 3 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, vytvářet ve škole skupiny, ve kterých se vzdělávají mimořádně nadaní žáci stejných nebo různých ročníků v některých předmětech.

Vytvoření systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve školských poradenských zařízeních s podporou integračního vzdělávacího modelu pro mimořádně nadané žáky ve školách je cílem Koncepce služeb poskytovaných mimořádně nadaným žákům, kterou vytvořil Institut pedagogicko - psychologického poradenství ČR (IPPP). Institut každoročně organizuje vzdělávací programy seznamující s problematikou nadaných žáků a studentů, koordinuje činnost pracovní skupiny poradenských pracovníků v oblasti péče o nadané, ve které jsou zástupci Pedagogicko-psychologické poradny Praha 1, Jeruzalémská 9 a Pedagogicko-psychologické poradny Praha 4, Barunčina 11, a spolupracuje v jednotlivých regionech se školami v projektu péče o nadané. V Praze jsou těmito školami ZŠ nám. Curieových 2, Praha 1, ZŠ Pertoldova 51, Praha 4 a Gymnázium Jana Nerudy Hellichova 3, Praha 1. V r. 2005 vzniklo při IPPP Centrum podpory mimořádného nadání, které spolupracuje s Mensou ČR.

Většina pražských škol řeší vzdělávání nadaných žáků individuálním přístupem, přeřazením žáka do vyššího ročníku, posílením výuky v rámci určitého předmětu. Nadaným žákům je nabízeno prohlubující a rozšiřující učivo. Dále je nadaným a talentovaným žákům umožněno rozvíjet své schopnosti zapojením se do projektů, soutěží nebo činnosti zájmových kroužků. Vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků je rovněž zahrnuto v rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní, základní, gymnaziální i střední odborné vzdělávání. V roce 2003 byl zahájen pilotní projekt TALNET (e-learningové vzdělávání prostřednictvím internetu), do jehož ověřování se zapojili i žáci pražských škol - Základní škola Angelovova, Praha 4, Osmileté gymnázium Budáňka, o.p.s., Praha 5 a Gymnázium Voděradská, Praha 10. V rámci péče o nadané žáky vyhlásil v roce 2004 odbor školství MHMP grantový program na podporu vzdělávání těchto žáků. Cílem programu bylo zajistit příslušnou výchovně vzdělávací péči nejen žákům postiženým, ale i žákům nadaným. K vyhlášení programu vedly i požadavky škol a školských zařízení. Realizováno bylo 14 projektů ve finanční výši 1 005 500,- Kč. Odbor školství MHMP podporuje rovněž rozvoj tradice soutěží, přehlídek a olympiád v různých oblastech zájmů nadaných žáků.

Výrazným prvkem vzdělávací soustavy pro systematickou práci s nadanými žáky a talenty je základní umělecké vzdělávání. Při jejich vyhledávání, podchycení a především při podpoře jejich dlouhodobého systematického vzdělávání v uměleckých oborech bude třeba pro další období v dostatečné míře umožnit poskytování slev školného, jehož výše může být pro sociálně znevýhodněné skupiny limitujícím faktorem přístupu k tomuto typu vzdělávání.

V oblasti speciálního školství je vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o žáky s určitým mentálním, smyslovým či tělesným postižením, realizace záměrů v této oblasti velice složitá. U žáků se specifickými vývojovými poruchami chování, zrakově a sluchově postižených jsou možnosti o něco lepší (např. dosažení přijetí těchto žáků na SŠ nebo SOU). Z nabídky pražských škol uplatňují program péče o nadané žáky se specifickými vývojovými poruchami

Gymnázium, Praha 1, Josefská 7, Osmileté gymnázium Bud'ánka, o.p.s, Praha 5, Holečkova ul. a Střední průmyslová škola, Praha 10, Na Třebešíně 2299. Celkově lze konstatovat, že ve všech typech škol speciálního školství je věnována mimořádná péče individuálnímu přístupu a všem aktivitám, které napomáhají ke zlepšení kvality života žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich dalšího uplatnění jak v osobním, tak v profesním životě.

Zkvalitnění vzdělávání nadaných žáků je záměrem hl. m. Prahy i v následujícím období. Počítá proto s jeho podporou i prostřednictvím grantové politiky HMP se zaměřením na:

- rozšiřování služeb pro nadané a mimořádně nadané žáky na úrovni škol i školských poradenských zařízení
- podporu škol, které chtějí své ŠVP orientovat na vzdělávání nadaných žáků, včetně metodické podpory pedagogických pracovníků
- podporu vzájemné výměny předávání zkušeností mezi školami, které se věnují této oblasti
- diferenciaci a individualizaci výuky a úpravy výuky v klíčových předmětech.

II.3.3.2 Náhradní výchovná péče na území hl. m. Prahy

Náhradní výchovná péče je na území hl. m. Prahy zajišťována v souladu se zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, následujícími zařízeními: diagnostickými ústavami, dětskými domovy, dětskými domovy se školou, výchovnými ústavami a dalšími organizacemi a zařízeními. Jedná se především o organizace a zařízení, která jsou pověřena MPSV k výkonu sociálně právní ochrany dětí ve smyslu zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Mezi organizace, které se zabývají touto činností na území hl. m. Prahy, patří: Fond ohrožených dětí, Středisko náhradní rodinné péče a Dětské vesničky SOS. Dalšími formami náhradní výchovné péče jsou pěstounská péče a osvojení. Osvojení a pěstounská péče jsou právně zakotveny v zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

Diagnostické a výchovné ústavy, stejně jako dětské domovy se školou jsou zřizovány MŠMT, jejich počet a kapacita jsou na území hl. m. Prahy dostačující.

Jiná situace je u dětských domovů, které jsou zřizovány krajem. Kraj Hl. m. Praha zřizuje 2 dětské domovy s rodinnými buňkami s celkovou kapacitou 108 míst. Počet dětských domovů i jejich kapacita je na území hl. m. Prahy nedostačující – v hl. m. Praze chybí 302 míst v dětských domovech. Tato situace je přechodně řešena umístěním dětí v dětských domovech v ostatních krajích ČR.

Řešení dalšího rozvoje náhradní výchovné péče na území hl. m. Prahy

V současné době je k využití pro náhradní výchovnou péči uvolněn objekt po středním odborném učilišti v Praze 10. V objektu bude provedena nutná rekonstrukce ve výši cca 33 mil. Kč. Vzhledem k výši dalších nákladů na vybavení (16 mil. Kč) a provoz objektu (cca 10 mil. Kč ročně) hrazených rovněž z rozpočtu HMP, i vzhledem ke krátké době pro vytvoření kvalitního odborného týmu, který by provoz dětského domova plně zabezpečoval, byl objekt poskytnut Fondu ohrožených dětí.

Možný rozvoj oblasti náhradní výchovné péče v letech 2006 – 2008 předpokládá zřízení 1 - 2 příspěvkových organizací hl. m. Prahy – dětských domovů rodinného typu. Organizace by byly umístěny ve zcela nových objektech k tomuto účelu vybudovaných nebo ve vhodných a zrekonstruovaných objektech, které jsou v majetku HMP. Tím by byla částečně vyřešena

chybějící kapacita pro děti, které jsou umístovány v DD mimo územní působnost hl. m. Prahy. Zřízení organizací na vytipovaném katastrálním území v pražském regionu by umožnilo naplnit chybějící kapacitu 48, resp. 96 lůžek. Dle možnosti by pak objekty mohly být rozšířeny o několik tzv. startovacích bytů pro 12, resp. 24 zletilých nezaopatřených osob, které se připravují na budoucí povolání.

Rozvoj oblasti náhradní výchovné péče v období od roku 2009 předpokládá zřízení dalších 2 - 3 příspěvkových organizací hl. m. Prahy – dětských domovů rodinného typu. Zřízení těchto organizací by umožnilo naplnit zbytek chybějící kapacity.

Změna legislativy v oblasti náhradní výchovné péče, kterou lze v rámci současných trendů očekávat, by pak mohla přinést i jiné možnosti řešení. Nové trendy většinou předpokládají hlubší zapojení neziskového sektoru a občanských iniciativ do této problematiky.

Navrhovaná řešení by měla v plném rozsahu a kvalitě pokrýt realizaci náhradní výchovné péče ve školských zařízeních na území hl. m. Prahy v souladu se zákonem č. 109/2002 Sb. , o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

II.3.4 Budování a rozvoj poradenských a informačních systémů

Zvýšení kvality vzdělávání na jeho jednotlivých úrovních i zvýšení uplatnitelnosti absolventů na trhu práce je podmíněno rovněž rozvojem poradenských služeb, a to jak v rámci pedagogicko-psychologického poradenství, které je zaměřeno na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i na prevenci sociálně patologických jevů, tak v rámci kariérového poradenství, které poskytuje služby související s volbou vzdělávací cesty a s profesní orientací. Záměrem je zajistit provázanost těchto služeb a vytvořit jednotný systém, který by poskytoval komplexní poradenské služby.

Pedagogicko-psychologické poradenství na území hl. m. Prahy tvoří ucelený systém, jehož součástí jsou jak specializovaná poradenská zařízení - pedagogicko-psychologické poradny (PPP), speciálně pedagogická centra (SPC) a střediska výchovné péče (SVP), tak poradenští pracovníci ve školách - výchovní poradci, školní metodici prevence, školní psychologové a školní speciální pedagogové.

Kraj Hl. m. Praha plní zřizovatelskou funkci k některým výše uvedeným specializovaným poradenským zařízením. Odbor školství MHMP řídí a koordinuje jednotlivé součásti poradenského systému na území hl. m. Prahy. Jedná se zejména o 12 pedagogicko-psychologických poraden zřizovaných HMP, které doplňuje 1 PPP soukromá a 1 PPP církevní. Dále se jedná o 14 speciálně pedagogických center, která zabezpečují potřebnou pedagogickou a psychologickou péči dětem a žákům se zdravotním postižením a poskytují jim ve spolupráci s rodinou, školami a školskými zařízeními odbornou pomoc v procesu integrace do společnosti, a 4 střediska výchovné péče zřizovaná MŠMT. Na území hl. m. Prahy existují i dvě soukromá SPC – jedno samostatné - Speciálně pedagogické centrum pro děti a mládež s vadami řeči se zaměřením na augmentativní a alternativní komunikaci s.r.o, a jedno jako součást školy - Speciální pedagogické centrum při Dětském integračním centru, s.r.o.

Na základě Národního plánu podpory a integrace občanů se zdravotním postižením na období 2006 – 2009 bylo pro oblast vzdělávání a školství přijato opatření využívat prostřednictvím

ustanovených center integrované podpory stávající kapacity škol určených pro žáky se zdravotním postižením ke koordinaci metodických, poradenských, diagnostických a speciálně pedagogických aktivit z oblasti speciálního vzdělávání s pedagogy škol hlavního vzdělávacího proudu. MŠMT v této souvislosti připravilo projekt Centra integrované podpory. Od r. 2006 bude probíhat na některých pražských školách jeho ověřování.

Základní podmínkou činnosti celého poradenského systému je nejen dostupnost poskytovaných služeb, ale i vysoká efektivita a koordinovaná činnost všech jeho součástí, stejně jako otevřenost pro spolupráci se státními poradenskými institucemi jiných resortů, s nestátními neziskovými organizacemi i s odborníky, kteří působí v této sféře v rámci soukromého sektoru.

V zájmu optimálního zhodnocení současného stavu poradenského systému lze konstatovat, že se zcela nedaří:

- jasně definovat kompetence pracovníků celého poradenského spektra
- sjednotit metodickou činnost v jednotlivých oblastech s důrazem na pomoc poradenským pracovníkům ve školách a školských zařízeních
- koordinovat působení hlavně v oblasti profesního poradenství, prevence sociálně patologických jevů a mezních žákovských výkonových činností (talentovaná a naopak problémová populace)
- zaměřit pozornost na aktivity školní mládeže zejména ve sféře sociálního učení, na komunikační dovednosti, rozhodovací schopnosti a řešení vztahových problémů
- nastavit metodiku financování poradenských subjektů s vyloučením možnosti vzniku nedůvodných diferencí u identických zařízení
- zabezpečit další rozvoj poradenských služeb přímo ve školách.

V současné době jsou tyto služby zajišťovány výchovnými poradci, školními metodiky prevence a ojediněle školními psychology a speciálními pedagogy. Také poradny se v rámci svých kapacitních možností snaží zajistit těsnější kontakt se školami. Zavádění služeb tohoto typu je závislé na naplňování standardů pedagogicko-psychologické práce daných vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, vzorových činnostech školních psychologů a školních speciálních pedagogů, profilů služeb školního poradenského pracoviště a v neposlední řadě na účelovém normativním navýšení rozpočtu z úrovně MŠMT. Na druhou stranu rozvoj v oblasti pedagogicko-psychologického poradenství a další rozvoj sítě poradenských služeb (který je dnes reprezentován zejména společným projektem IPPP a MŠMT Školská poradenská pracoviště) umožňuje poskytování poradenských služeb i jinými subjekty, které dosud neměly vliv na oblast poradenské péče na území hl. m. Prahy. V praxi to znamená, že pražské základní a střední školy rozšiřují své poradenské služby. Některé ze stávajících poradenských služeb jsou tak poskytovány duplicitně (školská poradenská pracoviště, centra integrované podpory).

V letech 2003 – 2005 byla provedena analýza činnosti a personálního obsazení poraden zřizovaných hl. m. Prahou, ze které vyplynulo, že systém pedagogicko-psychologického poradenství je na území HMP v současné době nevyvážený, jednotlivé poradny se liší počtem potenciálních klientů na jednoho odborného pracovníka i personálním složením. Stejně nerovnoměrný je i počet skutečných klientů na jednoho psychologa, resp. speciálního pedagoga poradny. U individuálních vyšetření se pohybuje v rozpětí od 151 do 395, u skupinových vyšetření od 2 do 49, u dlouhodobé a pravidelné individuální péče o klienty od 5 do 184.

Z výše uvedeného je patrné, že optimalizace sítě poraden bude znamenat redukci počtu poradenských zařízení. Rovněž bude snížen počet odborných pracovníků tak, aby odpovídal maximálnímu počtu 1 800 potencionálních klientů na 1 odborného pracovníka poradenského systému. V porovnání s ostatními kraji ČR, kde na 1 odborného pracovníka poradenského systému připadá celkem 2 500 – 3 000 potencionálních klientů, je tento poměr velmi příznivý a respektuje specifika hl. m. Prahy.

Návrh optimalizace poraden k 1. 7. 2006 předpokládá snížení počtu malých příspěvkových organizací – pedagogicko-psychologických poraden - ze stávajícího počtu 12 na 7 při současném snížení počtu poradenských pracovišť z 12 na 10. Návrh na slučování jednotlivých zařízení zohledňuje zejména:

- rozmístění stávajících pracovišť na území hl. m. Prahy
- zachování stávajícího rozsahu poskytovaných služeb
- počet odborných pracovníků poradny
- počet klientů v regionu poradny – počet potencionálních klientů poradny
- dopravní dostupnost poradny
- převažující typ cílové klientely v dané lokalitě
- prostorové možnosti poradny.

Současně by nový model měl přinést řadu nových systémových řešení, která ovlivní fungování celého poradenského systému na území hl. m. Prahy. Zejména dojde k následujícímu:

- propojení poradenských služeb v oblasti pražského školství do efektivně a účinně působícího systému
- propojení informačního systému pražského poradenství s poradenskými službami
- zvýšení kvality a odbornosti poradenských služeb
- lepšímu využití odborného potenciálu pracovníků pedagogicko-psychologických poraden
- zavedení systému zpětných vazeb evaluace poradenských služeb v systému pražského školství
- změnám metod a obsahu profesního poradenství na širěji pojaté kariérové poradenství
- posílení poskytování služby výchovného poradenství na školách realizací nových projektů v této oblasti
- posílení práce výchovných poradců, školních psychologů a speciálních pedagogů, zejména větším důrazem na poskytování poradenských služeb přímo ve škole
- zlepšení podmínek vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných typech pražských základních a středních škol
- rozšiřování služeb pro nadané a mimořádně nadané žáky
- zavedení poradenské služby i do VOS.

V současné době probíhá rovněž analýza činnosti speciálně pedagogických center, která povede k upřesnění odborného zaměření jednotlivých SPC.

II.3.5 Prevence sociálně patologických jevů

Sociálně patologické jevy jsou vážným celospolečenským problémem. Sociální patologie je souhrnný název pro nežádoucí společenské jevy, resp. pro chování, kterým se jedinec nebo skupina negativně vymezuje vůči společenským normám.

Podle Výroční zprávy MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2003 jsou nejčastějšími formami sociálně patologických jevů:

- na základních školách – záškoláctví, kouření, drobné, ale i závažnější případy šikany, v menší míře požívání alkoholu a drog, krádeže, ojediněle vandalismus a rasismus
- na středních školách – neomluvená absence, šikana, drogy včetně jejich distribuce, kouření, krádeže a požívání alkoholu. Ostatní sociálně patologické jevy se vyskytovaly na středních školách ojediněle.
- na speciálních školách a školských zařízeních – značný výskyt nejrozličnějších forem sociálně patologických jevů, včetně těch se závažnějším charakterem, které musely být řešeny ve spolupráci s Policií ČR. Vyšší výskyt i závažnost negativních jevů byly zaznamenány především ve výchovných ústavech a zvláštních školách a souvisí s méně podnětným rodinným zázemím dětí a žáků.

Mezi nejzávažnější sociálně patologické jevy patří drogová závislost. O vysoké společenské nebezpečnosti užívání drog svědčí i to, že vláda ČR přijala k této problematice řadu usnesení, na jejichž základě byl vypracován Strategický plán protidrogové politiky hl. m. Prahy, který schválilo zastupitelstvo HMP v roce 2002 na období let 2002 – 2006. Cílem protidrogové politiky hl. m. Prahy je ochrana občana před negativními důsledky drog ve všech jejich souvislostech a podpora jeho individuálního rozhodnutí pro život bez drog.

Jedním z hlavních pilířů Strategického plánu protidrogové politiky hl. m. Prahy je primární protidrogová prevence⁶. Aby byla ve svém důsledku opravdu účinná, musí začínat již u dětí předškolního věku a dále postupovat celou školní docházkou. Nejedná se tedy o čistě protidrogovou prevenci, ale o výchovu ke zdravému životnímu stylu.

Na podporu protidrogové prevence v hl. m. Praze byla jako poradní orgán zřízena Protidrogová komise Rady HMP a byla ustanovena protidrogová koordinátorka HMP, která metodicky řídí protidrogové koordinátory jednotlivých městských částí. Protidrogová komise R HMP zorganizovala za účasti romských poradců a zástupců vybraných MČ v červenci 2004 pracovní seminář Romové a drogy. Ze shrnutí semináře jasně vyplynula potřeba komunikace s romskými sdruženími, jejich vzdělávání a využití jejich potenciálu při ovlivňování celých romských komunit.

V souladu se Strategickým plánem protidrogové politiky hl. m. Prahy jsou každý rok stanovována témata pro vypsání výběrového řízení na finanční dotace pro projekty specifické protidrogové prevence. Pro rok 2004 bylo vyhlášeno výběrové řízení na projekt Protidrogám 2004 – Zdravé město Praha v rámci dvou programů: Programu podpory specifické protidrogové prevence pro školy a školská zařízení a Programu podpory specifické protidrogové prevence pro státní a nestátní organizace, které se zabývají prevencí, léčbou a resocializací drogově závislých. Na základě 1. kola výběrového řízení bylo školám a školským zařízením přiděleno 842 310,- Kč z rozpočtu HMP. Ve 2. kole výběrová komise vybrala k finanční podpoře 88 projektů, výše finančního příspěvku činila 2 000 000,- Kč z rozpočtu hl. m. Prahy a 1 263 000,- Kč ze státního rozpočtu (MŠMT).

⁶ Hlavním cílem primární prevence je zabránit kontaktu s drogou, sekundární prevence podporuje protidrogové aktivity k dosažení abstinence, cílem terciární prevence je ochrana společnosti před důsledky plynoucími z rizikového a ohrožujícího chování problémových drogově závislých.

Dalším velmi závažným celospolečenským problémem je stoupající kriminalita, která je zaznamenána také mezi dětmi a mládeží. Přibývají i závažnější trestné činy, proto je nutné věnovat stále větší pozornost prevenci.

Zastupitelstvo HMP schválilo v roce 2000 Konceptci prevence kriminality hl. m. Prahy. Na základě této koncepce jsou každoročně vyhlašovány granty prevence kriminality, z rozpočtu hl. m. Prahy jsou přidělovány finanční prostředky na podporu projektů prevence kriminality. Preventivní aktivity byly zaměřeny zejména na práci s tzv. rizikovou mládeží – podporu činnosti nízkoprahových klubů pro mládež, ochranu osob a majetku, poradenskou a přednáškovou činnost, šikanu na školách a nebezpečí sexuálního zneužívání dětí.

Pro zabezpečení koordinace a realizace prevence kriminality v hl.m. Praze byla jmenována Komise pro prevenci kriminality Rady HMP. Komise je poradním, koordinačním, konzultativním a iniciativním orgánem k zajištění efektivity preventivních opatření, tzn. k zajištění informovanosti, návaznosti a souběžnosti příslušných aktivit. V komisi jsou zastoupeny všechny složky spolupracující v oblasti prevence kriminality, a to jak v oblasti primární, sekundární, tak terciární. Hl. m. Praha je přihlášeno do programu Prevence kriminality na místní úrovni, který je počínaje rokem 2005 realizován jako program Partnerství. V rámci tohoto programu je hl. m. Praze poskytována na základě předložených projektů státní účelová dotace na prevenci kriminality.

Na mezinárodní úrovni se hl. m. Praha ve spolupráci s Komorou místních a regionálních samospráv Evropy zapojilo do programu Úloha orgánů místních samospráv ve snižování a prevenci kriminality v Evropě a do programu URBACT – SECURCITY, jehož posláním je získávání a výměna zkušenosti v otázkách osvědčených postupů při řešení problémů obyvatel evropských měst. Mezinárodní spolupráce byla také navázána s pracovní skupinou EURO CITIES - projekt Bezpečné město.

Priority HMP v oblasti prevence sociálně patologických jevů:

- prevence sociálně patologických jevů na mateřských školách
- zavádění standardů primární prevence
- vznik Pražského centra primární prevence
- důsledná aplikace Minimálního preventivního programu na všech školách HMP
- doplňování sítě služeb v oblasti prevence sociálně patologických jevů a koordinace aktivit organizací, které ji tvoří
- finanční podpora aktivit škol, školských zařízení a specializovaných organizací v oblasti sociálně patologických jevů z rozpočtu HMP
- příprava a organizace vzdělávacích programů pro rodiče, pedagogy, protidrogové koordinátory, metodiky prevence
- podpora preventivních programů pro národnostní menšiny, zejména Romy
- podpora cíleně zaměřených programů na:
 - ochranu zdraví a majetku
 - podporu prevence majetkové a násilné kriminality zejména ve vytypovaných rizikových lokalitách
 - na chování jedinců a skupin s konkrétním zaměřením, např. na šikanu, sprejery, fotbalové fanoušky, rasově orientované skupiny, na mladistvé a dětské delikventy

- primární prevenci neorganizovaných dětí a mládeže
- podporu a účinnou pomoc mladým lidem navracejícím se z ústavních zařízení
- podporu obětem trestných činů včetně domácího násilí
- pomoc sociálně vyloučeným skupinám a komunitám
- prevenci obchodování s lidmi za účelem sexuálního zneužívání, včetně sexuálního zneužívání dětí.

II.3.6 Základní umělecké vzdělávání a zájmové vzdělávání

Hl. m. Praha považuje základní umělecké vzdělávání, zájmové vzdělávání a podporu nabídky volnočasových aktivit (včetně sportu) za jednu z klíčových cest rozvoje osobnosti dětí a mládeže, i za další formu jejich vzdělávání a výchovy. Je rovněž významným rozšiřujícím prvkem celoživotního učení. Proto v DZ HMP 2003 stanovilo hlavní priority pro tuto oblast, do které každoročně formou účelových dotací a jiné podpory investuje část svého rozpočtu.

II.3.6.1 Základní umělecké školy a záměry v jejich rozvoji

Pro rozvoj pražského základního uměleckého školství stanovil DZ HMP 2003 jako priority zejména:

Zachování současné sítě základních uměleckých škol na území HMP

Základní umělecké školy (ZUŠ) v hl. m. Praze se staly stabilním článkem školského systému kraje. Po odborné stránce doplňují ZUŠ třístupňový systém uměleckého vzdělávání a poskytují svým žákům systematickou výuku v jednotlivých uměleckých oborech v souladu s učebními plány. V hl. m. Praze se osvědčila zřizovatelská funkce kraje vůči 26 základním uměleckým školám. Další 2 ZUŠ zřizované městskými částmi, 5 soukromých a 2 církevní ZUŠ svým zaměřením nabídku základního uměleckého vzdělávání na území města vhodně doplňují. K 1. 9. 2003 byla do sítě předškolních zařízení, škol a školských zařízení MŠMT zařazena Církevní husitská základní umělecká škola Harmonie, Praha 6, Bílá 1, jejímž zřizovatelem je Církev československá husitská.

ZUŠ na území hl. m. Prahy podle zřizovatele (k 1. 9. 2005)

Zřizovatel	Hl.m. Praha	Městská část hl.m. Prahy	Soukromý zřizovatel	Církev	Celkem
Počet ZUŠ	26	2	5	2	35

Síť ZUŠ s pobočkami a odloučenými pracovišti, jejich kapacity i oborová nabídka potřebám a poptávce po tomto typu školy v hl. m. Praze v současné době vyhovují. V následujícím období se proto i vzhledem k demografickému vývoji nepředpokládá zřízení nové ZUŠ na území HMP. Rozvoj ZUŠ bude směřován na zřizování nových odloučených pracovišť stávajících škol tak, aby bylo možno v některých částech HMP uspokojit převis poptávky po základním uměleckém vzdělání.

Zlepšování prostorových podmínek pro udržení současné kapacity škol a jejich rozvoj v rozvojových územních částech HMP

Základním uměleckým školám se ve spolupráci s městskými částmi a za koordinace odboru uměleckých škol, mládeže a tělovýchovy MHMP (OMT MHMP) daří pokrývat oblasti své působnosti využíváním odloučených pracovišť v kapacitně nevyužitých prostorách základních škol, zejména v rozvojových částech Prahy. Pro školní rok 2005/2006 je předjednáno s MČ Praha 2 rozšíření prostor pro ZUŠ v budově základní školy Slezská, po jednáních s MČ Praha

14 budou od září 2006 využívány další prostory pro výuku ZUŠ na Černém Mostě. Pro oblast sídliště Barrandov se předpokládají jednání s MČ Praha 5.

V letech 2004 - 2005 se úspěšně podařilo ukončit významné investiční akce vložím finančních prostředků ze zdrojů kraje i státního rozpočtu v roce 2004 v objemu 44 mil. Kč, v roce 2005 byly naplánovány investiční akce v objemu 42 mil. Kč. Z nejvýznamnějších lze jmenovat: nástavba ateliéru a víceúčelového sálu ZUŠ Botevova, Praha 12 – Modřany, rekonstrukce a přístavba pavilonů ZUŠ Bajkalská, Praha 10, dokončení rozsáhlé celkové rekonstrukce budov ZUŠ Taussigova, Praha 8, celková rekonstrukce budovy odloučeného pracoviště ZUŠ Nad Alejí, Praha 6, v ul. Morstadtova a rekonstrukce elektroinstalace objektu ZUŠ Křtinská, Praha 4 – Jižní Město.

V rámci vlastního rozpočtu HMP jsou pro léta 2005 – 2007 na úseku ZUŠ plánovány investiční akce v objemu cca 70 mil. Kč: přestavba bývalého školského objektu v Praze 6, Vokovická 29 na nové sídlo ZUŠ Veleslavínská, výstavba nového koncertního sálu ZUŠ Praha 5, Na Popelce a rekonstrukce odloučeného pracoviště v ul. Pod Klikovkou, rekonstrukce jednoho z objektů SOU Učňovská 100 v Praze 9 pro nové sídlo ZUŠ Praha 3, Koněvova a rekonstrukce oken a zateplení budovy ZUŠ Nad Alejí v Praze 6.

V tomto období se bude třeba nadále zaměřovat na postupné zlepšování stavu dlouhodobě používaných hudebních nástrojů především v ZUŠ, které mají omezené možnosti při tvorbě investičního fondu.

Vytváření podmínek pro možnost plného využití obsahu stávajících učebních plánů k naplnění kvality uměleckého vzdělávání na ZUŠ

V roce 2004 přetrvávala situace, kdy školy nemohly v potřebné míře využívat obsahu učebních plánů a diferencovat výuku podle skutečných individuálních schopností a potřeb jednotlivých žáků. Jednalo se o velmi omezenou možnost výuky nepovinných předmětů a realizace rozšířeného vyučování pro mimořádně talentované žáky, která souvisela s neodpovídající úrovní financování. S platností vyhlášky MŠMT č. 65/2005 Sb., o krajských normativích, došlo ke změně struktury normativů pro jednotlivé obory, která ovlivnila nárůst počtu pedagogických pracovníků, a to zejména v individuální formě výuky hudebního oboru. Tato změna se již ve školním roce 2005/2006 pozitivně odrazí ve využívání možností stávajících učebních plánů. V příštích letech pak pozitivně ovlivní strukturu budoucích školních vzdělávacích programů vycházejících v souladu s novým školským zákonem z rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání.

Finanční podpora zahraniční prezentace žáků ZUŠ

V roce 2004 byl v rámci Celopražských programů podpory volného času dětí a mládeže vyhlášen pro rok 2005 program podpory zahraniční reprezentace s určením pro ZUŠ. Granty na realizaci zahraniční prezentace v celkové výši 529 tis. Kč byly přiděleny 8 projektům. S grantovou podporou HMP na tomto úseku je počítáno i pro další léta. Předpokládá se nárůst potřeby finančních prostředků nutných pro zapojení žáků ZUŠ do mezinárodních soutěží a přehlídek talentů. S ohledem na členství ČR v EU tato potřeba finanční podpory prezentace a výměna žáků v zemích EU v příštím období poroste.

Zvyšování kvality managementu ZUŠ

Ředitelé ZUŠ si postupně doplňují potřebné kvalifikační předpoklady pro oblast řízení školství vyplývající se zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to formou distančního studia managementu

na Pedagogické fakultě UK v programu Funkční studium II pro řídicí pracovníky ve funkci. Studium již úspěšně dokončilo 8 ředitelů ZUŠ, ve studiu pokračuje dalších 5 ředitelů. Kromě toho Magistrát hl. m. Prahy průběžně pořádá semináře k novým ekonomickým a finančním předpisům i problematice BOZP rovněž pro vedoucí pracovníky příspěvkových organizací zřizovaných HMP a městskými částmi.

Vzájemná spolupráce ZUŠ a ostatních typů škol ve spolupráci s městskými částmi

Základní umělecké školy mají velmi dobré kontakty s představiteli městských částí, na jejichž území mají své sídlo, zejména se aktivně účastní na kulturním a společenském životě MČ. Spolupráce s mateřskými školami při vyhledávání talentů je přijímána ze strany MŠ i MČ velmi pozitivně a úspěšně se rozvíjí. Součinnost ZUŠ a ZŠ je na území HMP na rozdílné úrovni, někde je chápána jako užitečná pro obě strany, některými ZŠ v městských částech, kde je velký úbytek dětí ve věku školní docházky, je však nesprávně chápána jako konkurenční ve vztahu k zájmovým kroužkům a školním klubům základních škol.

Priority HMP v oblasti základního uměleckého školství

Záměry a cíle stanovené DZ HMP 2003 v oblasti základního uměleckého školství zůstávají v platnosti i pro následující období:

- zachovat současnou síť základních uměleckých škol na území HMP
- postupně řešit ve spolupráci s MČ HMP zlepšení prostorových podmínek pro udržení současné kapacity škol a jejich rozvoj v rozvojových územních částech HMP
- vytvářet podmínky pro možnost plného využití obsahu nabídky učebních plánů k naplnění specifika kvality uměleckého vzdělávání na ZUŠ
- finančně podporovat zahraniční prezentaci žáků základních uměleckých škol
- zvyšovat kvalitu managementu ZUŠ
- ve spolupráci s MČ HMP zvýšit součinnost a spolupráci ZUŠ a ostatních typů škol a vytvářet podmínky pro širší otevření škol veřejnosti.

II.3.6.2 Rozvoj zájmového vzdělávání a volnočasových aktivit pro děti a mládež v hl. m. Praze

Oblast volného času dětí a mládeže je zajišťována organizacemi na profesionální bázi a nestátními neziskovými organizacemi. V současnosti kromě 15 domů dětí a mládeže (13 z nich zřizuje HMP) pracuje na území hl. m. Prahy přibližně 80 občanských sdružení, o jejichž činnosti vede přehled oddělení mládeže OMT MHMP. Činnost občanských sdružení zaměřená na volnočasové aktivity dětí a mládeže i činnost domů dětí a mládeže (DDM) je od roku 1994 finančně podporována HMP formou grantů každoročně vyhlašovaných v rámci Celoměstských programů podpory využití volného času dětí a mládeže na území hl. m. Prahy. Celkový objem grantové podpory v této oblasti činil v roce 2004 28 mil. Kč, v roce 2005 byl objem finančních prostředků stejný.

Zastoupení DDM podle zřizovatelů ve školním roce 2004/2005

zřizovatel	HMP	MČ	celkem
počet DDM	13	2	15

Zdroj: Výkaz o činnosti středisek volného času Z 15-01

Nedílnou součástí nabídky volnočasových aktivit pro děti a mládež je také činnost ve sportovních klubech (SK) a tělovýchovných jednotách (TJ), jejichž aktivity jsou oproti sportovní činnosti ve sdruženích pracujících s dětmi a mládeží více směřovány k výkonnostní úrovni a jsou mnohdy finančně náročnější. Členská základna dětí a mládeže je zde vysoká, a

proto je podpora činnosti TJ a SK prostřednictvím grantů HMP nezastupitelná a trvale potřebná. HMP již od roku 1995 každoročně vyhlašuje Celoměstské programy podpory sportu a tělovýchovy, které jsou určeny jednak pro školy a školská zařízení, jednak pro tělovýchovné jednoty a sportovní kluby. Celkový objem grantové podpory pro oblast sportu z rozpočtu HMP v roce 2003 činil 115 mil. Kč, v roce 2004 došlo k navýšení o 30 mil. Kč, v roce 2005 byla v rozpočtu vyčleněna částka 145 mil. Kč.

Domy dětí a mládeže se svými stanicemi a dalšími odloučenými pracovišti tvoří základní strukturu pro nabídku mimoškolních aktivit pro děti a mládež na území hl. m. Prahy. Pro rozvoj jejich činnosti byly ve školním roce 2004/2005 získány nové prostory: objekt Na Balkáně pro DDM Praha 3, pronajaté prostory pro klub pro mládež při DDM Praha 6 – Suchdol, DDM Praha 4 Jižní Město táborovou základnu Kozojedy, DDM HMP táborové základny Podhradí a Višňová, pro DDM Praha 9 prostory na sídlišti Černý Most II.

Činnost domů dětí a mládeže v Praze je vzájemně propojena, zároveň je každé zařízení profilováno. DDM vytvářejí metodická zázemí pro odbornou pomoc v oblasti volného času ostatním podobně zaměřeným subjektům včetně školních družin a klubů, které zčásti plní i úkoly zájmového vzdělávání.

Součástí všech domů dětí a mládeže se postupně staly kluby pro starší děti a mládež, do nichž spontánně přicházejí mládež a starší děti, které nemají zájem o organizovanou nabídku. Tato nová forma práce se staršími dětmi a mládeží byla vyvolána poptávkou v důsledku měnícího se způsobu trávení volného času mladou generací.

Výrazně se zlepšila informovanost veřejnosti a propagace domů dětí a mládeže a jejich nabídky využitím internetu v informačních centrech DDM, vydáváním společných informačních brožur Mít kam jít a Mít kam jet, organizací velkých společných prezentačních akcí a také zvýšeným úsilím jednotlivých zařízení, která každý měsíc seznamují veřejnost v místě působení se svou nabídkou příležitostných akcí na letácích a plakátech, na vývěškách i v místních zpravodajích.

Vzdělávací programy pro vzdělávání pedagogických pracovníků v mimoškolní výchově organizované pražskými domy dětí a mládeže jsou zařazeny mezi programy akreditované MŠMT. Nadále trvá potřeba rozšíření nabídky prezenční a kombinované formy studijního programu pedagogika volného času na vysokých školách, kde by bylo možné získat odpovídající vysokoškolské vzdělání pro pedagogy volného času.

Ve školním roce 2004/2005 byla v pražských domech dětí a mládeže ukončena řada významných investičních akcí - rekonstrukce klubu DDM Praha 6, rekonstrukce táborové základny Lhotka DDM HMP a především výstavba nového objektu Domu dětí a mládeže Praha 4, Hermannova.

Priority HMP v oblasti činnosti domů dětí a mládeže:

- další zefektivňování činnosti a vyšší míra využití těchto zařízení mládeží za daných ekonomických podmínek při zachování jejich specifík, zavádění nových prvků a přitažlivějších forem práce se staršími dětmi a mládeží, rozšiřování jednorázových aktivit
- zajištění kvalitního prostorového zázemí pro DDM Praha 2 využitím objektů zrušených škol s dostupností pro MČ Praha 2 i Praha 1

- zřízení odloučených pracovišť stávajících DDM v městských částech HMP s velkým počtem dětí a mládeže, které nejsou nabídkou činností dostatečně pokryty (např. MČ Praha 1, MČ Praha 5 Barrandov a Radotín)
- další zajišťování kvalitní propagace činnosti DDM a občanských sdružení zabezpečujících nabídku v oblasti mimoškolní činnosti dětí a zvláště dospívající mládeže
- zvyšování kvalifikace pedagogických pracovníků a sledování jejich práce směrem k zavádění nových prvků a forem práce s dětmi a především s mládeží
- rozvoj mezinárodních aktivit, výměn dětí a mládeže, spolupráce s organizacemi dětí a mládeže zemí EU a partnerských měst HMP
- zachování výše příspěvků na úhradu nákladů na činnost ze strany účastníků tak, aby účast na činnostech poskytovaných DDM nebyla limitována sociálními možnostmi účastníků.

Priority HMP v oblasti podpory sportu a tělovýchovy

Na úseku podpory sportu a tělovýchovy je třeba ze strany HMP pokračovat v plnění záměrů a cílů stanovených v DZ HMP 2003:

- podpora rozvoje tělovýchovy a sportu na území hl. m. Prahy formou grantů v souladu se zákonem č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, a s Národním programem rozvoje sportu pro všechny se zaměřením především na podporu sportu dětí a mládeže
- postupné zkvalitňování povrchů venkovních sportovišť, udržení provozu sportovních hal a dalších tělovýchovných zařízení na území HMP
- zkvalitnění sportovišť při školách s třídami s rozšířenou výukou tělesné výchovy pro talentované děti a mládež
- zlepšení podmínek pro sport a tělovýchovu jak na úrovni komunální, tak spolkové tělovýchovy s důrazem na postupnou modernizaci tělovýchovných a sportovních zařízení, na vznik univerzálních městských sportovišť a jejich využití pro rozvoj sportu dětí a mládeže a neorganizovaných forem sportu pro všechny
- trvalá podpora sportovních organizací, které mají ve své členské základně min. 50 % podíl dětí a mládeže prostřednictvím příspěvků na pronájmy sportovišť a na pořádání sportovních akcí
- podpora organizování sportovních akcí s cílem trvale se zvyšujícího zapojení dětí a mládeže neorganizované ve sportovních klubech
- podpora Olympiády dětí a mládeže – projektu Českého olympijského výboru.

II.3.7 Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání

Realizace předpokládaných změn v oblasti školství a zvyšování kvality vzdělávacího procesu jsou ve velké míře závislé na kvalitě pedagogických sborů a vedoucích pracovníků. V souvislosti s realizací těchto změn se zvyšují nároky na jejich profesní výkon. Pozornost je proto třeba zaměřit na rozvoj lidských zdrojů. HMP tedy musí počítat s podporou pedagogických sborů, a to i z toho důvodu, že na území hl. m. Prahy i přes řadu přijatých opatření přetrvává neuspokojivá situace v této oblasti. Jedná se zejména o tyto problémy:

- vysoký a rostoucí průměrný věk učitelů pražských škol a nedostatečná generační obměna pedagogických sborů, nízký zájem absolventů vysokých škol o učitelské povolání

- nadměrný a rostoucí stupeň feminizace pedagogických sborů zejména na základních školách
- relativně vysoký podíl nekvalifikovaných učitelů v pedagogických sborech zejména základních škol
- chybějící vzdělání v oblasti pedagogických věd, především u starších nebo externích učitelů odborných předmětů, praktického vyučování a odborného výcviku středních škol
- nedostatek učitelů cizích jazyků, informatiky apod.

DZ HMP 2003 si proto stanovil jako jednu ze svých priorit zkvalitnění učitelských sborů. Tuto prioritu každoročně naplňuje vyhlášením programu Podpora rozvoje vzdělanosti a spolupráce s vysokými školami a výzkumnými institucemi, především v oblasti dalšího vzdělávání managementu škol, učitelů a ostatních pedagogických pracovníků v rámci celoměstských programů podpory vzdělávání na území HMP. Cílem tohoto programu je:

- ve spolupráci s vysokými školami, vědeckými a výzkumnými institucemi analyzovat a současně zajistit vzdělávací potřeby managementu i pedagogických pracovníků škol a školských zařízení hl. m. Prahy, především soustavné zvyšování odborné kvalifikace a její doplňování v oblasti pedagogických věd, rozšiřování kvalifikace o další aprobace, zejména jazyky a informatiku, a vzdělávání v oblasti environmentální výchovy
- realizace vzdělávacích programů, určených pro potřeby pedagogických pracovníků škol a školských zařízení na území hl. m. Prahy.

V roce 2003 se do programu zapojilo 13 projektů s finanční částkou 1 899 550,- Kč, v roce 2004 14 projektů ve finanční výši 4 495 800,- Kč, v roce 2005 12 projektů v celkové výši 3 593 500,- Kč. Program je plánován i na rok 2006.

Pedagogičtí a vedoucí pedagogičtí pracovníci se v rámci DVPP zúčastnili řady dlouhodobých kurzů i jednorázových vzdělávacích akcí převážně odborně nebo metodicky zaměřených. Nejvíce pracovníků projevilo zájem o kurzy a semináře orientované na počítačovou gramotnost a cizí jazyky. Velká pozornost byla rovněž věnována vstupu ČR do EU. Někteří pedagogové spolupracují s profesními organizacemi a nakladatelstvími, podílejí se na vědeckovýzkumné činnosti a působí jako uvádějící nebo fakultní učitelé. Zejména tyto dvě poslední činnosti se měly odrazit v kariérním systému. Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, bohužel s těmito velmi důležitými činnostmi ve svém kariérním systému nepočítá. Důležitým aspektem DVPP je rovněž rozšiřování vzdělání pedagogů o další aprobace a studium školského managementu.

Centrum školského managementu PedF UK, které bylo pověřeno v červnu r. 2004 MŠMT koordinací vzdělávání řídicích pracovníků ve školství, nabízí vysokoškolské akreditované studium – bakalářský studijní program Školský management, program v rámci celoživotního vzdělávání - Funkční studium II školského managementu pro řídicí pracovníky ve školství, Funkční studium II pro ředitele ZUŠ a další programy v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků - Manažerské přípravné studium I, Příprava tutorů pro distanční vzdělávání řídicích pracovníků ve školství. V rámci bakalářského studia je otevřena speciální třída pro pracovníky státní správy a samosprávy i pro ředitelky mateřských škol. Od roku 2001 do r. 2004 tento obor vystudovalo celkem 126 posluchačů. V roce 2005 studuje v bakalářském studiu 65 ředitelů, zástupců ředitele či učitelů pražských škol a školských zařízení; z toho 25 ze ZŠ, 15 ze SŠ, 10 z MŠ, 10 ze ZUŠ a 5 ze školských zařízení. Jednotlivé programy v rámci DVPP využilo 315 ředitelů, zástupců ředitele i učitelů z Prahy.

Studenti a absolventi Funkčního studia II školského managementu pro řídící pracovníky ve školství z řad pražských pedagogů – kombinovaná forma studia

Druh školy	absolventi 2001-2003	školní rok 2003/2004	školní rok 2004/2005	absolventi 2004/2005
Základní školy	68	40	63	23
Mateřské školy	30	4	11	5
Střední školy		19	26	10
Vyšší odborné školy			1	
Gymnázia	3	2	4	
Speciální školy		8	8	2
Zákl. umělecké školy	8		4	7
Konzervatoře		1	1	
Celkem	109	74	118	47

Posluchači a absolventi Funkčního studia II školského managementu pro řídící pracovníky ve školství z řad pražských pedagogů – distanční forma studia

Druh školy	školní rok 2003/2004	školní rok 2004-2005	absolventi 2004/2005
Základní školy	1	12	4
Střední školy		4	2
Gymnázia	1	3	1
Speciální školy		5	2
Základní umělecké školy	7		4
Celkem	9	24	13

Posluchači Manažerského přípravného studia I z řad pražských pedagogů

Druh školy	školní rok 2003/2004	Školní rok 2004/2005
Základní školy	2	2
Střední a vyšší odborné školy	27	27
Speciální školy	3	3
Konzervatoře	1	1
Celkem	33	33

Posluchači a absolventi kurzu Příprava tutorů pro distanční vzdělávání školského managementu z řad pražských pedagogů

Druh školy	školní rok 2004/2005
Základní školy	6
Střední a vyšší odborné školy	5
Gymnázia	7
Celkem	18

Absolventi tohoto kurzu pak spolupracují s Centrem školského managementu jako tutoři.

Na získání poznatků a informací z oblasti řízení škol a školských zařízení je zaměřen i vzdělávací program Funkční studium vedoucích pracovníků škol a školských zařízení I, který je určen ředitelům škol a školských zařízení, kteří jsou krátce ve funkci nebo do ní nastupují, zástupcům ředitelů škol a školských zařízení nebo pracovníkům připravujícím se ke konkurzu

na vedoucí funkci či převzetí některých činností ve vedení školy. Studium je na území hl. m. Prahy realizováno Národním institutem pro další vzdělávání (dříve Pedagogické centrum Praha). Ve školním roce 2003/2004 absolvovalo tuto formu studia 45 ředitelů pražských škol a školských zařízení.

Zvyšování kvality pedagogických a řídicích pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání si klade za cíl i JPD 3, a to zejména se zaměřením na oblast přípravy školních vzdělávacích programů, kariérního a pedagogicko-psychologického poradenství a prevence sociálně patologických jevů, individuálního přístupu k žákům (talentovaným i znevýhodněným), informační a komunikační podpory učitele a posílení inovace pedagogické práce ve školách.

Zvýšení úrovně odměňování pedagogických pracovníků

Nízké platové ohodnocení a nedostatečná společenská prestiž učitelského povolání patří mezi velmi vážné příčiny malé atraktivity tohoto povolání a odchodu kvalifikovaných pracovníků do jiných odvětví. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, vytváří právní rámec, který má pedagogickým pracovníkům zajistit zlepšení podmínek a modifikovat systém odměňování tak, že plat kromě časového postupu na základě dosažené praxe bude ovlivněn také výkonem určitých specifických činností. I přes tuto pozitivní změnu v systému odměňování není situace optimální. Systémovým řešením by byl samostatný způsob odměňování pedagogických pracovníků, který by byl schopen postihnout všechna specifika pedagogického povolání. Adekvátní odměna a zvýšená prestiž pedagogů může vytvořit podmínky pro růst jejich odborné úrovně a osobních kvalit, které mají značný význam pro realizaci Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy. Obecně neuspokojivou situaci v personálním zajištění výuky na školách prohlubuje v hl. m. Praze vysoká průměrná příjmová hladina, rozvinutý pracovní trh nabízející atraktivní a dobře honorované pracovní příležitosti mimo oblast školství. Relativní příjmová hladina učitelů základních a středních škol v Praze (vztažená k průměrné příjmové hladině v hlavním městě) je výrazně nejhorší v celé republice, i když v absolutních hodnotách jsou jejich platy vyšší než v jiných krajích.

Zastupitelstvo hl. m. Prahy je již od roku 2003 odborem školství MHMP informováno o dosahované výši průměrných platů pracovníků škol a školských zařízení zřizovaných hl. m. Prahou.

Na uvedenou informaci o nízké úrovni průměrných platů ve školství reagovala Rada hl. m. Prahy v roce 2004 přiznáním jednorázové mimořádné odměny pro pedagogické pracovníky škol a školských zařízení hl. m. Prahy. Finanční prostředky na výplatu odměn z rozpočtu hl. m. Prahy (cca 4 000,- Kč na jednoho pedagogického pracovníka) dosáhly výše 37 314 tis. Kč včetně povinných odvodů.

S ohledem na stále trvající nízkou úroveň platů pedagogických pracovníků v roce 2005 schválila Rada hl. m. Prahy navýšení mzdových prostředků pedagogickým pracovníkům škol a školských zařízení, jejichž zřizovatelem je hl. m. Praha, přiznáním jednorázové mimořádné odměny v celkové výši 47 820 tis. Kč včetně povinných odvodů (cca 5 000,- Kč na jednoho pedagogického pracovníka). Finanční prostředky byly poskytnuty z rozpočtu hl. m. Prahy. Přestože jsou každým rokem navyšovány platové tarify zaměstnancům odměňovaným podle zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost, ve znění pozdějších předpisů, a tedy i pedagogickým pracovníkům, jejich nízkou platovou úroveň v Praze se v nejbližší době odstranit nepodaří. HMP proto bude i nadále usilovat alespoň o částečné

navýšení mzdových prostředků formou jednorázových mimořádných odměn jako dosud. Vzhledem k tomu, že se jedná o nesystémové řešení, je nutné podporovat snahy o vytvoření takového systému, který by zohlednil všechna specifika pedagogického povolání.

Platovou úroveň pedagogických pracovníků ve vztahu k pracovníkům nepedagogickým a pracovníkům celkem v porovnání za roky 2003 a 2004 specifikuje níže uvedený přehled zpracovaný v tabulkách za krajské a obecní školství hl. m. Prahy celkem a dále za krajské školství a obecní školství.

Krajské a obecní školství

	Počet zaměstnanců				Průměrný měsíční plat v Kč				Nenároková složka platu v Kč		
	Přepočtený počet zaměstnanců ze stát.rozpočtu za rok 2003	Přepočtený počet zaměstnanců ze stát.rozpočtu za rok 2004	Zvýšení či snížení počtu zaměstnanců v r.2004 oproti r.2003		Průměrný měs.plat bez OON v Kč za rok 2003	Průměrný měs.plat bez OON v Kč za rok 2004	Zvýšení či snížení průměrného měsíčního platu v Kč v r.2004 oproti r.2003		Absol.výše nenárokové složky platu v Kč za r.2003	Absol.výše nenárokové složky platu v Kč za r.2004	% vyj. r.2004 oproti r.2003
			v ABS.vyj.	v % vyj.			v ABS.vyj.	v % vyj.			
Pedagogičtí pracovníci	14 709,90	14 515,60	-194,3	98,68	18 523	19 751	1 228,00	106,63	2 267	2 344	103,40
Nepedagogičtí pracovníci	6 919,20	6 787,20	-132,1	98,09	10 676	11 198	522,00	104,89	1 493	1 610	107,84
Zaměstnanci celkem	21 629,10	21 302,70	-326,4	98,49	16 013	17 026	1 013,00	106,33	2 019	2 110	104,51

Krajské školství

	Počet zaměstnanců				Průměrný měsíční plat v Kč				Nenároková složka platu v Kč		
	Přepočtený počet zaměstnanců ze stát.rozpočtu za rok 2003	Přepočtený počet zaměstnanců ze stát.rozpočtu za rok 2004	Zvýšení či snížení počtu zaměstnanců v r.2004 oproti r.2003		Průměrný měs.plat bez OON v Kč za rok 2003	Průměrný měs.plat bez OON v Kč za rok 2004	Zvýšení či snížení průměrného měsíčního platu v Kč v r.2004 oproti r.2003		Absol.výše nenárokové složky platu v Kč za r.2003	Absol.výše nenárokové složky platu v Kč za r.2004	% vyj. r.2004 oproti r.2003
			v ABS.vyj.	v % vyj.			v ABS.vyj.	v % vyj.			
Pedagogičtí pracovníci	6 129,00	6 192,10	63,1	101,03	20 428	21 238	810,00	103,97	2 755	2 898	105,19
Nepedagogičtí pracovníci	2 273,70	2 305,50	31,8	101,4	12 385	12 796	411,00	103,32	2 048	2 225	108,64
Zaměstnanci celkem	8 402,70	8 497,60	94,9	101,13	18 252	18 947	695,00	103,81	2 564	2 716	105,92

Obecní školství

	Počet zaměstnanců				Průměrný měsíční plat v Kč				Nenároková složka platu v Kč		
	Přepočtený počet zaměstnanců ze stát.rozpočtu za rok 2003	Přepočtený počet zaměstnanců ze stát.rozpočtu za rok 2004	Zvýšení či snížení počtu zaměstnanců v r.2004 oproti r.2003		Průměrný měs.plat bez OON v Kč za rok 2003	Průměrný měs.plat bez OON v Kč za rok 2004	Zvýšení či snížení průměrného měsíčního platu v Kč v r.2004 oproti r.2003		Absol. výše nenárokové složky platu v Kč za r.2003	Absol. výše nenárokové složky platu v Kč za r.2004	% vyj. r.2004 oproti r.2003
			v ABS.vyj.	v % vyj.			v ABS.vyj.	v % vyj.			
Pedagogičtí pracovníci	8 580,80	8 323,80	-257,4	97	17 162	18 644	1 482,00	108,64	1 918	1 932	100,73
Nepedagogičtí pracovníci	4 645,50	4 481,60	-163,9	96,47	9 840	10 376	536,00	105,45	1 222	1 293	105,81
Zaměstnanci celkem	13 226,40	12 805,10	-421,3	96,81	14 590	15 751	1 161,00	107,96	1 673	1 708	102,09

Zdroj: MŠMT-Plnění závazných limitů regulace zaměstnanosti RgŠ územních samosprávných celků za rok 2004

Úloha vysokých škol při přípravě pedagogických pracovníků

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů, konečně zavádí pro pedagogické pracovníky kariérní systém, který by měl zvýšit atraktivnost a prestiž

pedagogických povolání. V § 29 definuje zákon kariérní systém jako soubor pravidel, stanovených pro zařazení pedagogických pracovníků do kariérních stupňů. MŠMT se bohužel nepodařilo prosadit deklarovaný záměr specifické úpravy v některých oblastech pracovněprávních vztahů a samostatné úpravy odměňování. Zákon současně zmocňuje MŠMT k vydání prováděcího právního předpisu, kterým se stanoví podmínky zařazení pedagogického pracovníka do kariérního stupně, popis činností, délka pedagogické praxe, podmínky získávání osvědčení a systém hodnocení. Tímto prováděcím předpisem je vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, která postrádá systém hodnocení. Vyhláška stanoví podmínky studia pedagogiky pro vybrané kategorie pedagogů, kterým si mohou doplnit odbornou kvalifikaci. Vzhledem k tomu, že existuje mnoho učitelů odborných předmětů, praktického vyučování a odborného výcviku, kterým by tato forma (tj. 120 hodin s obsahovým zaměřením na pedagogiku, psychologii a didaktiku) doplnění odborné kvalifikace velmi vyhovovala a je pro ně reálná na rozdíl od studia na vysoké škole v délce trvání šesti semestrů, bylo by potřeba, aby se této formy vzdělávání ujaly co nejdříve některé vzdělávací instituce. Zatím ji žádná nenabízí a chybí i ve vzdělávací nabídce Národního institutu pro další vzdělávání, který jinak připravil pro školní rok 2005/2006 řadu zajímavých vzdělávacích akcí.

Z hlediska vzdělávání pedagogických pracovníků lze úlohu vysokých škol na území HMP rozdělit do dvou oblastí:

- pregraduální vzdělávání, tj. příprava na pedagogické povolání prezenční, kombinovanou nebo distanční formou studia
- další vzdělávání pedagogických pracovníků, které je zaměřeno především
 - na doplnění znalostí z oblasti pedagogických věd
 - na získání znalostí z oblasti řízení školství
 - na získání znalostí v oblasti výchovného poradenství
 - na rozšíření odborné kvalifikace – další aprobační předmět
 - rekvalifikaci.

Současný mechanismus přijímacích zkoušek do prezenčního studia na PedF UK a další vysoké školy je založen převážně na počtu přijímaných zájemců, který je ovlivňován prostorovými a personálními možnostmi vysoké školy. Stále chybí zpětná vazba na trh práce a uplatnitelnost absolventů, takže vysoké školy nereflektují počty studentů přijímaných do určitých oborů, aprobací a následnou zaměstnatelnost absolventů učitelství v pražských školách. Fakulty volí hlavně aktuálně atraktivní kombinace studia, popř. rozšiřují směrná čísla atraktivních oborů. Tento problém by měla řešit připravovaná celková reforma vysokých škol, včetně jejich financování. Vysoké školy bohužel téměř nenabízejí pregraduální vzdělávání formou kombinovaného studia, kterým by si mohli doplnit vzdělání pedagogové, kteří tuto činnost vykonávají bez příslušné odborné kvalifikace. Prezenční forma studia pro ně není realizovatelná. Kromě toho by se měly vysoké školy zaměřit na možnost, kterou dává zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů, a sice umožnit pedagogickým pracovníkům, aby si doplnili svou odbornou kvalifikaci pro jiný stupeň školy nebo pro jiný druh školy nebo školského zařízení, aniž by museli absolvovat celý studijní program v rozsahu 10 semestrů.

Rekvalifikace a doplňování vzdělání vyžaduje jednak probíhající kurikulární reforma, jednak varující počet nekvalifikovaných učitelů základních a středních škol v Praze. Lze využít nabízené programy rozšiřujícího, doplňujícího a specializačního celoživotního vzdělávání pedagogických pracovníků na PedF UK, v nichž je možno nejen doplnit pedagogické vzdělání, ale i další aprobaci apod.

Odbor školství MHMP aktivně spolupracuje s Centrem školského managementu PedF UK, které bylo pověřeno MŠMT koordinací Funkčního studia II v České republice při vytvoření systémové přípravy pro řídicí pracovníky ve školství členěné do tří základních stupňů - Manažerské přípravné studium I pro uchazeče o funkci ředitele školy, Funkční studium I pro nově jmenované řídicí pracovníky, Funkční studium II pro řídicí pracovníky ve funkci.

HMP rovněž za účelem zlepšení situace v personálním zabezpečení pražských škol a školských zařízení a prohlubování spolupráce s vysokými školami a výzkumnými pracovišti v této oblasti vypisuje každoročně výše zmíněný grantový program Podpora rozvoje vzdělanosti a spolupráce s vysokými školami a výzkumnými institucemi, především v oblasti dalšího vzdělávání managementu škol, učitelů a ostatních pedagogických pracovníků.

II.3.8 Další vzdělávání v rámci celoživotního učení

Další vzdělávání je důležitou součástí celoživotního učení jako významného nástroje zvyšování zaměstnatelnosti, flexibility a adaptability lidských zdrojů. Velká pozornost je mu proto věnována zejména ve strategických dokumentech týkajících se rozvoje lidských zdrojů v ČR – Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR, OP RLZ, CIP EQUAL i JPD 3, který mimo jiné analyzuje situaci a stanovuje cíle v oblasti dalšího vzdělávání na území hl. m. Prahy. MŠMT připravilo návrh zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, který počítá s vytvořením Národní soustavy kvalifikací. Jejím cílem je vytvořit systémové prostředí, které bude podporovat:

- srovnatelnost výsledků učení dosažených různými formami učení a vzdělávání, umožňující uznávání skutečných znalostí a dovedností nezávisle na způsobu jejich získání
- přenos požadavků světa práce do vzdělávání
- veřejnou informovanost o všech celostátně uznávaných kvalifikacích
- srovnatelnost kvalifikačních úrovní v ČR a EU

K usnadnění přenosu a uznávání kvalifikací jednotlivých občanů EU a spojování rámců a systémů kvalifikací na národní a odvětvové úrovni bude na evropské úrovni vytvářen Evropský rámec kvalifikací.

Přestože vzdělávací nabídka je v oblasti dalšího vzdělávání v Praze daleko vyšší než v ostatních regionech (podle registru MŠMT poskytuje další vzdělávání v Praze přes 300 akreditovaných vzdělávacích institucí) a i dostupnost je z hlediska infrastruktury dobrá, nepřispívá další vzdělávání k rozvoji kvalifikovanosti a flexibility pracovní síly systémově. Stále nedostačující je i zapojení středních a vyšších odborných škol do dalšího vzdělávání, zvláště vzhledem k efektivnějšímu využití jejich materiálního a odborného potenciálu i jejich vzdělávacích kapacit, větší otevřenosti potřebám trhu práce a užšímu propojování přípravného a dalšího vzdělávání. Další vzdělávání poskytuje v současné době na území hl. m. Prahy 11 středních a 6 vyšších odborných škol, jedná se především o dálkové a večerní studium, rekvalifikační a specializační kurzy - ve spolupráci a na základě požadavků úřadů práce.

Rozvoj dalšího vzdělávání na středních a vyšších odborných školách si kladl za cíl i DZ HMP 2003 a stanovil i opatření pro tento vzdělávací segment na území hl. m. Prahy:

- podpora rozvoje modulárního uspořádání vzdělávací nabídky škol a podpora dalších změn umožňujících účinně propojovat počáteční a další vzdělávání
- podpora vzniku regionálního vzdělávacího a poradenského centra, a to zejména cestou sdružení SŠ a VOŠ za účelem vytvoření a poskytování širokého portfolia vzdělávací nabídky dalšího vzdělávání
- podpora rozvoje distančních forem vzdělávání na středních a vyšších školách, postavených na využívání informačních technologií, a to jak v oblasti dalšího, tak přípravného vzdělávání
- podpora vytváření stabilního motivačního prostředí pro školy a jejich ředitele, a to těsným provázáním výnosů školy z aktivit na poli dalšího vzdělávání dospělých na odměňování ředitelů škol a hospodaření škol.

Tato opatření spolu s vytvářením informačního systému o poskytovatelích různých forem dalšího vzdělávání, jejich vzdělávacích programech i dalších údajích a podpora zajišťování kvalitního poradenského a informačního systému zůstávají stále aktuální. Proto HMP započalo v roce 2004 přípravu projektu Tvorba informačního systému, nabídky a poptávky v oblasti dalšího vzdělávání (JobHelp). V rámci grantové politiky HMP byl pro rok 2005 vyhlášen Program pro podporu vzdělávacích aktivit, jehož hlavním cílem byla i podpora škol jako center dalšího vzdělávání včetně nabídky odborných kurzů pro veřejnost. MŠMT připravuje tři systémové projekty v oblasti dalšího vzdělávání: Realizace počátečního a dalšího vzdělávání v oblasti kariérového rozhodování a orientace ve světě práce, Vytvoření národní soustavy kvalifikací včetně vymezení evaluačních standardů ve vazbě na kvalifikaci, Tvorba sítě škol poskytujících vzdělávací služby dospělým – centra celoživotního vzdělávání, na jejichž realizaci se bude podílet i hl. m. Praha.

II.3.9 Optimalizace sítě škol a jejich vzdělávací nabídky

Hl. m. Praha jako zřizovatel vyšších odborných škol, středních škol a speciálních škol počítá i v dalším období s pokračováním procesu optimalizace, který byl zahájen krajem ve školním roce 2002/2003. Optimalizací chce docílit úpravy počtu škol a školských zařízení, skladby a kapacit oborů vzdělání tak, aby bylo dosaženo rovnováhy mezi několika navzájem významně se ovlivňujícími a velmi různorodě se vyvíjejícími faktory. Těmi jsou zejména vývoj počtu dětí v regionu, poptávka veřejnosti po jednotlivých oborech vzdělání, kvalita vzdělávání v jednotlivých školách a jejich naplněnost, vývoj a prognóza stavu na trhu práce, nabídka škol ostatních zřizovatelů, rozpočtové možnosti zřizovatele, koncepční záměry zřizovatele a zachování dostupnosti škol v regionu.

Mezi hlavní cíle optimalizace patří především nastavení počtu a kapacit škol vzhledem k počtu klientů (dětí, žáků, studentů), zlepšení kvality výuky, stanovení skladby oborů vzdělání tak, aby odpovídaly jednak poptávce veřejnosti, jednak, a to zejména, potřebám trhu práce. Dále je třeba vzít v úvahu zajištění efektivního využití školních budov a majetku, tj. optimální naplnění škol, kde je prvořadou snahou, aby co nejvíce škol zřizovaných HMP sídlilo v objektech ve vlastnictví hl. m. Prahy, včetně jejich rozmístění (a to i oborů vzdělávání) tak, aby byla zabezpečena přiměřená dostupnost v celém regionu.

Z ekonomického pohledu se jedná zejména o snížení počtu příspěvkových organizací, jejichž řízení a hospodaření je často neefektivní. Větší a tedy i ekonomicky silnější organizace může svým klientům nabídnout zpravidla bohatší studijní nabídku i zázemí.

Každý optimalizační krok však přináší i možná rizika a negativní dopady. Mezi hlavní očekávané obecné argumenty proti jednotlivým optimalizačním krokům lze zpravidla zařadit

existenční obavy managementu škol a školských zařízení a obavy rodičů žáků z dopravní nedostupnosti či neznalosti nového prostředí.

Značná pozornost této problematice již byla věnována, také vzhledem k demografickému vývoji a potřebám trhu práce v oblasti uplatnění absolventů SŠ a VOŠ, v DZ HMP 2003, který jako zásadní kritéria optimalizace stanovil:

- vysoký podíl nevyužitých, resp. potenciálně nevyužitelných kapacit
- nízký počet žáků
- výrazně roztržštěná oborová struktura vzdělávací nabídky.

Zároveň byly naznačeny varianty forem, principy postupu a rozsah optimalizace i účast oprávněných partnerů. V souladu s těmito principy, i se záměrem zefektivnit, zjednodušit a zprůhlednit ekonomiku a řízení škol, bylo od školního roku 2002/2003 realizováno celkem 22 optimalizačních záměrů. V roce 2003 bylo sloučeno celkem 18 škol a školských zařízení v rámci 9 optimalizačních záměrů. Převážná většina těchto kroků byla realizována k 30. 6. 2003. V roce 2004 bylo sloučeno celkem 16 škol a školských zařízení v rámci 8 optimalizačních záměrů. Sloučení byla realizována k 30. 6. 2004. V roce 2005 bylo sloučeno celkem 11 škol a školských zařízení v rámci 5 optimalizačních záměrů. Sloučení byla realizována k 30. 6. 2005. Odbor školství MHMP pokračoval v nastaveném trendu i v následujícím období a připravil další návrhy, které byly schváleny Radou a Zastupitelstvem HMP na podzim roku 2005 s účinností od 1. 7. 2006. Jednalo se o sloučení Střední školy technické, Praha 9 – Letňany, Beranových 695 se Střední průmyslovou školou strojnickou, Praha 9, Novoborská 2, dále Středního odborného učiliště technického, Praha 10, Dubečská 34 se Středním odborným učilištěm technickým, Praha 10, Průhonická 8 a Středním odborným učilištěm telekomunikačním, Praha 10, Jesenická 1 s termínem k 1.7.2006. Slučované školy mají podobné technické zaměření, takže dojde ke sjednocení vzdělávací nabídky v regionu Prahy 10.

Přehled úspory finančních prostředků po realizovaných optimalizacích v tis. Kč

	Ukazatel	školní rok 2002/2003⁷	školní rok 2003/2004	školní rok 2004/2005
1.	Počet optimalizací	9	8	5
2.	Objem NIV celkem	14 296	11 237	11 511
3.	Objem mzdových prostředků celkem	2 008	5 411	6 010
4.	Objem prostředků na odvody	676	1 854	1 277
5.	Objem ONIV přímých (bez odvodů)	4 274	822	4 224
6.	Objem ONIV provozních (zřizovatel)	7 338	3 150	
7.	Přepočtený počet zaměstnanců	4,9	21,2	18,9

⁷ K dalším úsporám došlo ve Středočeském kraji, protože optimalizace se dotýkala i školského zařízení na území tohoto kraje.

V tomto trendu bude pokračováno i v příštích letech, neboť celková kapacita SŠ stále výrazně převyšuje počet potencionálních uchazečů. To znamená, že i přes poměrně masivní redukci počtu SŠ v letech 2003 – 2005 je na mnoha školách stále velké množství volných míst a tím není využita jejich kapacita.

Vhodnou cestou, jak uchovat potřebnou oborovou strukturu a přitom zefektivnit a zkvalitnit výuku, je slučování škol vyučujících stejné nebo příbuzné obory tak, aby bylo možné pod jedním ředitelstvím absolvovat studium na různých stupních středního vzdělávání (podrobněji viz III. kapitola).

HMP bude i nadále usilovat o to, aby jím zřizované školy a školská zařízení sídlily v jeho vlastních objektech. Jedním z prioritních úkolů bude proto i převedení objektů, které byly svěřeny do správy městských částí, zpět na hl. m. Prahu.

Hl. m. Praha, i když není zřizovatelem mateřských a základních škol, považuje optimalizaci sítě těchto škol za jednu ze základních podmínek pro zdravý rozvoj vzdělávací soustavy kraje. Doporučuje proto, aby městské části pokračovaly s ohledem na stávající situaci i předpokládaný demografický vývoj v optimalizaci sítě mateřských a základních škol. K značnému poklesu počtu ředitelství základních a mateřských škol došlo k 1. 1. 2003 v důsledku přijetí zákona č. 284/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. K dalšímu poklesu ředitelství došlo i v průběhu školního roku 2003/2004 a 2004/2005. U mateřských škol se jednalo o 6 příspěvkových organizací (2 MŠ byly zrušeny, 4 se staly součástí jiné příspěvkové organizace), u základních škol o 15 příspěvkových organizací (14 ZŠ bylo sloučeno, 1 ZŠ zrušena), k 31. 8. 2005 se tak počet základních škol v hl. m. Praze snížil na 205 ZŠ.

Při optimalizaci by zřizovatelé měli postupovat tak, aby mateřské a základní školy byly naplněny s důrazem na maximální efektivitu využívání škol s přihlédnutím k pedagogickým, hygienickým, organizačním a kapacitním podmínkám konkrétní školy. Zřizovatelé by rovněž měli přihlížet ke vzdělávacím potřebám a očekávanému demografickému vývoji konkrétní lokality, zvláště s ohledem na plánovanou bytovou výstavbu. Bytová výstavba v současné době probíhá v městských částech Praha 3, Praha 9, Praha 13, Praha 17 a 22. Do roku 2010 je plánovaná nová výstavba bytů v Praze 13, 15 a 20. V některých MČ (Praha 14, 20, 22) roste zájem rodičů z okolních obcí o zařazení dětí a žáků do MŠ a ZŠ.

II.3.10 Využití ESF pro naplňování cílů hl. m. Prahy v oblasti rozvoje lidských zdrojů

Se vstupem České republiky do Evropské unie se ČR i hl. m. Praze rozšířila možnost čerpání z fondů EU. K využití finančních zdrojů Evropského sociálního fondu na podporu rozvoje lidských zdrojů na území hl. m. Prahy byl vypracován Jednotný programový dokument pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha (JPD 3), který byl v dubnu 2004 schválen Evropskou komisí.

Globálním cílem JPD 3 je vytvoření efektivního trhu práce založeném na kvalifikované pracovní síle, konkurenceschopnosti zaměstnavatelů, využití výzkumně vývojového potenciálu regionu, sociální integraci ohrožených skupin a rovnosti příležitostí při respektování zásad udržitelného rozvoje. Čerpání finanční podpory je řešeno formou spolufinancování - 50 % z prostředků ESF, 50 % z národních veřejných zdrojů. Operační manuál pro JPD 3 na programovací období 2004 – 2006 stanoví postup čerpání finančních prostředků ESF v HMP do konce roku 2008, kdy je ukončena možnost finanční podpory projektů JPD 3 podaných do konce roku 2006.

Oblast vzdělávání je v JPD 3 řešena samostatnou prioritou 3 – Rozvoj celoživotního učení, která naplňuje třetí specifický cíl JPD 3, a to Rozvoj kvalitního celoživotního učení s cílem připravit vysoce kvalifikovanou, flexibilní a informovanou pracovní sílu, schopnou aplikovat princip trvale udržitelného rozvoje. Priorita je realizována prostřednictvím dvou opatření, která podporují rozvoj počátečního a dalšího vzdělávání. Opatření 3.1 – Rozvoj počátečního vzdělávání jako základu celoživotního učení a z hlediska potřeb trhu práce a ekonomiky znalostí podporuje projekty zaměřené na zvýšení kvality výuky na 2. stupni základních škol, na středních, vyšších odborných a vysokých školách, i projekty zaměřené na přípravné a další vzdělávání pedagogických pracovníků. Opatření 3.2 – Rozvoj dalšího vzdělávání podporuje aktivity zaměřené na další vzdělávání (celoživotní učení) všech občanů formou rozšiřování nabídky dalšího vzdělávání podle potřeb trhu práce, dobudování infrastruktury pro rozvoj dalšího vzdělávání a založení systémů dalšího profesního vzdělávání včetně provázání sféry zaměstnavatelů a zaměstnanců. Financování je řešeno tak, že 50 % finančních prostředků z národních veřejných zdrojů se dále člení podle klíče: 39,5 % ze státního rozpočtu a 10,5 % z rozpočtu HMP.

Pro naplnění cílů JPD 3 schválila Rada HMP v září 2004 Dohodu o spolupráci na zajištění implementace Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha mezi MPSV a hl. m. Prahou. Tato dohoda umožnila předkládání, finanční podporu a realizaci projektů naplňujících globální i specifické cíle JPD 3. Podle Operačního manuálu JPD 3 jsou projekty členěny do čtyř kategorií:

- 1) Projekty pro přímé přidělení, které mají systémový nebo regionální charakter nebo jsou pražskou verzí systémových či národních projektů připravovaných a realizovaných na celostátní úrovni zpravidla příslušnými rezortními ministerstvy. Vedle odboru sociální péče a zdravotnictví MHMP a Městského centra sociálních služeb a prevence je konečným příjemcem a uživatelem podpory také odbor školství MHMP. Alokovaná částka činí cca 222 mil. Kč.
- 2) Projekty grantových schémat, které jsou předkládány na základě výzev odboru zahraničních vztahů a fondů EU MHMP, který v implementační struktuře JPD 3 vystupuje jako zprostředkující subjekt. Předpokládá se vyhlašování výzev vždy po půl roce v období podzim 2004 - podzim 2006. Alokovaná částka činí cca 1 738 741 000,- Kč.
- 3) Grantové projekty, které jsou předkládány na základě grantových výzev odboru zahraničních vztahů a fondů EU MHMP městskými částmi a institucemi hl. m. Prahy, jako jsou např. ROPID, Městská policie hl. m. Prahy, Pražská informační služba, a školami zřizovanými HMP. Alokovaná částka zatím není specifikována, vyplne z předložených projektů.
- 4) Projekty pro technickou asistenci umožňující čerpání finančních prostředků zprostředkujícímu subjektu, tj. odboru zahraničních vztahů a fondů EU MHMP. Součástí technické asistence bude také informační kampaň pro JPD 3 a široké spektrum vzdělávacích akcí pro žadatele, hodnotitele a příjemce podpory. Alokovaná částka činí cca 56 mil. Kč.

Projekty odboru školství MHMP jako konečného příjemce z alokace plánovacího období 2004 – 2006:

Opatření 3.1 Rozvoj počátečního vzdělávání jako základu celoživotního učení a z hlediska potřeb trhu práce a ekonomiky znalostí

Systémové projekty

- Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v síti pražských škol (EKOGRAMOTNOST). Partneri: PedF UK Praha, Klub ekologické výchovy o.p.s. Požadovaná podpora: 19 mil. Kč.
- Pražské školy pro Evropu – vytváření sítě inovujících škol (INOSKOP). Partneri: PedF UK Praha, Ústav výzkumu a rozvoje školství. Požadovaná podpora: 24 mil. Kč.
- Úprava vzdělávacího programu 7. ročníků základních škol (HODINA). Partner: MŠMT. Požadovaná podpora: 16 mil. Kč.
- Tvorba a ověřování pilotních školních vzdělávacích programů na dvou pražských gymnáziích (PILOT GP). Partner: Výzkumný ústav pedagogický Praha. Požadovaná podpora: 7 mil. Kč.
- Vytvoření systému externího monitorování a hodnocení vzdělávání (KVALITA PRAHA). Partneri: SCIO, Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání a Národní ústav odborného vzdělávání. Požadovaná podpora: 13 mil. Kč.
- Rozvoj a zdokonalení diagnostického a poradenského systému v oblasti vzdělávání a volby povolání (PŠP – poradenství, škola, povolání). Partner: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR. Požadovaná podpora: 14 mil. Kč.

Regionální projekt

- Rozvoj jazykových dovedností pedagogických a odborných pracovníků pražských škol (JARO). Partneri: ČVUT Praha, Masarykův ústav vyšších studií, The British Council a Goethe Institut Prag. Požadovaná podpora: 12 mil. Kč.

Opatření 3.2 Rozvoj dalšího vzdělávání

Systémový projekt

- Tvorba informačního systému nabídky a poptávky v oblasti dalšího vzdělávání (JOBHELP). Partneri: Hospodářská komora ČR, Národní ústav odborného vzdělávání. Požadovaná podpora: 25 mil. Kč.

S ukončením projektů se počítá v průběhu roku 2008, pouze projekty JARO a HODINA budou ukončeny na podzim r. 2006.

Hlavní priority odboru školství MHMP v rámci JPD 3 pro programové období 2007 – 2013:

- informační vzdělanost a informační vybavenost vzdělávacích institucí
 - podpora shromažďování statistických dat o vývoji na trhu práce a trendech v oblasti vzdělávání v HMP, vytváření informačních databází a různých forem informačního marketingu
 - podpora investičním projektům v oblasti informační vybavenosti vzdělávacích institucí
- celoživotní učení a další vzdělávání
 - podpora rozvoje krátkých forem terciárního vzdělávání
 - zapojování středních a vyšších odborných škol do vzdělávání dospělých
 - podpora rozvoje distančních forem vzdělávání
- boj proti sociální exkluzi znevýhodněných skupin žáků ZŠ a SŠ a studentů VOŠ
 - podpora projektů začleňování žáků a studentů ze znevýhodněných skupin (sociálně, zdravotně a etnický) do běžných škol
 - podpora projektů na optimalizaci vzdělávací cesty u žáků a studentů ze znevýhodněných skupin (sociálně, vzdělanostně), zejména při přechodu ze základní na střední školu

- zlepšení kvality vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, rozvoj poradenských, informačních a diagnostických služeb pro žáky, studenty, veřejnost a školy, podpora rozvoje nových forem volnočasových aktivit zaměřených na skupiny dětí a mládeže ze znevýhodněných skupin
- zvyšování kvality výuky
 - zvyšování kvality výuky cizích jazyků, podpora účasti v jazykových kurzech pro studenty a pedagogické pracovníky škol zřizovaných HMP
 - podpora projektů přípravy a zavádění změn obsahu a cílů vzdělávání
 - podpora projektů zaměřených na autoevaluaci školy
 - podpora projektů zaměřených na vzdělávání pedagogických pracovníků škol
 - podpora zavádění nových studijních oborů a rozšíření studijní nabídky ve stávajících školách
- rekonstrukce, výstavba a vybavení škol
 - podpora investic do rekonstrukce budov a obnovy zařízení za účelem zlepšení jejich technických, hygienických a bezpečnostních parametrů tak, aby byly v souladu s platnou legislativou.

III. Kvalitativní a kvantitativní rozvoj vzdělávání v hl. m. Praze na jednotlivých úrovních vzdělávací soustavy

Následující kapitola je věnována jednotlivým úrovním vzdělávací soustavy hl. m. Prahy především z hlediska současného stavu a dalšího vývoje počtu dětí, žáků a studentů na těchto úrovních a z hlediska jejich kvalitativního rozvoje. Projekce výkonů vzdělávací soustavy hl. m. Prahy a předpokládané počty pedagogických pracovníků vycházejí z demografické prognózy vývoje obyvatelstva v hl. m. Praze do roku 2030 (zpracované odborníky z Přírodovědecké fakulty UK⁸, která zohledňuje i vliv migrace), ze současných výkonů pražské vzdělávací soustavy a z vývojových trendů obsažených v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR, Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR a Strategickém plánu hl. m. Prahy, i ze specifík vzdělávání a vzdělávací soustavy v hl. m. Praze. Důležitým východiskem je podobně jako v předcházejících kapitolách Lisabonská strategie a také trendy typické pro země OECD, jakými jsou zvyšování vzdělanostní úrovně populace (zejména podílu populace s dosaženým terciárním vzděláním) a v souvislosti s rozšířením přístupu k terciárnímu vzdělávání a zvyšováním úspěšnosti na trhu práce posilování všeobecné složky vzdělávání (v ČR zastoupené gymnaziálním typem studia a obory lyceum). Velký důraz je rovněž kladen na celoživotní učení, jehož realizace s sebou nese i nutnost odpovídajících změn v počátečním vzdělávání. Počty žáků a studentů u středního a vyššího odborného studia jsou modelovány zvláště pro denní studium a ostatní formy studia (viz příloha č.1).

III.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Vytváří předpoklady pro pokračování ve vzdělávání, napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Průměrná délka předškolního vzdělávání v hl. m. Praze má vzrůstající tendenci, ve školním roce 2004/05 činila 3,26 roku. Míra účasti na předškolním vzdělávání dosáhla ve školním roce 2004/05 v HMP podílu 104,5 % z odpovídající věkové skupiny 3 - 5 let.⁹ To proto, že zastoupeny jsou i děti mladší 3 let (v HMP 15,83 %) a v souvislosti s odklady povinné školní docházky i děti starší 5 let, podíl dětí starších 5 let je v hl. m. Praze vysoký – 28,63 % (ČR 22,49 %), což je důsledkem velkého zájmu pražských rodičů o odklad povinné školní docházky. Nejvíce je v mateřských školách zastoupena kategorie 5letých dětí, která ve školním roce 2004/05 dosáhla v Praze 96 %. Se zavedením bezplatného posledního ročníku MŠ před zahájením povinné školní docházky je možné počítat s mírným navýšením této věkové skupiny především o děti se sociálním znevýhodněním (na 98 % v r. 2010).

Naprostou většinu pražských mateřských škol v Praze zřizují jednotlivé městské části - ve školním roce 2004/05 MČ zřizovaly 94,85 % mateřských škol. Určitým procentem se na předškolním vzdělávání podílejí i soukromé a církevní MŠ. Na území hl. m. Prahy jsou i MŠ zřizované HMP a MŠMT.

Počet dětí v pražských MŠ zaznamenal nejvyšší propad ve školním roce 2001/02, od tohoto roku dochází k jeho postupnému nárůstu. V r. 2010 by měl podle modelového výpočtu

⁸ RNDr. B. Burcin, RNDr. T. Kučera, CSc., Doc. RNDr. Z. Čermák, CSc.: Aktuální vývoj a perspektivy demografického vývoje hl. m. Prahy, Praha 2003

⁹ Míra účasti na příslušné vzdělávací úrovni je podíl počtu žáků vzdělávajících se na odpovídající vzdělávací úrovni (v denním studiu) a populace příslušné věkové skupiny

dosáhnout 32 258 dětí, tj. o 16,68 % více než ve školním roce 2004/05. Při předpokládaném zvýšení počtu dětí na učitele o 2 děti do r. 2010 bude počet pedagogických pracovníků v pražských mateřských školách zachován na stávající úrovni.

Vývoj počtu dětí a pedagogických pracovníků v mateřských školách v hl. m. Praze

rok	skutečnost				prognóza					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Mateřské školy (bez speciálních mateřských škol) - počet dětí										
Počet dětí mladších 3 let	1155	1239	1233	1505	1468	1502	1530	1549	1559	1560
Podíl dětí mladších 3 let	13,73%	14,21%	12,80%	15,83%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%
Počet dětí 3 letých	6296	6899	7118	7473	7548	7769	7945	8094	8195	8247
Podíl dětí 3 letých	75,88%	81,86%	82,27%	78,17%	80,00%	80,00%	80,00%	80,00%	80,00%	80,00%
Počet dětí 4 letých	8039	7955	7990	8343	9205	9082	9348	9559	9737	9859
Podíl dětí 4 letých	96,86%	96,23%	95,48%	97,14%	97,00%	97,00%	97,00%	97,00%	97,00%	97,00%
Počet dětí 5 letých	8242	8226	8183	7985	8361	9240	9113	9381	9592	9771
Podíl dětí 5 letých	101,64%	99,55%	99,60%	96,01%	98,00%	98,00%	98,00%	98,00%	98,00%	98,00%
Počet dětí starších 5 let	2672	2341	2702	2340	2399	2460	2719	2681	2760	2822
Podíl dětí starších 5 let	31,03%	28,82%	32,86%	28,63%	29,00%	29,00%	29,00%	29,00%	29,00%	29,00%
Počet dětí celkem	26404	26660	27226	27646	28981	30052	30655	31263	31843	32258
Podíl dětí z věkové skupiny 3 - 5 let	106,87%	106,82%	107,88%	104,46%	105,55%	105,44%	106,19%	105,82%	105,90%	105,96%
Mateřské školy speciální – počet dětí										
Počet dětí celkem	1017	1028	1029	1085	1089	1126	1156	1180	1202	1219
Podíl dětí celkem	3,71%	3,71%	3,64%	3,78%	3,62%	3,61%	3,63%	3,64%	3,64%	3,64%
Mateřské školy – počet pedagogických pracovníků										
Počet pedagog. pracov.	2152	2157	2169	2177	2163	2162	2174	2171	2166	2180
Počet dětí na učitele	12,27	12,36	12,55	12,7	13,4	13,4	14,1	14,4	14,7	14,8

Zdroj: ÚIV

Děti se speciálními vzdělávacími potřebami mohou navštěvovat mateřské školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (speciální MŠ) nebo mohou být integrovány do běžných škol, a to do běžných tříd nebo do speciálních a specializovaných tříd. Zdravotně postižené děti tvořily ve školním roce 2004/05 3,78 % ze všech dětí navštěvujících MŠ v Praze.

Využití kapacit mateřských škol v Praze odpovídá republikovému průměru – 86 % (ČR 85,4 %). Vzhledem k očekávanému demografickému vývoji v některých městských částech a k plánované bytové výstavbě se může naplněnost MŠ výrazně zvýšit, v některých lokalitách může poptávka po umístění dětí do MŠ převýšit nabídku. K této situaci již došlo v MČ Praha 14 a 22, kde vzrůstá zájem rodičů z okolních obcí Středočeského kraje o zápis dětí do MŠ těchto městských částí.

III.2 Základní vzdělávání

Základní vzdělávání poskytuje vzdělání všeobecného charakteru, vede k osvojení potřebné strategie učení a k motivaci k celoživotnímu učení. Cílem je zabezpečení rozumové výuky, součástí výchovně vzdělávacího procesu je i etická, estetická, pracovní, tělesná a ekologická výchova žáků. Žáci jsou připravováni pro další studium a praxi.

Převládajícím zřizovatelem základních škol v Praze jsou stejně jako u mateřských škol městské části. Ve školním roce 2004/05 byly zastoupeny 94,31 %, školy zřizované soukromými subjekty zaujímaly podíl 0,73 %, církví 1,28 %. Kraj Hl. m. Praha byl

zřizovatelem 3,56 % základních škol, MŠMT 0,10 %. Ani u ZŠ by nemělo v následujícím období dojít ke změnám ve struktuře zřizovatelů.

Vývoj počtu žáků a pedagogických pracovníků v základních školách v hl. m. Praze

rok	skutečnost				prognóza					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Základní školy (bez speciálních mateřských škol) - počet žáků přijatých do 1. ročníku										
Počet žáků mladších 5 let	155	65	115	67	85	94	93	96	98	100
Podíl žáků mladších 5 let	1,91%	0,79%	1,40%	0,81%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Počet žáků 6 letých	6370	6172	6038	5976	6038	6193	6844	6749	6948	7104
Podíl žáků 6 letých	73,98%	75,99%	73,43%	73,11%	73,00%	73,00%	73,00%	73,00%	73,00%	73,00%
Počet žáků starších 6 let	2756	2549	2251	2390	2358	2386	2447	2704	2666	2745
Podíl žáků starších 6 let	28,78%	29,50%	27,83%	29,20%	29,00%	29,00%	29,00%	29,00%	29,00%	29,00%
Počet přijatých žáků celkem	9281	8786	8404	8433	8481	8673	9384	9549	9712	9949
Základní školy (bez speciálních mateřských škol) - počet žáků celkem										
1. stupeň	55301	51581	48054	45194	43036	42437	42990	44174	45461	46931
2. stupeň	43237	42871	41383	40390	38410	34894	31882	28596	26408	25591
Počet žáků celkem	98538	94452	89437	85584	81447	77331	74872	72770	71870	72522
Podíl žáků z věkové skupiny 6 - 14 let	96,86%	96,95%	96,67%	97,09%	97,01%	96,34%	95,60%	94,82%	93,76%	93,36%
Základní školy speciální - počet žáků										
Počet žáků celkem	3925	3864	3760	3637	3481	3326	3228	3157	3156	3192
Podíl žáků celkem	3,83%	3,93%	4,03%	4,08%	4,10%	4,12%	4,13%	4,16%	4,21%	4,22%
Základní školy - počet pedagogických pracovníků										
1. stupeň	2627	2529	2376	2229	2110	2080	2097	2155	2207	2256
2. stupeň	3245	3223	3192	3118	2824	2643	2415	2150	1986	1882
Počet učitelů celkem	5872	5752	5568	5347	4934	4724	4512	4305	4192	4138
Počet žáků na učitele - 1. stup.	21,05	20,40	20,22	20,28	20,40	20,40	20,50	20,50	20,60	20,80
Počet žáků na učitele - 2. stup.	13,32	13,30	12,96	12,95	13,60	13,20	13,20	13,30	13,30	13,60
Počet žáků na učitele ZŠ celkem	17,19	16,85	16,59	16,61	17,00	16,80	16,85	16,90	16,95	17,20

Zdroj: ÚIV

Průměrná délka základního vzdělávání činila ve školním roce 2004/05 v HMP 9,87 roku. Do 1. ročníku ZŠ jsou přijímáni nejen žáci šestiletí, ale i 5letí a mladší (0,81 %) a žáci 7letí a starší (29,2 %). Míra účasti na základním vzdělávání dosáhla ve školním roce 2005/2006 podílu 97 % z odpovídající věkové populace 6 - 14 let.

Počet dětí v pražských ZŠ zaznamenává v souvislosti s demografickým vývojem postupný pokles, který by měl dosáhnout maxima v r. 2009 počtem 71 870 žáků, což je ve srovnání se školním rokem 2004/05 o 16 % méně. Celkový pokles počtu žáků v pražských ZŠ a současné zvyšování počtu žáků na učitele (za podmínky, že MČ budou pokračovat v optimalizaci sítě ZŠ) se odrazí ve snížení počtu pedagogických pracovníků – do r. 2010 o cca 1 200 pedagogických pracovníků.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mohou být integrováni do běžných škol nebo navštěvovat základní školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (speciální ZŠ). Zdravotně postižení žáci tvořili ve školním roce 2004/05 4 % ze všech dětí navštěvujících ZŠ v Praze.

Kapacity pražských základních škol jsou využity na 68,4 % (ČR 70,6 %). Jedním z problémů, jehož řešení čeká zřizovatele základních škol v následujícím období, je zvyšování naplněnosti

kapacit pražských základních škol. Dalšími prioritami v oblasti základního vzdělávání, které přispějí k naplňování záměrů stanovených v DZ HMP 2006, jsou podpora komunitní funkce ZŠ, jejich otevírání všem občanům (uspokojování zájmů v oblasti vzdělávání, volného času, sportu apod.), rozšiřování zapojení rodičovské veřejnosti tak, aby se škola stala místem setkávání žáků, rodičů a pedagogů, rozvoj volnočasových aktivit na ZŠ, prohlubování spolupráce základních škol s NNO a dalšími partnery.

III. 3 Základní umělecké vzdělávání

Vzdělávání poskytované základními uměleckými školami je nedílnou součástí výchovně vzdělávací soustavy. Jedná se o komplexní odborné studium poskytující základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech, které je obsahově propojeno se studiem na středních a vyšších odborných školách uměleckého nebo pedagogického zaměření. Je rovněž významným prvkem rozšiřujícím oblast celoživotního vzdělávání.

Rámcový vzdělávací program pro umělecké obory základního uměleckého vzdělávání (RVP ZUV) jako součást nových kurikulárních dokumentů bude v budoucnu posilovat úlohu ZUŠ v systému uměleckého vzdělávání.

Území hl. m. Prahy je sítí základních uměleckých škol dostatečně a rovnoměrně pokryto. Rovněž se nepředpokládá zásadní změna v poměrném zastoupení škol podle zřizovatelů (HMP je zastoupeno 88,6 %, MČ 3,2 %, soukromý sektor 6,5 %, církve 1,7 %).

Věková struktura žáků ZUŠ je dlouhodobě stabilní, do výuky se zapojují převážně žáci věkové skupiny základních a středních škol, v menší míře děti předškolního věku. Tato struktura je do značné míry ovlivňována délkou studia danou učebními plány pro ZUŠ, které stanoví nejdelší studium pro žáky ve věku povinné školní docházky. Zastoupení dětí předškolního věku je nyní do značné míry závislé na úrovni spolupráce ZUŠ a mateřských škol při podchycování talentů. Na ZUŠ dále studuje početně nevelká skupina žáků dospělých (ve školním roce 2004/2005 to bylo 703 studentů různých typů škol od 18 do 26 let a 185 výdělečně činných dospělých do 26 let). Přestože se nejedná o početnou skupinu žáků, jde o významný segment, který umožňuje profilaci školy a zároveň významně rozšiřuje nabídku vzdělávacích aktivit. Vyšší zastoupení dospělých žáků se ani v budoucnu vzhledem k hlavnímu poslání ZUŠ nepředpokládá. Do r. 2010 se i v celostátním měřítku počítá s mírným nárůstem relativního podílu počtu žáků ZUŠ na celkovém počtu členů věkové skupiny 6-18 let.

Vývoj počtu žáků ZUŠ, jejich podíl na věkové skupině 6 - 18letých

rok	skutečnost				prognóza			
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Základní umělecké školy								
Žáků v ZUŠ celkem	22 788	22 462	21 892	22 143	22 539	22 182	21 823	21 548
Věk. skupina 6-18 let	167 592	164 092	159 891	155 589	151 151	147 882	144 529	141 768
Podíl žáků ZUŠ na věkové skupině v %	13,6	13,7	13,7	14,2	14,9	15,0	15,1	15,2

Zvýšení podílu se bude týkat především skupiny žáků plnících povinnou školní docházku, jak vyplývá z již zmíněného obsahu stávajících učebních plánů a v budoucnu ze vzdělávacího

obsahu Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání (RVP ZUV). Kromě získání základů vzdělání v uměleckých oborech zabezpečují ZUŠ v souladu se školským zákonem rovněž přípravu žáků k přijetí na konzervatoř a na střední umělecké školy.

Mezi vyučovanými uměleckými obory již tradičně největší podíl zaujímá obor hudební s převažující individuální výukou. Do hudebního oboru je zapsána většina žáků pražských ZUŠ – 69,9 %. Následují obory výtvarný s 18,17 %, taneční s 7,13 % a literárně dramatický zastoupený 4,8 %. Více než 50 % pražských ZUŠ vyučuje všem čtyřem uměleckým oborům. Převyšuje po studiu hudebního oboru i zájem o studium v ZUŠ obecně, který v současnosti převyšuje kapacitní možnosti některých škol, je v rámci škol HMP zatím řešen přesunem volných kapacit mezi školami. Celková kapacita škol zřizovaných HMP schválená MŠMT je v současné době využita na 87 %. Počet žáků v jednotlivých školách se pohybuje v rozmezí mezi 300 až 1267 žáky, naplněnost škol mezi 71,3 % až 100 % povolené kapacity. Z celkového počtu 26 ZUŠ zřizovaných HMP má 13 škol více než 90 % naplněnost. Žádná ze ZUŠ zřizovaných HMP se od r. 2001, kdy HMP převzalo zřizovatelskou funkci, nedostala pod 70 % kapacity. Tento příznivý a stabilní trend je dobrým předpokladem pro očekávané zvýšení počtu žáků ZUŠ v HMP na konci dekády. HMP má zájem volné kapacity škol využít především pro zřizování odloučených pracovišť stávajících ZUŠ, a to v rozvojových částech regionu; zřízení nové školy se nepředpokládá.

III. 4 Zájmové vzdělávání v domech dětí a mládeže

Domy dětí a mládeže spolu s občanskými sdruženími pracujícími s dětmi a mládeží ve volném čase představují vedle škol důležitý prvek ve vytváření nabídky pro vhodné využívání volného času dětí a mládeže během školního roku i o prázdninách. Především DDM se svým odborným zázemím vytvářejí základní strukturu mimoškolních vzdělávacích a rekreačních aktivit pro děti a mládež na území HMP. Činnost v DDM je uskutečňována na různých úrovních. Zájmová aktuální nabídka pro děti a mládež bez výrazného talentu a specializovaná nabídka pravidelných činností pro talentované s vyhraněným zájmem je doplněna příležitostnými a spontánními aktivitami v řadě oborů. V současné době tvoří síť domů dětí a mládeže na území HMP celkem 15 zařízení dvou zřizovatelů (13 HMP, 2 MČ).

Vývoj počtu zájemců o činnost v DDM je od roku 2000 příznivý bez ohledu na trvale vysoký úbytek počtu dětí plnících povinnou školní docházku. Věková struktura účastníků činností v DDM je stabilní, převážně se jedná o věkovou skupinu žáků základních škol, v menší míře škol středních a dětí předškolního věku.

Vývoj počtu účastníků v DDM zřizovaných HMP

rok	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Dům dětí a mládeže – počet účastníků					
Pravidelná činnost	14 405	13 811	15 944	16 301	16 982
Příležitostná činnost	105 220	136 224	105 742	132 220	118 328
Spontánní činnost	37 023	50 875	58 726	65 073	73 337
Soutěže	39 067	58 423	45 428	49 680	40 935
Tábory	6 845	7 432	7 763	8 063	8 196
Pobytové akce mimo prázdniny, kurzy	2 783	2 890	2 071	1 716	2 524
Celkem	205 343	269 655	235 674	273 053	261 952

V poměrném zastoupení věkových skupin se v dalším období nepředpokládá výrazná změna s tím, že do roku 2010 dojde podle prognózy vývoje obyvatel Prahy k procentuálnímu nárůstu podílu účastníků činností v domech dětí a mládeže na celkovém počtu členů věkové skupiny 6 – 18 let. Zájemem DDM je navíc trvalý růst počtu účastníků věkové skupiny 15 – 18 let, a to především orientací na příležitostné programy a spontánní činnosti nabízené hlavně otevřenými kluby pro mládež. Zřízení a zachování klubů je možné zejména díky grantové podpoře HMP.

III.5 Střední vzdělávání

Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání. Poskytuje žákům obsahově širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Střední vzdělávání vytváří předpoklady pro samostatné získávání informací a celoživotní učení, připravuje žáky pro pokračování v navazujícím terciárním vzdělávání nebo pro výkon povolání. Střední školy poskytují žákům střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Převážnou většinu pražských středních škol zřizuje hl. m. Praha (u gymnázií je HMP jako zřizovatel zastoupeno 78 %, u konzervatoří 79 %, SOŠ 74 %, SOU 69,5 %) ¹⁰. Dalším nejpočetněji zastoupeným zřizovatelem je soukromý sektor (gymnázia 18 %, konzervatoře 15,5 %, SOŠ 22 %, SOU 28,5 %). Rovněž církve zřizuje některé střední školy v Praze, a to gymnázia – 3,89 % a SOŠ 1,85 %. Část středních škol je v Praze zřizována MŠMT i jinými ústředními orgány státní správy (Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti zřizují po jedné SŠ). Jedna střední odborná škola je zřizována MČ. V následujícím období je záměrem hl. m. Prahy zachování stávajícího poměrného zastoupení jednotlivých zřizovatelů SŠ. Tento záměr se týká i víceletých gymnázií, u kterých se nepředpokládá jejich další kvantitativní rozvoj.

¹⁰ HMP zřizuje 35 gymnázií, 41 středních odborných škol (4 konzervatoře, 17 středních průmyslových škol, 11 obchodních akademií, 3 střední zdravotnické školy, 2 střední umělecké školy, po jedné je zastoupena střední hotelová škola, střední pedagogická škola, střední uměleckoprůmyslová škola a praktická škola), 29 středních odborných učilišť a 2 odborná učiliště.

Vývoj počtu žáků a pedagogických pracovníků ve středních školách v hl. m. Praze

	skutečnost				prognóza					
rok	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Střední školy - počet žáků nově přijatých (denní studium)										
Gymnázia	4146	4301	4388	4314	4341	4345	4357	4360	4369	4376
z toho 8 letá gymnázia	1458	1505	1492	1476	1477	1476	1475	1478	1480	1481
z toho 6 letá gymnázia	484	634	673	629	646	644	650	645	649	647
SOŠ	7426	7524	7581	7519	7472	7759	7164	7150	6505	5501
Konzervatoře	222	257	210	226	220	220	220	220	220	220
SOU	5223	5043	4924	4743	4566	4576	3810	3576	2727	1813
Počet nově přijatých žáků celkem	17017	17125	17103	16802	16599	16900	15552	15307	13821	11910
Nástavby ze SOŠ a SOU	1434	1547	1598	1534	1481	1456	1391	1351	1367	1108
Střední školy - počet žáků (denní studium)										
Gymnázia	22592	22827	23204	23295	23396	23519	23733	23864	23889	23911
SOŠ	26482	27270	28071	28505	28529	28801	28440	28061	27104	24925
Konzervatoře	1347	1359	1316	1310	1323	1308	1304	1296	1300	1293
SOU	15439	15213	14783	14330	13947	13626	12735	11803	10077	8076
Počet žáků celkem	65860	66669	67374	67440	67194	67254	66212	65023	62370	58205
Nástavby ze SOŠ a SOU	2552	2760	2859	2774	2748	2680	2594	2501	2484	2234
Střední školy speciální - počet žáků										
Počet žáků celkem	2060	2006	1995	2031	2015	2026	2034	2027	2025	2026
Podíl žáků	2,92%	2,81%	2,76%	2,81%	2,80%	2,82%	2,87%	2,91%	3,03%	3,24%
Střední školy - počet žáků OFS										
Počet žáků celkem	6520	6606	7174	7245	7309	7249	7075	6880	6649	5975
Podíl žáků	8,47%	8,46%	9,04%	9,11%	9,22%	9,15%	9,08%	9,00%	9,04%	8,73%
Střední školy - počet pedagogických pracovníků										
Počet učitelů - celkem	6735	6673	6859	6908	6510	6220	5842	5670	5344	5027
Počet žáků na učitele	9,80	9,99	9,81	9,71	10,20	10,63	11,10	11,23	11,50	11,50
Střední školy - poměr žáků ve všeobecném a odborném vzdělávání										
Všeobecné	30,89%	31,16%	31,67%	32,10%	32,64%	33,11%	34,21%	35,34%	37,05%	39,85%
Odborné	69,11%	68,84%	68,33%	67,90%	67,36%	66,89%	65,79%	64,66%	62,95%	60,15%
Střední školy - zastoupení žáků s maturitou a bez maturity										
Žáci s maturitou	79,05%	79,99%	81,15%	81,92%	82,62%	83,12%	84,05%	85,00%	86,82%	88,73%
Žáci bez maturity	20,95%	20,01%	18,85%	18,08%	17,38%	16,88%	15,95%	15,00%	13,18%	11,27%

Zdroj: ÚIV

Průměrná délka středního vzdělávání v hl. m. Praze se postupně zvyšuje, ve školním roce 2004/05 dosáhla 4,94 roku, což byla nejdelší doba středoškolského vzdělávání v ČR.¹¹ Podíl nově přijatých do středoškolského studia na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně (9. ročník ZŠ) přesahuje od r. 2001 v HMP 140 %, ve školním roce 2004/05 dosáhl hodnoty 143,63 %. Do celkového počtu nově přijímaných jsou zahrnuti nejen absolventi ZŠ, ale i žáci starší, nastupující z jiných škol i ze zaměstnání. Významnou úlohu zde rovněž hraje postavení Prahy jako středoškolského centra, kdy na pražských středních školách studuje značné procento žáků žijících v jiných krajích (nejvíce ve Středočeském kraji).¹² Dalším specifikem Prahy je vysoká zahraniční migrace, která se rovněž promítá do hodnoty tohoto ukazatele.

¹¹ Do hodnoty tohoto ukazatele se na základě metodiky výpočtu promítá podobně jako v ostatních případech dojíždka žáků z jiných krajů do pražských škol

¹² Podle šetření, které provedl odbor školství MHMP ve školním roce 2004/05, studovalo na středních, vyšších odborných a speciálních školách zřizovaných MHP 23% žáků a studentů s trvalým bydlištěm v jiném kraji,

Počet dětí v pražských SŠ zaznamenával od školního roku 2001/02 do školního roku 2004/05 mírný nárůst, s výjimkou středních odborných učilišť, u kterých v tomto období došlo k poklesu o cca 1 000 žáků. Na základě demografického vývoje poklesne celkový počet žáků na pražských středních školách do r. 2010 v porovnání se školním rokem 2004/2005 o cca 10 000 žáků, což je o 16,65 % méně.

Při zachování přibližně stejného podílu nově přijatých do středoškolského studia na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně bude v závislosti na demografickém vývoji klesat počet nově přijímaných, k výraznému propadu dojde v r. 2008. V r. 2010 bude úbytek počtu nově přijatých žáků ve srovnání se školním rokem 2004/2005 představovat až 5 000 žáků.

Jedním ze specifických rysů hl. m. Prahy je vysoký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním i se středním vzděláním s maturitní zkouškou (viz I. kapitola). Vysoké vzdělanostní úrovně obyvatel hl. m. Prahy (zajišťované částečně imigrací obyvatel s vysokým stupněm vzdělání z jiných regionů) ale neodpovídá struktura středoškolského vzdělávání, ačkoliv i ta podílem maturitního vzdělávání převyšuje průměr ČR. Ve školním roce 2004/05 činil podíl maturitních oborů 81,9 % vzdělávací nabídky pražských středních škol. Tento relativně vysoký podíl maturitního vzdělávání však není vzhledem ke stávající vzdělanostní struktuře obyvatel Prahy dostatečný a skrývá riziko potenciální stagnace průměrné vzdělanostní úrovně obyvatel Prahy a pouhé autoreprodukce vzdělanostních skupin. Hl. m. Praha proto počítá s navýšením podílu středního vzdělání s maturitní zkouškou do r. 2010 na 88,73 % studijní nabídky středních škol v Praze.

K posunu dojde i v podílovém zastoupení všeobecného a odborného vzdělávání. V souvislosti se zvyšováním celoživotní zaměstnatelnosti je kladen důraz na posilování všeobecné a obecně odborné složky vzdělávání i na rozvoj všeobecně zaměřených vzdělávacích programů. Hl. m. Praha proto počítá, i vzhledem k záměru rozšiřovat přístup k terciárnímu vzdělávání a zvyšovat vzdělanostní úroveň obyvatel hlavního města, se zvýšením podílu všeobecného vzdělávání z 32,10 % ve školním roce 2004/05 na 39,85 % v r. 2010.

z toho téměř 18% ve Středočeském kraji. Podle údajů poskytnutých odborem školství, mládeže a sportu KÚ Středočeského kraje studovalo k 15.3.2004 na středních, vyšších odborných a speciálních školách zřízených Středočeským krajem 2,9% žáků a studentů s trvalým bydlištěm v Praze.

Tyto změny se odrazí v poměrném zastoupení jednotlivých druhů středních škol (viz tabulka Vývoj poměrného zastoupení jednotlivých druhů středních škol v hl. m. Praze vzhledem k počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně). Největší procentuální nárůst zaznamená gymnaziální vzdělávání, u kterého v Praze stále přetrvává vysoký převis poptávky po studiu - v mezikrajovém srovnání vůbec nejvyšší (ve školním roce 2004/05 byla poptávka po studiu na pražských gymnáziích uspokojena na 37 % - počet přihlášek podaných ve všech kolech činil 11 625, počet přijatých do 1. ročníku 4 314, z toho u víceletých gymnázií činil počet přihlášek 6 722 a počet přijatých 2 105). Rozvoj gymnaziálního vzdělávání je rovněž nezbytným předpokladem pro zvyšování podílu obyvatel s vysokou mírou vzdělanosti a uspokojování aspirací souvisejících s potenciálem terciárního vzdělávání v Praze. Podíl gymnaziálního vzdělávání u čtyřletých gymnázií by se měl do r. 2010 zvýšit přibližně o 12 % studijních příležitostí pro absolventy základních škol (při předpokládaném 145 % podílu nově přijatých do SŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně v r. 2010), což se ale vzhledem k demografickému vývoji neprojeví zvyšováním počtu žáků na pražských gymnáziích, ani zvyšováním kapacity tohoto druhu škol. Dojde pouze k přibližnému zachování stávajícího počtu žáků přijímaných na pražská gymnázia. I u víceletých gymnázií a konzervatoří se předpokládá zachování současného stavu.

Aby nedošlo k poklesu kvality výuky na gymnáziích a jejich celkové úrovni, je nezbytné optimalizovat vzdělávací cesty nadaných žáků tak, aby ti s nejlepšími studijními předpoklady odcházeli na gymnázia. Analýzy i mezinárodní srovnání ukazují, že mezi žáky ze sociálně a vzdělanostně znevýhodněných skupin je více než dostatečný počet žáků se studijními předpoklady dokonce k vysokoškolskému studiu, kteří ale zatím volí zejména SOŠ nebo dokonce SOU.

Jiná je situace u středních odborných škol, u kterých je rovněž uspokojování poptávky po studiu nízké (ve školním roce 2004/05 byla poptávka po studiu na pražských SOŠ uspokojena na 48 % - počet přihlášek podaných ve všech kolech činil 16 097, počet přijatých do 1. ročníku 7 745). U středních odborných škol dojde ke zvýšení podílu studijních příležitostí pro absolventy základních škol do r. 2010 o cca 11 – 12 %, v absolutních číslech však naproti tomu dojde podle prognózy vývoje u nově přijímaných k poklesu o cca 2 000 žáků. Vzhledem k posilování obecně odborného základu vzdělávání je počítáno s rozvojem oborů lycea. Na základě dosavadního vývoje poptávky po oborech tohoto typu se nepředpokládá radikální nárůst počtu přijímaných do této skupiny oborů. Do r. 2010 by mělo dojít k nárůstu na úroveň 10 %.

Poptávka žáků po středním vzdělávání s výučním listem má trvale klesající tendenci ve prospěch středního vzdělání s maturitní zkouškou. V Praze je tato tendence navíc posílena charakterem pražského trhu práce, strukturou zaměstnanosti i nadprůměrnou nabídkou terciárních vzdělávacích příležitostí. Tento trend bude ještě v budoucnosti prohlouben demografickým vývojem – do r. 2010 dojde u středních odborných učilišť k propadu u nově přijímaných o cca 3 000 žáků.

Vývoj poměrného zastoupení jednotlivých druhů středních škol v hl. m. Praze vzhledem k počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně v %

rok	skutečnost				prognóza					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Střední školy - podíl žáků nově přijatých (denní studium)										
Gymnázia	20,55%	20,57%	20,98%	21,66%	22,30%	21,90%	24,20%	24,70%	27,90%	33,50%
SOŠ	69,25%	71,60%	71,54%	73,73%	75,10%	76,38%	77,66%	78,94%	81,02%	81,95%
z toho lycea	2,57%	3,76%	4,35%	5,05%	5,85%	6,65%	7,45%	8,25%	9,85%	10,30%
Konzervatoře	1,59%	1,84%	1,54%	1,73%	1,71%	1,67%	1,84%	1,88%	2,12%	2,54%
SOU	48,70%	47,99%	46,47%	46,51%	45,89%	45,05%	41,30%	39,48%	33,96%	27,01%
Celkem NP žáků	140,09%	142,01%	140,52%	143,63%	145,00%	145,00%	145,00%	145,00%	145,00%	145,00%

Zdroj: ÚIV

Proto je třeba organizaci středního vzdělávání v Praze (v první řadě středního odborného vzdělávání) směřovat k integraci různých druhů a typů škol poskytujících střední vzdělání na různých stupních, tj. střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem a maturitní zkouškou do větších celků s cílem:

- rozšíření oborové nabídky a studijních možností v rámci školy
- zvýšení prostupnosti vzdělávání a volitelnosti vzdělávacích cest
- získání kombinované kvalifikace
- snížení studijní neúspěšnosti a kázeňských problémů i vzájemného obohacování různých druhů vzdělávání
- rozšíření možnosti organizovat nástavbové studium¹³
- zvýšení efektivity využití materiálního vybavení i odborného potenciálu škol.

K efektivnějšímu využití materiálního i odborného zázemí středních škol i jejich uvolňujících se vzdělávacích kapacit by mělo přispět i zapojování středních škol do vzdělávání dospělých.

Z hlediska lepší uplatnitelnosti absolventů středního odborného vzdělávání na trhu práce je důležitým úkolem zvyšování kvality praktického výcviku a odborné praxe na SOŠ a SOU i zvyšování podílu odborné praxe v reálném pracovním prostředí. Jako jedna z možností propojení středního odborného školství s praxí je v Regionální inovační strategii doporučeno založení Vzdělávacího gastronomického centra, které by poskytovalo vzdělávání i potřebnou praxi v oblasti gastronomie, a to i v rámci dalšího vzdělávání, včetně dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.¹⁴

Přehled naplněnosti kapacit pražských škol podle zřizovatele a druhu školy v %

	HMP	MČ	soukromý	církev	HMP celkem	ČR
MŠ	-	86,03	94,69	83,56	86,04	85,43
ZŠ	-	68,24	54,08	101,39	68,39	70,58
SOU	67,36	-	60,53	-	64,93	70,48
SOŠ (vč. Konzervatoře)	82,06	96,61	72,88	65,98	79,36	77,76
Gymnázium	91,75	-	67,03	88,69	85,91	89,03
VOŠ	61,43	-	60,62	61,06	61,04	56,6
Speciální škola	70,85	85	81,56	72,34	71,85	71,75
Zřizovatel celkem	74,69	83,97	70,20	78,84	73,93	74,52

¹³ Nástavbové studium mohou podle nového školského zákona organizovat pouze SŠ, které poskytují střední vzdělání s maturitní zkouškou v daném oboru vzdělání

¹⁴ Regionální inovační strategie, region Praha. Technologické centrum AV ČR. Praha 2004, str. 28

Naplněnost kapacit pražských středních škol se liší podle druhu střední školy. Nejvyšší je u gymnázií – 85,91 % (u gymnázií zřizovaných HMP 91,75 %, ČR 89 %), s 79,36 % následují SOŠ (ČR 77,76 %), střední odborná učiliště jsou naplněna na 64,93 % (ČR 70,48 %). Stejně pořadí je i u počtu žáků na pedagogického pracovníka – gymnázia 11,8 žáků, SOŠ 10,2 žáků, SOU 7,1. Vývoj počtu pedagogických pracovníků bude odrážet demografický vývoj, změny ve struktuře středoškolských vzdělávacích příležitostí i zvyšování počtu žáků na pedagogického pracovníka nezbytné jak u SOŠ, tak zejména u SOU. U gymnázií by tak celkový počet pedagogických pracovníků měl do r. 2010 zůstat zachován, u SOŠ klesne předpokládaný požadavek na počet pedagogických pracovníků o cca 600 pedagogických pracovníků. Největší propad se očekává u SOU – do r. 2010 o cca 1 300 pedagogických pracovníků.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mohou být podobně jako u předcházejících úrovní vzdělávání integrováni do běžných škol nebo mohou navštěvovat speciální střední školy určené pro jejich postižení, které mají nadregionální charakter. Ve školním roce 2004/05 tvořili tito žáci 2,81 % ze všech žáků navštěvujících SŠ v Praze.

III.6 Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné školy rozšiřují vzdělávací nabídku v oblasti odborně orientovaného terciárního vzdělávání. Jako součást vzdělávací soustavy poskytující samostatný stupeň vzdělávání existují od školního roku 1996/97. Vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností. Studium je určeno absolventům všech typů středních škol, kteří své studium ukončili maturitní zkouškou. Délka vyššího odborného vzdělávání je podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v denní formě 3 roky včetně odborné praxe, u zdravotnických oborů vzdělávání až 3,5 roku (dříve 2 až 3,5 roku). Jako zřizovatel vyšších odborných škol je 43,37 % zastoupeno hl. m. Praha, s 42,95 % následuje soukromý sektor, církev se podílí 13,68 %. Podobně jako u předcházejících vzdělávacích úrovní se ani u VOŠ nepředpokládají změny v procentuálním zastoupení jednotlivých zřizovatelů.

Průměrná délka vyššího odborného vzdělávání činila ve školním roce 2004/05 v hl. m. Praze 0,63 roku. K citelnému poklesu počtu studentů dochází mezi 1. a 2. ročníkem studia, kdy značná část studentů odchází na vysoké školy. Míra účasti na vyšším odborném vzdělávání byla ve školním roce 2004/05 v Praze 14 % z odpovídající věkové populace 19 - 21 let, což byla nejvyšší míra účasti na této úrovni vzdělávání v ČR.

Vývoj počtu studentů a pedagogických pracovníků ve VOŠ v hl. m. Praze

rok	skutečnost				prognóza					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Vyšší odborné školy - počet studentů nově přijatých										
Počet studentů - DS	2269	2366	2352	2220	2299	2319	2306	2324	2322	2374
Počet studentů - OFS	520	657	706	432	425	429	427	430	430	439
Vyšší odborné školy - počet studentů celkem										
Počet studentů - DS	5233	5252	5642	5605	5488	5588	5754	5769	5773	5835
Podíl studentů z věkové skupiny 19 - 21 let	11,54%	12,19%	13,61%	13,94%	13,86%	14,45%	15,15%	15,52%	15,81%	16,36%
Počet studentů - OFS	1522	1615	1648	1391	1098	1118	1151	1154	1155	1167
Vyšší odborné školy - počet pedagogických pracovníků										
Počet pedagog. pracovníků	520	504	511	529	503	490	468	451	434	426
Počet studentů na učitele	10,06	10,42	11,04	10,60	10,90	11,40	12,30	12,80	13,30	13,70

Zdroj: ÚIV

Počet nově přijatých na pražské vyšší odborné školy v denním studiu činil ve školním roce 2004/2005 2 220 studentů, u ostatních forem studia 432 studentů. Vzhledem k očekávanému demografickému vývoji a rozvoji bakalářských forem studia se v budoucnosti předpokládá pouze mírný nárůst počtu nově přijímaných studentů na tento druh škol v Praze – v denním studiu z 2 220 ve školním roce 2004/2005 na 2 374 studentů v r. 2010. U ostatních forem studia je předpoklad, že se počet studentů bude pohybovat na stávající úrovni.

Kapacity vyšších odborných škol byly ve školním roce 2004/2005 naplněny nad republikovým průměrem – na 61 % (ČR 56,6 %). Počet studentů na pedagogického pracovníka se v Praze v posledních několika letech pohybuje kolem 11 studentů. Při zvyšování tohoto počtu i vzhledem k demografickému vývoji se počet pedagogických pracovníků na VOŠ sníží do roku 2010 přibližně o 1/5.

Hl. m. Praha disponuje mimořádnou koncentrací terciárních vzdělávacích příležitostí, a to jak na vysokých, tak na vyšších odborných školách. Díky tomu zastává roli spádového centra pro vysoké i vyšší odborné školství. I když se změnil poměr mezi přijímáním na bakalářské a magisterské studijní programy ve prospěch bakalářského studia, celková nabídka volných míst na vysokých školách neuspokojuje poptávku po vysokoškolském studiu. Relativně vysoký podíl maturitních vzdělávacích příležitostí ve vzdělávací nabídce pražských středních škol přitom vytváří u vysokého počtu středoškoláků předpoklady k pokračování ve vzdělávání na terciární úrovni. Rozvoj veřejného neuniverzitního vysokého školství v hl. m. Praze je proto základním předpokladem zajištění vyšší účasti absolventů pražských středních škol na terciárním vzdělávání a zvyšování vzdělanostní úrovně obyvatel hl. m. Prahy.

Vyšší odborné školy zřizované hl. m. Prahou jsou ve většině případů součástí středních škol. Z tohoto důvodu je jejich transformace na vysokou školu velice obtížná, a to jak z hlediska personálního, tak materiálního zabezpečení. Pro případnou transformaci jsou vhodnější samostatné vyšší odborné školy, hl. m. Praha takové zřizuje tři. Již v DZ HMP 2003 bylo záměrem vytvořit veřejnou neuniverzitní vysokou školu transformací dvou samostatných vyšších odborných škol – Vyšší zdravotnické školy a Vyšší školy informačních služeb. Tento záměr však nebyl především z majetkoprávních důvodů realizován.

V souvislosti s přijetím zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním lékařské péče (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) bylo nutné reagovat na

změnu požadavků na vzdělávání zdravotnických pracovníků nelékařských profesí. Jinak by v Praze nemohl být otevírán obor Porodní asistentka. Východiskem se ukázal vznik soukromé vysoké školy, která na rozdíl od veřejné nevzniká zákonem, ale státním souhlasem. Rovněž nemovitý majetek nehraje při vzniku soukromé VŠ takovou roli jako u veřejné VŠ. Jako optimální právnická osoba byla zvolena obecně prospěšná společnost. V r. 2004 tak získala státní souhlas k zahájení činnosti Vysoká škola zdravotnická, o.p.s., Praha 5, Duškova 7, která poskytuje vzdělání ve zdravotnických nelékařských oborech Všeobecná sestra a Porodní asistentka.

IV. Financování regionálního školství

IV.1 Vývoj ve financování regionálního školství v průběhu reformy veřejné správy

V souvislosti s realizací I. a II. etapy reformy veřejné správy přešly do působnosti krajů rozsáhlé kompetence jak na úseku samosprávy, tak i v oblasti výkonu státní správy. Byly jim svěřeny zřizovatelské funkce k několika stům organizací, do jejich správy byl předán rozsáhlý majetek.

Rozsahu převzatých odpovědností však doposud neodpovídá systém financování těchto krajských aktivit, neboť pouze 20 % výdajů krajů je kryto z daňových příjmů. Kraje se staly od roku 2002 příjemci podílu na daňových výnosech na základě zákona č. 483/2001 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Podíl na sdílených daních byl krajům stanoven ve výši 3,1 %, zároveň byla stanovena procenta, kterými se jednotlivé kraje podílejí na této procentní části. Hl. m. Praze byl stanoven podíl ve výši 5,03 %. Zákonem č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., byl krajům zvýšen podíl na sdílených daních na 8,92 %. Na této procentní části se hl. m. Praha podílí 3,18 %, což představuje nejnižší podíl ze všech krajů.

Podíl na výnosech sdílených daní však zdaleka nekryje převedené aktivity a jejich zabezpečení je nadále řešeno dotačními vztahy, což je markantní ve financování tzv. přímých vzdělávacích nákladů regionálního školství z kapitoly 333 - MŠMT.

Přestože kraj Hl. m. Praha i ostatní kraje věnovaly a dosud věnují maximální úsilí a snahu o navýšení daňové výtěžnosti krajů do výše, která by plně zabezpečila financování regionálního školství z prostředků krajů (získaných z převodu prostředků daňové výtěžnosti do rozpočtu kraje), nepřinesla provedená úprava státního rozpočtu očekávanou změnu. Převod prostředků státního rozpočtu z kapitoly MF do kapitoly MŠMT vůbec neřeší stále složitější situaci ve financování školství jednotlivých krajů, neboť prostředky určené k financování tzv. přímých nákladů (prostředky státního rozpočtu) stále plynou do rozpočtů jednotlivých krajů prostřednictvím kapitoly 333 – MŠMT.

Je proto třeba, aby kraj Hl. m. Praha a ostatní kraje iniciovaly další novelu zákona o rozpočtovém určení daní, která by převedla financování školství plně do kompetence krajů. Zjednodušil a zefektivnil by se tím tok finančních prostředků i jejich využití.

IV.2 Výdaje na školství hl. m. Prahy

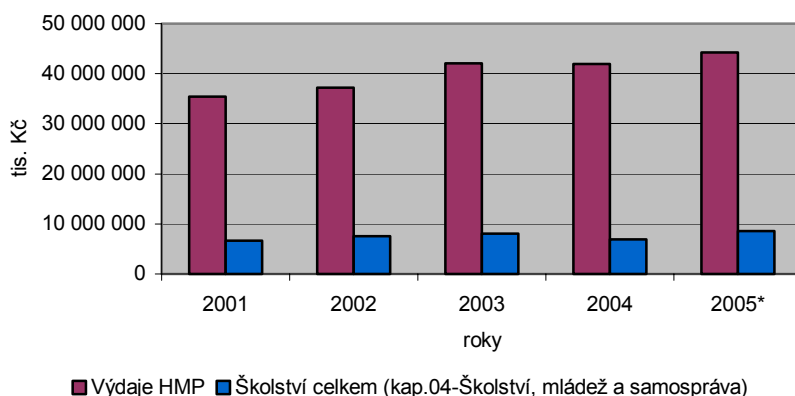
Výdaje na školství hl. m. Prahy jsou hrazeny jednak z rozpočtu hl. m. Prahy a MČ, jednak ze státního rozpočtu.

Ze státního rozpočtu jsou prostřednictvím kapitoly 333 – MŠMT poskytovány finanční prostředky na úhradu tzv. přímých nákladů ve vzdělávání, určených na platy a náhrady platů, popřípadě mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práce vykonávané na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na zvláštním způsobem stanovené odvody do sociálních a zdravotních fondů a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí zdravotně postižených, na výdaje na učební pomůcky a dále na výdaje na učebnice a školní potřeby, pokud jsou poskytovány bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a služby, které souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.

Ostatní běžné výdaje (provozní výdaje) jsou školám a školským zařízením zřizovaným hl. m. Prahou hrazeny z rozpočtu hl. m. Prahy, stejně jako kapitálové výdaje. U škol a školských zařízení, zřizovaných městskými částmi hl. m. Prahy, jsou tyto výdaje hrazeny z rozpočtu těchto městských částí.

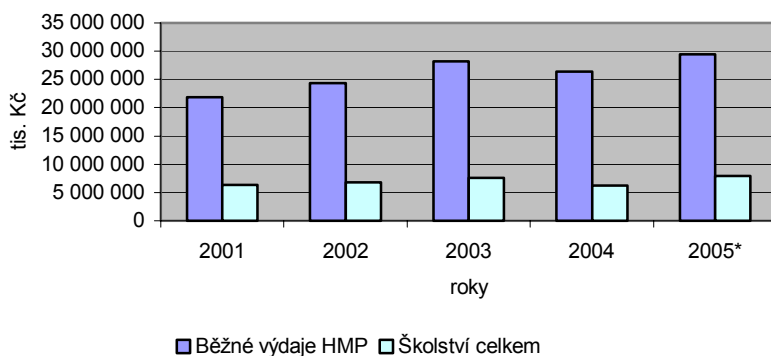
Výdaje na školství hl. m. Prahy specifikuje po jednotlivých letech následující přehled:

Celkové výdaje HMP a výdaje HMP na školství

* Rozpočet upravený k 30. 6. 2005

Běžné výdaje HMP celkem a běžné výdaje HMP na školství

* Rozpočet upravený k 30. 6. 2005

Výdaje na školství hl. m. Prahy

v tis. Kč

Rok	2001	2002	2003	2004	2005*
Běžné výdaje HMP celkem	21 900 374,60	24 367 752,90	28 251 531,70	26 352 773,80	29 409 115,4
Školství celkem	6 300 543,90	6 748 914,40	7 631 623,10	6 239 072,00	7 944 225,1
Z toho					
Školské organizace zřizované HMP	3 131 128,30	3 234 434,00	3 682 844,30	3 860 445,60	3 879 165,00
V tom					
Prostředky MŠMT	2 906 828,60	2 501 360,40	2 768 170,30	2 906 098,50	3 014 233,1
Prostředky HMP	224 299,70	733 073,60	914 674,00	954 347,10	864 931,9
Školské organizace zřizované MČ HMP	2 648 852,00	2 965 960,50	3 282 991,10	1 668 621,0**	3 488 375,1
V tom					
Prostředky MŠMT	2 648 852,00	2 965 960,50	3 282 991,10	1 668 621,00	3 488 375,1
Soukromé školství	520 563,6	548 519,9	665 787,7	710 005,4	576 685,0
Kapitálové výdaje HMP celkem	13 569 828,30	12 808 073,50	13 881 194,60	15 558 819,70	14 851 941,4
Školství celkem	380 111,20	741 913,00	607 723,00	613 814,90	643 666,6

Zdroj: Oblast finanční - ROZ MHMP

* Rozpočet upravený k 30. 6. 2005

** Usnesení Z HMP č.18/19 ze dne 27. 5. 2004 byla schválena změna toku finančních prostředků - od 1. 7. 2004 byla poskytována dotace prostřednictvím MČ HMP ve výši 1 743 125,9 tis. Kč

IV.3 Ekonomický pohled na financování škol a školských zařízení v letech 2003 - 2005

IV.3.1 Skutečnost roku 2003

V roce 2003 dosáhly celkové výdaje kapitoly 04 – Školství, mládež a samospráva výše 8 089 780,3 tis. Kč. Tento objem představuje 19,2 % z celkových výdajů hl. m. Prahy.

Běžné výdaje

Běžné výdaje, vynaložené do oblasti školství hl. m. Prahy dosáhly v roce 2003 výše 7 631 623,1 tis. Kč, což činí 29,4 % z celkových běžných výdajů hl. m. Prahy.

Z MŠMT byly pro školy a školská zařízení kraje Hl. m. Praha poskytnuty finanční prostředky v celkové výši 6 051 161,4 tis. Kč, z toho pro školy a školská zařízení zřizovaná hl. m. Prahou bylo poskytnuto 2 768 170,3 tis. Kč, pro školy, jejichž zřizovatelem jsou MČ hl. m. Prahy, bylo poskytnuto 3 282 991,1 tis. Kč. Tyto prostředky byly určeny na tzv. přímé výdaje na výuku, které zahrnují prostředky na platy, ostatní osobní náklady, povinné odvody a ostatní přímé neinvestiční výdaje (např. učební pomůcky, učebnice, výdaje na vzdělávání pedagogů). Největší položku přímých výdajů tvoří prostředky na platy a s nimi související odvody zákonného pojistného.

Z účelových dotací poskytnutých v průběhu roku tvořila největší objem dotace soukromým školám ve výši 665 787,7 tis. Kč a na státní informační politiku ve vzdělávání ve výši 35 020,6 tis. Kč. Další dotace směřovaly do prevence kriminality, soutěží, podpory odborného školství atd.

Hl. m. Praha bylo v tomto roce zřizovatelem 228 škol a školských zařízení, organizací zřízených městskými částmi bylo celkem 510.

Přehled o čerpání prostředků, poskytovaných z MŠMT (přímé výdaje), jednotlivých typů škol a školských zařízení kraje hl. m. Praha znázorňuje níže uvedená tabulka:

v tis. Kč

Druhy a typy škol	Neinvestiční výdaje
gymnázia	511 570,0
střední odborné školy	572 055,0
vyšší odborné školy	332 467,0
speciální školy	341 704,0
střední odborná učiliště a učiliště	622 121,0
pedagogicko-psychologické poradny	35 367,0
domovy mládeže	26 566,0
dětské domovy	15 348,0
školy v přírodě	20 424,0
jazykové školy	2 424,0
základní umělecké školy	212 427,0
domy dětí a mládeže	63 280,0
hudební školy	0,0
mateřské školy	738 132,0
základní školy	2 521 865,0
školní jídelny	35 411,0
CELKEM	6 051 161,0

Provozní výdaje

Provozní prostředky plynoucí z rozpočtu hl. m. Prahy byly pro školy a školská zařízení v působnosti hl. m. Prahy vynaloženy v celkové výši 914 674 tis. Kč. Tyto prostředky zahrnovaly i nájemné pro školy a školská zařízení, zřizovaná hl. m. Prahou, umístěné v objektech městských částí hl. m. Prahy. Prostředky byly čerpány jak na běžný provoz škol a školských zařízení, tak na opravy a udržování majetku.

Novelou zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, byly převedeny některé kompetence z krajských úřadů na zřizovatele MŠ, ZŠ a některých školských zařízení. Změnou Statutu HMP, kterou schválilo v této souvislosti Zastupitelstvo hl. m. Prahy, byly kompetence obecního úřadu obce s rozšířenou působností přeneseny na 22 správních obvodů hl. m. Prahy.

Přehled o čerpání prostředků poskytovaných z rozpočtu hl. m. Prahy (provozní prostředky) dle jednotlivých typů škol a školských zařízení kraje Hl. m. Praha znázorňuje níže uvedená tabulka:

v tis. Kč

školy a školská zařízení zřizované krajem	příspěvek na provoz
gymnázia	180 141
střední odborné školy	189 745
vyšší odborné školy	85 975
speciální školy	118 500
střední odborná učiliště a učiliště	219 978
pedagogicko-psychologické poradny	12 333
domovy mládeže	9 834
dětské domovy	10 020
školy v přírodě	16 319
jazykové školy	4 010
základní umělecké školy	16 739
domy dětí a mládeže	14 452
hudební školy	31 246
mateřské školy	0
základní školy	0
školní jídelny	5 382
Celkem	914 674,0

Finanční prostředky poskytnuté MČ hl. m. Prahy pro školy a školská zařízení zřizované hl. m. Prahou

V průběhu roku 2003 byly schváleny Radou hl. m. Prahy finanční prostředky poskytnuté jednotlivými městskými částmi hl. m. Prahy školám a školským zařízením zřizovaným HMP, které sídlí na jejich území. Prostředky v celkové výši 1 976, 8 tis. Kč byly rozděleny především na dary a na granty v oblasti volného času a protidrogové prevence. DDM hl. m. Prahy obdržel neinvestiční dotaci z EU ve výši 1 342 tis. Kč na obnovu provozu po povodni v roce 2002.

Kapitálové výdaje

Pro rok 2003 kraj Hlavní město Praha investoval na obnovu škol a školských zařízení investiční prostředky v celkové výši 607 723 tis. Kč.

Účast na rozvojových programech MŠMT v roce 2003 a jejich financování

MŠMT v průběhu roku 2003 poskytlo HMP finanční prostředky ve výši 32 373 tis. Kč na 11 rozvojových programů, které zajišťovaly především oblast prevence sociálně patologických jevů a kriminality, protidrogovou prevenci, státní informační politiku ve vzdělávání, integraci cizinců a volnočasové aktivity.

Soukromé školství hl. m. Prahy

Soukromé školy byly v roce 2003 financovány dle zákona č.306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů a podle normativů, vyhlášených MŠMT v souladu s § 4, odst. 4 uvedeného zákona (věstník MŠMT ČR č. 2 pro období leden - srpen 2003 a č. 7 pro období září - prosinec 2003). Dotaci soukromým školám stanovuje a financuje na základě uvedeného zákona, platných normativů a uzavřených smluv o poskytnutí dotace a zvýšené dotace s jednotlivými školami MHMP.

Na území hl. m. Prahy bylo financováno 126 soukromých škol a školských zařízení zařazených v síti škol a školských zařízení MŠMT.

Pro rok 2003 byla na dotace vyčleněna částka 665 788 tis. Kč.

Církevní školství na území hl. m. Prahy

Církevní školství bylo financováno prostřednictvím MŠMT. Tomuto typu škol byla poskytována dotace ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

Pro rok 2003 byla poskytnuta dotace v celkové výši 151 218 tis. Kč.

IV.3.2 Skutečnost roku 2004

Celkové výdaje kapitoly 04 –Školství, mládež a samospráva dosáhly pro rok 2004 výše 6 852 886,9 tis. Kč, což představuje 16,35 % z celkového objemu výdajů hl. m. Prahy.

Běžné výdaje

Běžné výdaje odboru školství MHMP dosáhly v roce 2004 výše 6 239 072 tis. Kč, což činí 23,7 % z celkového objemu běžných výdajů hl. m. Prahy.

Z výše uvedeného objemu MŠMT poskytlo na tzv. přímé náklady ve školství finanční prostředky v celkové výši 4 574 719,5 tis. Kč. Tyto prostředky byly směřovány do škol a školských zařízení v působnosti hl. m. Prahy ve výši 2 906 098,5 tis. Kč, do oblasti obecního školství ve výši 1 668 621 tis. Kč. Pokles v dotaci roku 2004 pro obecní školství oproti roku 2003 byl ovlivněn změnou Statutu hl. m. Prahy, schválenou Zastupitelstvem HMP, podle níž byla od 1. 7. 2004 provedena změna toku finančních prostředků v oblasti přímých nákladů na vzdělávání, na jejímž základě byla poskytována dotace školám a školským zařízením v působnosti MČ prostřednictvím dotčené MČ, a to v celkové výši 1 743 125,9 tis. Kč.

Z účelových dotací poskytnutých v průběhu roku 2004 MŠMT do rozpočtu hl. m. Praze tvoří největší objem dotace soukromým školám, a to ve výši 710 005,4 tis. Kč, dále pak prostředky určené na další plat, státní informační politiku ve vzdělávání, na gymnázia s třídami zaměřenými na sportovní přípravu, na program Spolupráce středních škol s vlámskými a francouzskými školami, na program Podpora romské komunity, na program Pilotní ověřování jednotného zadání závěrečných zkoušek ve vybraných oborech atd.

Hl. m. Praha bylo v roce 2004 zřizovatelem 220 škol a školských zařízení. Městské části měly ve své působnosti 498 škol a školských zařízení.

Přehled o čerpání prostředků poskytovaných z MŠMT (přímé výdaje) podle jednotlivých typů škol a školských zařízení kraje Hl. m. Praha znázorňuje níže uvedená tabulka:

v tis. Kč

Druhy a typy škol a školských zařízení	Neinvestiční výdaje
gymnázia	527 855,0
střední odborné školy	589 217,0
vyšší odborné školy	342 064,0
speciální školy	359 274,0
střední odborná učiliště a učiliště	632 178,0
pedagogicko-psychologické poradny	37 135,0
domovy mládeže	27 028,0
dětské domovy	16 926,0
školy v přírodě	21 006,0
jazykové školy	0,0
základní umělecké školy	254 731,0
domy dětí a mládeže	73 947,0
hudební školy	0,0
mateřské školy	786 839,0
základní školy	2 603 543,0
školní jídelny	46 102,0
CELKEM	6 317 845,0

Provozní výdaje

Na zabezpečení chodu škol a školských zařízení v působnosti hl. m. Prahy bylo vynaloženo pro rok 2004 celkem 954 347,1 tis. Kč. Prostředky zahrnují i nájemné pro ty školy, které působí v objektech městských částí hl. m. Prahy. Provozní prostředky jsou čerpány na běžný provoz škol, dále na drobné opravy a udržování majetku, svěřeného do správy těmito organizacím.

Z prostředků hl. m. Prahy byly navýšeny pro rok 2004 platové prostředky pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních zřizovaných hl. m. Prahou o jednorázovou mimořádnou odměnu s cílem motivovat pedagogické pracovníky škol a školských zařízení k aktivní práci se žáky a studenty. Tato úprava navýšila rozpočet o 37 314 tis. Kč .

Přehled o čerpání prostředků, poskytovaných z rozpočtu hl. m. Prahy (provozní prostředky) podle jednotlivých typů škol a školských zařízení kraje Hl. m. Praha znázorňuje níže uvedená tabulka:

v tis. Kč

školy a školská zařízení zřizované krajem	příspěvek na provoz
gymnázia	225 728
střední odborné školy	172 546
vyšší odborné školy	84 985
speciální školy	119 063
střední odborná učiliště a učiliště	179 412
pedagogicko-psychologické poradny	35 902
domovy mládeže	6 605
dětské domovy	10 081
školy v přírodě	11 234
jazykové školy	1 646
základní umělecké školy	19 628
domy dětí a mládeže	50 939
hudební školy	31 246
mateřské školy	0
základní školy	0
školní jídelny	5 332
Celkem	954 347,0

Finanční prostředky poskytnuté MČ hl. m. Prahy pro školy a školská zařízení zřizované hl. m. Prahou

V průběhu roku 2004 schválila Rada hl. m. Prahy finanční prostředky poskytnuté jednotlivými městskými částmi školám a školským zařízením zřizovaným hl. m. Prahou, které sídlí na jejich území. Prostředky v celkové výši 1 813,7 tis. Kč byly přiděleny školám a školským zařízením především na dary a granty v oblasti volného času a protidrogové prevence.

Granty

- Hrazené ze státního rozpočtu z prostředků MŠMT

Ze státního rozpočtu byly hrazeny projekty implementace ICT do výuky. Celkové náklady pilotních projektů činily 3 901 221,- Kč. Z toho dotace z MŠMT činila 2 442 821,- Kč a dotace HMP školám zřizovaným HMP 563 479,- Kč. Maximální výše účelové dotace MŠMT byla metodikou stanovena na 70 % celkových nákladů na každý jednotlivý projekt. Zbýlých 30 % nákladů musela škola zajistit z prostředků poskytnutých zřizovatelem, případně z vlastních prostředků nebo sponzorských darů. Školám zřizovaným HMP byla tato částka poskytnuta z kapitoly 04 – Školství, mládež a samospráva.

- Hrazené z prostředků hl. m. Prahy

Z prostředků hl. m. Prahy byly hrazeny Celoměstské programy podpory vzdělávání pro rok 2004. Na projekty byla přidělena částka 10 000 000,- Kč.

- Hrazené ze státních prostředků z MŠMT a z prostředků hl. m. Prahy

Projekt protidrogové prevence Proti drogám 2004 – Zdravé město Praha byl hrazen ze dvou zdrojů. Na protidrogovou politiku byly určeny 2 mil. Kč z rozpočtu hl. m. Prahy, na prevenci sociálně patologických jevů 1 263 mil. Kč z MŠMT.

Kapitálové výdaje

Pro rok 2004 kraj Hl. m. Praha investoval na obnovu škol a školských zařízení ve své působnosti investiční prostředky v celkové výši 613 814,9 tis. Kč.

Soukromé školství hl. m. Prahy

Soukromé školy byly financovány v roce 2004 dle zákona č.306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, a podle normativů, vyhlášených MŠMT v souladu s § 4, odst. 4 uvedeného zákona (věstník MŠMT ČR č. 2 pro rok 2004). Dotace soukromým školám se stanovuje a financování provádí na základě uvedeného zákona, platných normativů a uzavřených smluv o poskytnutí dotace a zvýšené dotace s jednotlivými školami MHMP.

Na území hl. m. Prahy bylo financováno 129 soukromých škol a školských zařízení, zařazených v síti škol a školských zařízení MŠMT.

Pro rok 2004 byla na dotace vyčleněna částka 710 005 tis.Kč.

Církevní školství na území hl. m. Prahy

Církevní školství bylo financováno prostřednictvím MŠMT. Tomuto typu škol byla poskytována dotace ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

Pro rok 2004 byla poskytnuta dotace v celkové výši 163 655 tis. Kč.

IV.3.3 Skutečnost roku 2005

Výdaje kapitoly 04 – Školství, mládež a samospráva pro rok 2005 dosáhly výše 8 587 891,7 tis. Kč, což představuje 19,4 % z celkového objemu výdajů hl. m. Prahy. Údaje odpovídají upravenému rozpočtu k datu 30. 6. 2005.

Běžné výdaje

Běžné výdaje kapitoly 04 – Školství, mládež a samospráva dosáhly na základě upraveného rozpočtu k datu 30. 6. 2005 výše 7 944 225,1 tis. Kč, což představuje 27,0 % z celkového objemu běžných výdajů hl. m. Prahy.

V roce 2005 byly zdrojem financování kapitoly 04 – Školství, mládež a samospráva finanční prostředky z rozpočtu hl. m. Prahy a ze státního rozpočtu poskytované z MŠMT.

Z MŠMT byla pro rok 2005 poskytnuta dotace přímých nákladů v celkové výši 6 502 608,2 tis. Kč. Přímé výdaje zahrnují, jak bylo již výše uvedeno, prostředky na platy, ostatní osobní náklady, povinné odvody a ostatní přímé neinvestiční výdaje (např. učební pomůcky, učebnice, výdaje na vzdělávání pedagogů). Z výše uvedené dotace činily tzv. přímé náklady

na vzdělávání pro školy a školská zařízení hl. m. Prahy částku 3 014 233,1 tis. Kč, pro obecní školství dosáhly přímé výdaje na vzdělávání částku 3 488 375,1 tis. Kč.

Z účelových dotací od MŠMT, poskytnutých hl. m. Praze v průběhu roku 2005, tvořila největší objem dotace pro soukromé školství, která dosáhla výše 576 685 tis. Kč, dále pak dotace na státní informační politiku ve vzdělávání, podporu romské komunity, gymnázia se sportovním zaměřením a na další rozvojové programy.

Hl. m. Praha bylo v roce 2005 zřizovatelem 213 škol a školských zařízení. Organizací zřízených městskými částmi bylo celkem 479.

Přehled o čerpání prostředků poskytovaných z MŠMT (přímé výdaje) podle jednotlivých typů škol a školských zařízení kraje Hl. m. Praha znázorňuje níže uvedená tabulka:

v tis. Kč

Druhy a typy škol	Neinvestiční výdaje
Gymnázia	566 955,0
střední odborné školy	638 751,0
vyšší odborné školy	374 455,0
speciální školy	376 704,0
střední odborná učiliště a učiliště	649 345,0
pedagogicko-psychologické poradny	40 440,0
domovy mládeže	28 217,0
dětské domovy	17 671,0
školy v přírodě	0,0
jazykové školy	0,0
základní umělecké školy	279 836,0
domy dětí a mládeže	75 380,0
hudební školy	0,0
mateřské školy	823 861,0
základní školy	2 577 540,0
školní jídelny	53 453,0
CELKEM*	6 502 608,0

* na stav rozpočtu k 30.6.2005

Provozní výdaje

Pro zabezpečení chodu škol a školských zařízení v působnosti hl. m. Prahy byl upraveným rozpočtem k 30. 6. 2005 vyčleněn finanční objem v celkové výši 864 931,9 tis. Kč. Tento objem zahrnoval i nájemné pro školy a školská zařízení, jejichž působiště je v objektech, spadajících do správy městských částí hl. m. Prahy. Provozní prostředky jsou určeny na zabezpečení běžného provozu organizací, dále na drobné opravy a udržování majetku.

Odbor školství MHMP v roce 2005 přistoupil u škol a školských zařízení hl. m. Prahy k uložení odvodů z odpisů v souladu s § 28 odst. 4 písm. b) zákona č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, a tyto prostředky využil jako záměnu zdrojů za prostředky provozního charakteru. Touto záměnou došlo k úspoře provozních prostředků pro rok 2005 ve výši 11 900 tis. Kč.

Z prostředků hl. m. Prahy byly pro rok 2005 navýšeny platové prostředky pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních, zřizovaných hl. m. Prahou, o jednorázovou mimořádnou odměnu ve výši 5 000,-Kč na jednoho pedagogického pracovníka. Tato úprava navýšila rozpočet o 47 820 tis. Kč.

Přehled o čerpání prostředků poskytovaných z rozpočtu hl. m. Prahy (provozní prostředky) podle jednotlivých typů škol a školských zařízení kraje Hl. m. Praha znázorňuje níže uvedená tabulka:

v tis. Kč

školy a školská zařízení zřizované krajem	příspěvek na provoz
Gymnázia	218 228
střední odborné školy	165 096
vyšší odborné školy	56 017
speciální školy	90 992
střední odborná učiliště a učiliště	169 998
pedagogicko-psychologické poradny	7 336
domovy mládeže	8 260
dětské domovy	9 342
školy v přírodě	34 027
jazykové školy	1 538
základní umělecké školy	13 418
domy dětí a mládeže	60 045
hudební školy	26 136
mateřské školy	1 341
základní školy	0
školní jídelny	3 158
Celkem*	864 932,0

* na stav rozpočtu k 30.6.2005

Finanční prostředky poskytnuté MČ hl. m. Prahy pro školy a školská zařízení hl. m. Prahy

V průběhu roku 2005 schválila Rada hl. m. Prahy finanční prostředky, které byly poskytnuty jednotlivými městskými částmi hl. m. Prahy školám a školským zařízením zřizovaným hl. m. Prahou, které sídlí na jejich území, v celkové výši 733 tis. Kč. Prostředky byly přiděleny na kulturní vzdělávání škol, protidrogovou prevenci a zájmové aktivity.

Kapitálové výdaje

V roce 2005 kraj Hl. m. Praha investoval do obnovy škol a školských zařízení ve své působnosti investiční prostředky v celkové výši 643 666,6 tis. Kč.

Soukromé školství na území hl. m. Prahy

Soukromé školy na území hl. m. Prahy byly financovány dle zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, a podle normativů vyhlášených MŠMT v souladu s § 4, odst. 4 uvedeného zákona. Dotace byla poskytována 129 právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení zapsaným do školského rejstříku, které nejsou zřizovány státem,

krajem, obcí, dobrovolným svazkem obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství, nebo registrovanou církví nebo náboženskou společností, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, které uzavřely smlouvu s krajským úřadem podle tohoto zákona.

V roce 2005 byla na dotace soukromých škol na výchovu a vzdělávání vyčleněna částka 758 026 tis. Kč.

Církevní školství na území hl. m. Prahy

Církevní školství bylo financováno prostřednictvím MŠMT. Tomuto typu škol byla poskytována dotace ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

Pro rok 2005 byla poskytnuta dotace v celkové výši 176 145 tis. Kč.

IV.4 Výhled financování regionálního školství v HMP na období 2006 – 2010

IV.4.1 Orientační návrh přímých výdajů na období 2006 - 2010

Orientační potřeba finančních prostředků na přímé neinvestiční výdaje do roku 2010 kraje Hl. m. Praha byla stanovena jak na základě zpracovaných krajských normativů roku 2005, tak byla rovněž využita metoda agregovaných ukazatelů pro celou věkovou skupinu. Při výpočtu nebyli rozlišeni žáci podle zřizovatelů, neboť v hodnotách normativů stanovených pro jednotlivé zřizovatele není výrazný rozdíl.

Základem odhadu mzdových prostředků včetně zákonných odvodů v letech 2006 – 2010 byly agregované normativy, použité pro výpočet roku 2004, kde se upravily mzdové prostředky. V roce 2005 se zvýšily o 4 % pro všechny zaměstnance a navíc o 3,5 % pro pedagogické pracovníky. Pro rok 2006 se upravují mzdové prostředky o 4,5 % pro všechny zaměstnance s tím, že pro pedagogické pracovníky by měl být opět zajištěn vyšší nárůst.

Meziroční pokles počtu zaměstnanců a mzdových prostředků o 2 % je v letech 2005 a 2006 realizován prostřednictvím klesajících výkonů, zejména v oblasti základního školství a středního odborného školství.

V roce 2007 až 2010 je nárůst mzdových prostředků orientačně v každém roce stanoven na 4,5 % .

V důsledku výše uvedeného zvyšování mzdových prostředků orientačně stanovené neinvestiční výdaje rostou i při převážně klesajících výkonech škol.

Výše ostatních neinvestičních výdajů (ONIV přímé) je pro orientační stanovení v dalších letech upravována ve smyslu agregovaných a krajských normativů roku 2005 a je vyjádřena ve stálých cenách roku 2005.

Výhled financování regionálního školství kraje Hl. m. Praha na období let 2006 až 2010 v oblasti přímých výdajů je závislý na podmínce zachování rozpisu kapitoly 333 MŠMT i přesto, že:

- nárůst mzdových prostředků o 4,5 % ročně dále prohloubí rozdíl mezi příjmy pedagogických pracovníků a průměrnými příjmy obyvatelstva Prahy,
- ONIV přímé nezabezpečí úhradu výdajů nezbytných na vzdělávání žáků, přičemž nedostatek těchto prostředků v zájmu potřeby zachovat vzdělávací činnost škol bude muset být hrazen z provozních prostředků, poskytovaných z rozpočtu HMP,
- oblast patologických jevů a drog nebude v plném rozsahu finančně zajištěna.

V orientačním návrhu přímých výdajů celkem za kraj Hl. m. Praha je předpoklad, že se mzdové prostředky včetně odvodů navýší z 8 089 006 tis. Kč roku 2006 na 9 282 979 tis. Kč v roce 2010. V oblasti ONIV přímé se předpokládá mírný nárůst, a to z celkové částky 168 614 tis. Kč v roce 2006 na 172 516 tis. Kč v roce 2010.

Orientační návrh přímých výdajů podle jednotlivých druhů a typů škol a školských zařízení upraví kraj Hl. m. Praha následovně:

Mateřské školy

Podle demografického vývoje se předpokládá od roku 2006 mírný nárůst výkonů o 2 300 dětí. Tento nárůst výkonů zvýší potřebu mzdových prostředků roku 2010 oproti roku 2006 o 213 828 tis. Kč. K mírnému nárůstu dojde i u ONIV přímých, určených na nákup hraček a výukového materiálu.

Základní školy

Přesto, že v letech 2006 – 2010 dojde k úbytku 4 943 žáků, nedochází k poklesu potřeb mzdových prostředků včetně odvodů. Důvodem je již výše zmíněný předpoklad nárůstu platové oblasti u všech zaměstnanců, zejména pak u pedagogických pracovníků, v jednotlivých letech. V tomto smyslu vzroste potřeba mzdových prostředků včetně zákonných odvodů z 3 074 806 tis. Kč na konečných 3 666 763 tis. Kč. Nárůst potřeby mzdových prostředků v letech 2006 – 2010 činí tedy 591 957 tis. Kč. Předpokládá se také nárůst ONIV přímých ve výši 3 306 tis. Kč.

Gymnázia

Mzdové prostředky jsou ovlivněny mírným nárůstem výkonů (o 393 žáků). Dochází k jejich navýšení z původní částky 943 194 tis. Kč na 1 032 733 tis. Kč. Předpokládá se zachování počtu gymnázií na úrovni roku 2005. V letech 2005 – 2010 nejsou očekávány u tohoto typu škol výraznější změny optimalizačního charakteru.

Konzervatoře

Počet žáků studujících na konzervatořích zůstává zachován do roku 2010 na cca 1 400 žácích. Mzdové prostředky včetně odvodů zaznamenají mírný nárůst, a to z počátečních 241 216 tis. Kč na konečných 264 115 tis. Kč. Nárůst je ovlivněn meziročním nárůstem platů zaměstnanců ve školství. Oblast ONIV přímé se pohybuje po celé období výhledu do roku 2010 na výši cca 5 700 tis. Kč.

Střední odborné školy

Z demografického vývoje je zřejmé, že v letech 2006 – 2010 dojde k výraznému poklesu počtu žáků (o 3 892). Oblast mzdových prostředků a zákonných odvodů však zaznamená nárůst z již výše uvedených důvodů o 128 760 tis. Kč, a to z počátečního objemu 1 356 353 tis. Kč roku 2006 na 1 485 113 tis. Kč roku 2010. Pokles zaznamená oblast ONIV přímé o 916 tis. Kč.

Střední odborná učiliště

V letech 2006 – 2010 dojde na středních odborných učilištích k nejvýraznějšímu poklesu výkonů z celého středního školství hl. m. Prahy. Pokles o 5 544 žáků vyvolá výrazné změny ve všech oblastech financování. Přes tento vysoký pokles žáků se předpokládá mírný nárůst v oblasti mzdových prostředků do roku 2010 o 96 047 tis. Kč na konečných 1 107 805 tis. Kč. Oblast ONIV přímé zaznamená pokles z 24 593 tis. Kč v roce 2006 na 23 910 tis. Kč v roce 2010. Kraj Hl. m. Praha provedl u tohoto typu škol řadu optimalizačních změn a k dalším výrazným změnám dojde i v letech 2006 – 2010. Bude nutno přistoupit v rámci optimalizace ke slučování tohoto typu škol se středními odbornými školami.

Vyšší odborné školy

Mírný nárůst výkonů (o 247 studentů) a orientačně stanovený již výše uvedený meziroční nárůst platů ovlivní také mzdové prostředky, které by se měly do roku 2010 zvýšit o 45 670 tis. Kč. Současně se o 662 tis. Kč navýší také ONIV přímé.

Nástavbové studium na SOŠ a SOU

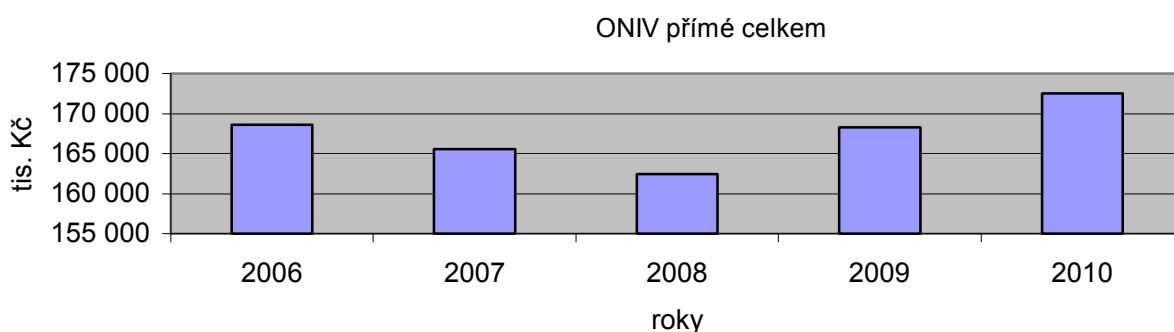
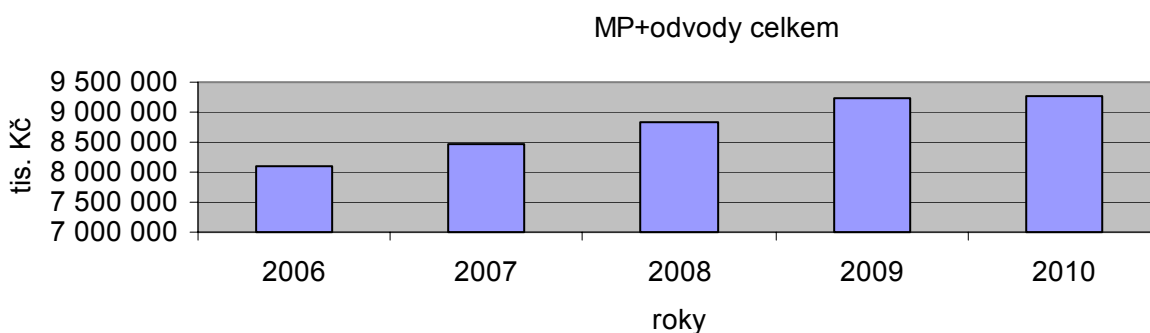
Počty žáků nástavbových studií na SOŠ a SOU zaznamenávají mírný pokles, a to o 446 studentů. Oblast mzdových prostředků včetně odvodů zaznamená v průběhu let 2005 až 2010 mírný nárůst - o 5 273 tis. Kč. Nárůst je ovlivněn očekávaným zvyšováním platových tarifů. Oblast ONIV přímé zaznamená mírný pokles o 124 tis. Kč za celé sledované období let 2006 až 2010.

Konkrétní údaje rozpracované do jednotlivých let specifikuje následující přehled:

	v tis. Kč				
	2006	2007	2008	2009	2010
MP+odvody celkem	8 089 006	8 453 012	8 833 396	9 230 900	9 282 979
ONIV přímé celkem	168 614	165 533	162 444	168 269	172 516
z toho:					
jednotlivé typy škol					
Mateřské školy					
děti celkem	31 178	31 811	32 443	33 046	33 478
MP + odvody	1 110 685	1 160 666	1 212 896	1 267 476	1 324 513
ONIV přímé	12 128	12 375	12 620	13 626	14 586
Základní školy					
žáků celkem	80 657	78 100	75 927	75 026	75 714
MP + odvody	3 074 806	3 213 172	3 357 765	3 508 864	3 666 763
ONIV přímé	64 364	62 324	60 590	63 463	67 670
Gymnázia celkem					
žáků celkem	23 575	23 785	23 922	23 948	23 968
MP + odvody	943 194	985 638	1 029 991	1 076 341	1 032 733
ONIV přímé	22 927	22 570	22 159	22 586	22 289
Konzervatoře celkem					
žáků celkem	1 393	1 392	1 385	1 392	1 386
MP + odvody	241 216	252 071	263 414	275 268	264 115
ONIV přímé	5 854	5 763	5 658	5 767	5 691
Střední odborné školy celkem					
žáků celkem	29 240	28 877	28 490	27 527	25 348
MP + odvody	1 356 353	1 417 389	1 481 171	1 547 824	1 485 113
ONIV přímé	32 969	32 456	31 866	32 480	32 053

Střední odborná učiliště celkem					
žáků celkem	15 072	14 192	13 254	11 528	9 528
MP + odvody	1 011 758	1 057 287	1 104 865	1 154 584	1 107 805
ONIV přímé	24 593	24 210	23 770	24 228	23 910
nástavby ze SOŠ a SOU celkem					
žáků celkem	2 680	2 594	2 501	2 484	2 234
MP + odvody	113 772	118 892	124 242	129 833	119 045
ONIV přímé	1 873	1 813	1 748	1 841	1 749
Vyšší odborné školy celkem					
žáků celkem	5 588	5 754	5 769	5 773	5 835
MP + odvody	237 222	247 897	259 052	270 710	282 892
ONIV přímé	3 906	4 022	4 033	4 278	4 568

Výši mzdových prostředků a ONIV přímé po jednotlivých letech znázorňují následující grafy:

IV.4.2 Orientační návrh provozních výdajů na období 2006 – 2010

Provozní výdaje škol a školských zařízení v působnosti hl. m. Prahy jsou zabezpečeny provozními prostředky z daňové výtěžnosti města. Tyto prostředky zajišťují chod škol tak, aby nebyl narušen vyučovací proces. Finanční prostředky, které kraj Hl. m. Praha hodlá vložit v letech 2006 – 2010 do provozů škol a školských zařízení, se pohybují v rozmezí 868 955 tis. Kč v roce 2006 do 855 947 tis. Kč v roce 2010.

Školám a školským zařízením v působnosti hl. m. Prahy jsou provozní prostředky přiznávány při rozpočtovém řízení I příslušného roku, které se koná v průběhu 1. čtvrtletí, dále pak při rozpočtovém řízení II, které se koná v průběhu měsíce října příslušného roku. Rozpočtové řízení II usměrňuje přiznanou výši provozních prostředků na základě počtu žáků přijatých pro nový školní rok.

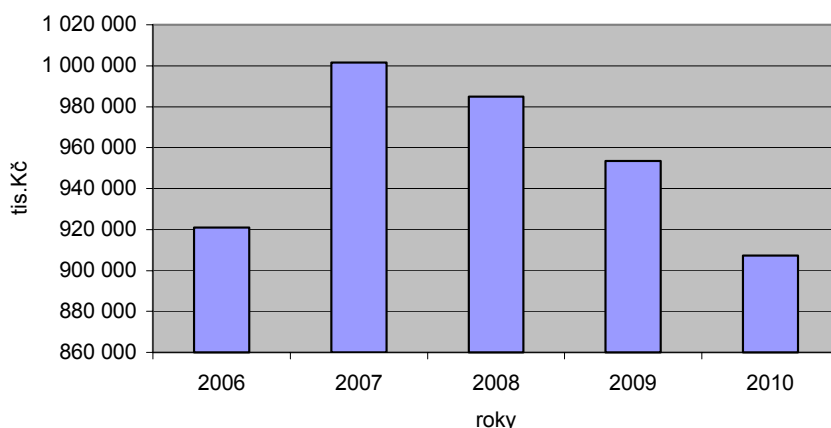
Pro rozpočtová řízení každá škola a školské zařízení zpracuje podrobnou finanční rozvahu potřeby prostředků na provoz. Jedná se nejen o prostředky na energie, vodné, plyn, obnovu vybavení tříd, ale i na platby nájemného těm školám a školským zařízením, které provozují svoji činnost v objektech městských částí hl. m. Prahy.

Orientační návrh provozních výdajů po jednotlivých letech a pro jednotlivé druhy a typy škol a školských zařízení v působnosti hl. m. Prahy specifikuje následující přehled:

Orientační návrh provozních výdajů na školy a jim příslušející školská zařízení zřizované krajem v letech 2006-2010 (v tis. Kč)

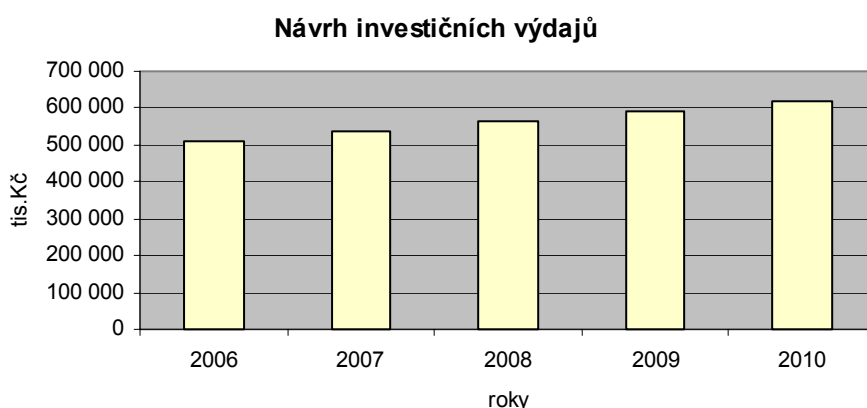
školy a školská zařízení zřizované krajem	2006	2007	2008	2009	2010
MŠ s SVP	14 920	16 082	16 416	16 723	16 959
ZŠ se SVP	47 904	49 020	48 179	48 304	49 021
gymnázia	259 700	275 125	276 709	276 999	277 242
konzervatoře se SVP	5 406	5 810	5 943	6 144	6 210
konzervatoře	21 189	22 058	21 932	22 042	21 947
SOŠ se SVP	8 698	8 992	8 662	8 382	8 380
střední odborné školy	195 782	240 988	237 759	229 722	211 538
OU se SVP	76 691	81 081	80 748	80 748	80 749
střední odborná učiliště a učiliště	201 559	199 280	186 108	161 873	133 789
nástavby ze SOŠ a SOU	20 390	20 246	19 485	19 352	17 405
vyšší odborné školy	66 727	80 795	81 006	81 062	81 933
Celkem	920 972	1 001 484	984 955	953 360	907 183

Návrh provozních výdajů

Orientační návrh kapitálových výdajů na školy a školská zařízení zřizované krajem Hl. m. Praha v letech 2006-2010 (v tis. Kč)

školy a školská zařízení zřizované HMP	2006	2007	2008	2009	2010
CELKEM	510 300	535 800	562 600	590 700	620 200

Výhled financování soukromého školství na období 2006 - 2010

Dotace právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku, které nejsou zřizovány státem, krajem, obcí, dobrovolným svazkem obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství, nebo registrovanou církví nebo náboženskou společností, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, pokud uzavrou smlouvu s krajským úřadem podle zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, bude poskytována na základě stanovených normativů MŠMT v souladu s § 4 odst. 4 uvedeného zákona pro každý kalendářní rok. Základem odhadu objemu finančních prostředků na jednotlivé kalendářní roky je celková potřeba finančních prostředků na dotace v roce 2005.

V roce 2006 až 2010 je nárůst finančních prostředků stanoven o 4,5 % ze základny předchozího roku v důsledku předpokládaného meziročního nárůstu mzdových prostředků o 4,5 %.

Přehled nárůstu finančních prostředků je uveden v tabulce.

v tis. Kč

rok	finanční prostředky
2006	792 137
2007	827 783
2008	865 034
2009	903 960
2010	944 638

Výhled financování církevního školství na období 2006 - 2010

Církevní školství bylo financováno prostřednictvím MŠMT. Tomuto typu škol byla poskytována dotace ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

Výhled na roky 2006 až 2010 je závislý na výši státního rozpočtu na jednotlivé roky.

Vzhledem k tomu, že MŠMT není zřizovatelem těchto škol, není kompetentní ke stanovení výše dotací pro období let 2006 až 2010.

IV.5 Předpoklad čerpání finančních prostředků z ESF v následujícím období

Projekty odboru školství MHMP jako konečného příjemce spolufinancované z Evropského sociálního fondu (50 %), státního rozpočtu (39,5 %) a rozpočtu MHMP (10,5 %) v tis. Kč¹⁵

Program JPD 3	2006	2007	2008
Opatření 3.1	14 000	60 000	16 000
Opatření 3.2	3 400	16 600	

Návrh potřeb odboru školství MHMP na čerpání finančních prostředků z ESF na období 2007 – 2013 vyplývající z analýzy stanovených priorit

	Odhad finanční náročnosti v mil. Kč	Odhad % navýšení proti úrovni 2004 - 2006
Priorita 1 Informační vzdělanost a informační vybavenost vzdělávacích institucí	500	
Priorita 2 Celoživotní učení a další vzdělávání	500	400 %
Priorita 3 Boj proti sociální exkluzi znevýhodněných skupin žáků ZŠ a SŠ a studentů VOŠ	500	
Priorita 4 Zvyšování kvality výuky	500	
Priorita 5 Rekonstrukce, výstavba a vybavení škol	5 000	

¹⁵ Předpokládané plnění podle rozpisu nákladů jednotlivých projektů

Závěr

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy hl. m. Prahy je založen na celoživotním učení jako hlavním principu vzdělávací politiky hl. m. Prahy.

Celoživotní učení je nejen významným faktorem kvalifikačního růstu jednotlivce a jeho uplatnění na trhu práce, ale má také rozhodující vliv na rozvoj společnosti a její transformaci na společnost znalostí. Klíčové postavení celoživotního vzdělávání se odráží jak ve strategických dokumentech ČR, tak ve Strategickém plánu rozvoje hl. m. Prahy. Je rovněž jednou z priorit Jednotného programového dokumentu pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha.

Ze systému celoživotního učení, jehož neoddělitelnými součástmi jsou počáteční a další vzdělávání, jsou odvozeny priority a cíle DZ HMP 2006 podrobně rozpracované v kapitole II.3:

- zkvalitnění a modernizace vzdělávání
- sledování a hodnocení kvality vzdělávání
- zvyšování kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných
- budování a rozvoj poradenských a informačních systémů
- prevence sociálně patologických jevů
- základní umělecké a zájmové vzdělávání
- zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání
- další vzdělávání v rámci celoživotního učení
- optimalizace sítě škol a jejich vzdělávací nabídky
- využití ESF pro naplňování cílů hl. m. Prahy v oblasti rozvoje lidských zdrojů.

Pro splnění všech priorit a cílů je nezbytná aktivní participace všech subjektů vzdělávání, součinnost s městskými částmi, spolupráce se sociálními partnery i s celou řadou institucí, např. vysokými školami, výzkumnými a odbornými pracovišti, MŠMT, MPSV... Nezbytné je rovněž zainteresovat školy a školská zařízení, jejich management i zaměstnance k účasti na realizaci stanovených priorit a přizpůsobení vzdělávací nabídky potřebám trhu práce. Úkolem škol bude také rozšiřování nabídky dalšího vzdělávání především modulárním systémem, který umožňuje absolventům v kratším čase získat vzdělání s potřebným zaměřením nebo rekvalifikaci a je daleko pružnější než dlouhodobé studium vedoucí k ucelenému stupni vzdělání. Neméně důležité je motivovat občany k celoživotnímu učení. K tomu by měla přispět mimo jiné i kvalita počátečního vzdělávání.

Seznam použitých zkratk

BOZP	bezpečnost práce a požární ochrany
CERMAT	Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání
CIP EQUAL	program Iniciativy Společenství EQUAL
COP	centrum odborné přípravy
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
ČVUT	České vysoké učení technické
DD	dětský domov
DDM	dům dětí a mládeže
DDÚ	dětský diagnostický ústav
DM	domov mládeže
DS	denní studium
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
DVÚ	dětský výchovný ústav
DZ ČR	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR
DZ HMP	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy HMP
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
G	gymnázium
HDP	hrubý domácí produkt
HMP	hlavní město Praha
ICT	informační a komunikační technologie
IPPP	Institut pedagogicko-psychologického poradenství
ISPROFIN	informační systém programového financování
ISS	integrovaná střední škola
KÚ	krajský úřad
MČ	městská část
MěÚ	městský úřad
MF	Ministerstvo financí
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZe	Ministerstvo zemědělství
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NNO	nestátní neziskové organizace
NÚOV	Národní ústav odborného vzdělávání
NUTS	nomenklaturní územní jednotka
OA	obchodní akademie
OECD	Organizace pro ekonomický rozvoj a spolupráci
OFS	ostatní formy studia
OMT MHMP	odbor uměleckých škol, mládeže a tělovýchovy MHMP
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
PC	pedagogické centrum
PedF UK	Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy

PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PŠ	pomocná škola
PŠD	povinná školní docházka
PřF UK	Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
R HMP	Rada hl. m. Prahy
RLZ	rozvoj lidských zdrojů
ROPID	Regionální organizátor pražské integrované dopravy
ROZ MHMP	odbor rozpočtu MHMP
RVP	rámcový vzdělávací program
SIPVZ	státní informační politika ve vzdělávání
SKU MHMP	odbor školství MHMP
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SPC	speciálně pedagogické centrum
SpŠ	speciální škola
SPŠ	střední průmyslová škola
SPV	středisko praktického vyučování
SŠ	střední škola
STR ÚRM	Útvar rozvoje hl.m. Prahy
SVP	speciální vzdělávací potřeby
SZŠ	střední zdravotnická škola
SZeŠ	střední zemědělská škola
ŠD	školní družina
ŠJ	školní jídelna
ŠVP	školní vzdělávací program
TVP	třídní vzdělávací program
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
ÚP	úřad práce
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
Z HMP	Zastupitelstvo hl. m. Prahy
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola
ZvŠ	zvláštní škola

Seznam použité literatury

Národní program rozvoje vzdělávání (Bílá kniha), Praha 2001

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR, Praha 2002

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, Praha 2005

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v HMP, Praha 2003

Strategický plán hlavního města Prahy, Praha 2000

Monitorovací zpráva o naplňování strategické koncepce hl. m. Prahy v období 2002 až 2003, Praha 2004

RNDr. B. Burcin, RNDr. T. Kučera, CSc., Doc. RNDr. Z. Čermák, CSc.: Aktuální vývoj a perspektivy demografického vývoje hl.m. Prahy, Praha 2003

Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha, Praha 2004

Programový dodatek k Jednotnému programovému dokumentu pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha, Praha 2004

Operační program Rozvoj lidských zdrojů, MPSV, Praha 2003

Program Iniciativy Společenství EQUAL, MPSV Praha 2004

Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR, Praha 2003

Program realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR, Praha 2005

Vzdělávání a odborná příprava v Evropě, různé systémy, společné cíle do roku 2010, Praha 2003

Vzdělávání a odborná příprava 2010, naléhavé reformy jako podmínka úspěchu Lisabonské strategie, Praha 2004

České školství v mezinárodním srovnání, ÚIV, Praha 2005

Analýza vzdělávací politiky, OECD, 2003

Národní rozvojový plán 2004 – 2006, MMR, Praha 2003

Strategie udržitelného rozvoje ČR, Praha 2004

Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004 - 2006, MPSV, Praha 2004

Národní akční plán zaměstnanosti 2004 - 2006, MPSV, Praha 2004

Na cestě k učíci se společnosti. Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2003, Praha 2004

Výroční zpráva o stavu koncepce a rozvoji sítě škol a o stavu vzdělávání a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v hlavním městě Praze za školní rok 2003/2004

Výroční zprávy škol a školských zařízení za školní rok 2003/2004 a 2004/05

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy hl. m. Prahy za školní rok 2004/2005

Vývojová ročenka školství v roce 1989/1990 – 2004/2005, ÚIV, Praha 2005

Statistická ročenka školství 2004/2005 - výkonové ukazatele, ÚIV, Praha 2005

Statistická ročenka školství 2004 – zaměstnanci a mzdové prostředky, ÚIV, Praha 2005

Statistická ročenka školství 2004 – soubor ekonomických ukazatelů resortu školství, ÚIV, Praha 2005

Krajská ročenka školství 2003, ÚIV, Praha 2004

Kraje, školy, čísla 2003, ÚIV, Praha 2004

Poznatky o stavu školství v krajích ČR ve školním roce 2003/04, Praha 2005

Vzdělávání a trh práce v krajích, NÚOV, Praha 2005

Ing. J. Festová: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2005, NÚOV, Praha 2005

Ing. J. Vojtěch, Ing. J. Festová, Mgr. R. Sukup: Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků ve středním a vyšším vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých ve srovnání se situací v EU 2004/05, Praha 2005

Ing. J. Vojtěch, PhDr. H. Úlovcová, Ing. J. Festová, Ing. P. Kalousková, Mgr. R. Sukup: Uplatnění absolventů škol na trhu práce – 2004, NÚOV, Praha 2004

Ing. P. Kalousková, Mgr. P. Šťastnová, PhDr. H. Úlovcová, Ing. J. Vojtěch: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů pro vstup na trh práce – 2004, NÚOV, Praha 2004

Mgr. Gabriela Doležalová: Územní mobilita mladých lidí v souvislosti s pracovním uplatněním, NÚOV, Praha 2005

Ing. J. Pechlát, Ing. J. Mejstřík: Základna vědy, výzkumu a vývoje v hl.m. Praze. Stručná analýza současného stavu, Praha 2004

Regionální inovační strategie, region Praha, Technologické centrum AV ČR, Praha 2004

Odborné vzdělávání v ČR, přehledová zpráva, Praha 2004

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR a Akční plán na léta 2004 – 2006, MŽP, Praha 2003

Praha a ekologická výchova. Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty na území hl.m. Prahy, Praha 2005

Učitelské noviny

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona

Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

Statut hl.m. Prahy, ve znění pozdějších předpisů

Zákon. č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Usnesení Rady EU ze dne 27. června 2002 o celoživotním učení

Úmluva o právech dítěte

Bílá kniha Evropské komise o mládeži, 2001

Příloha č. 1

Vývoj počtu dětí, žáků a studentů na jednotlivých úrovních vzdělávací soustavy hl. m. Prahy a předpokládané počty pedagogických pracovníků

- a) denní studium
- b) ostatní formy studia
- c) pedagogičtí pracovníci
- d) denní studium a ostatní formy studia celkem

Denní studium	skutečnost				prognóza					
školní rok	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
MŠ celkem	27 421	27 688	28 255	28 731	30 070	31 178	31 811	32 443	33 046	33 478
MŠ	26 404	26 660	27 226	27 646	28 981	30 052	30 655	31 263	31 843	32 258
MŠ pro děti s SVP	1 017	1 028	1 029	1 085	1 089	1 126	1 156	1 180	1 202	1 219
ZŠ celkem	102 463	98 316	93 197	89 221	84 928	80 657	78 100	75 927	75 026	75 714
ZŠ	98 538	94 452	89 437	85 584	81 447	77 331	74 872	72 770	71 870	72 522
1.stupeň	55 301	51 581	48 054	45 194	43 036	42 437	42 990	44 174	45 461	46 931
2.stupeň	43 237	42 871	41 383	40 390	38 410	34 894	31 882	28 596	26 408	25 591
ZŠ praktická		1 669	1 588	1 521	1 451	1 367	1 302	1 250	1 231	1 238
1.stupeň	623	557	523	497	473	467	475	486	501	520
2.stupeň	1 148	1 112	1 065	1 024	978	900	827	764	729	719
Speciální ZŠ		329		347	344	345	352	361		381
ZŠ pro žáky s SVP	1 846	1 866	1 835	1 769	1 686	1 614	1 573	1 546	1 550	1 573
1.stupeň	1 008	1 004	961	876	855	851	873	893	923	952
2.stupeň	838	862	874	893	831	762	700	653	627	621
SŠ celkem	70 472	71 435	72 228	72 245	71 957	71 960	70 840	69 552	66 879	62 464
Gymnázia	22 680	22 908	23 283	23 367	23 464	23 574	23 786	23 921	23 947	23 969
Gymnázia	22 592	22 827	23 204		23 396	23 519	23 733	23 864	23 889	23 911
odp. PŠD	6 766	6 911	7 185	7 265	7 264	7 254	7 241	7 243	7 244	7 250
vyšší sek.	15 826	15 916	16 019	16 030	16 132	16 265	16 492	16 620	16 644	16 661
G pro žáky s SVP	88	81	79	72	69	55	53	58	58	58
odp. PŠD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vyšší sek.	88	81	79	72	69	55	53	58	58	58
Konzervatoře		1 438	1 394	1 389	1 405		1 392	1 385	1 392	
Konzervatoře	1 347	1 359		1 310	1 323	1 308	1 304	1 296	1 300	1 293
odp. PŠD	220	223	207	205	203	202	202	201	200	200
vyšší sek.	1 127	1 136	1 109	1 105	1 119	1 106	1 102	1 095	1 100	1 093
Konz. pro žáky s SVP	85	79	78	79	83	85	87	89		93
vyšší sek.	85	79	78	79	83	85	87	89	92	93
Střední odborné školy	26 886	27 667	28 505	28 949	28 963	29 240	28 877	28 490	27 527	25 348
SOŠ	26 482	27 270	28 071	28 505	28 529	28 801	28 440	28 061	27 104	24 925
studijní obory	26 210	27 172	27 997	28 428	28 477	28 757	28 401	28 027	27 076	24 903
z toho lycea	645	958	1 396	1 680	1 930	2 169	2 384	2 609	2 810	2 820
učební obory	272	98	74	77	52	45	39	34	28	22
SOŠ pro žáky s SVP	207	181	212	197	184	194	191	184	178	178
studijní obory	130	115	142	152	151	151	149	141	135	135
učební obory	77	66	70	45	33	43	43	43	43	43
Praktické školy	197	216	222	247	249	245	245	245	245	245
Střední odborná učiliště	16 922	16 662	16 187	15 766	15 376	15 072	14 192	13 254	11 528	9 528
SOU	15 439	15 213	14 783	14 330	13 947	13 626	12 735	11 803	10 077	8 076
studijní obory	3 014	3 166	3 393	3 558	3 712	3 785	3 747	3 663	3 467	3 126
učební obory	12 425	12 047	11 390	10 772	10 234	9 840	8 989	8 139	6 610	4 951
SOU, OU pro žáky s SVP	1 483	1 449	1 404	1 436	1 430	1 447	1 457	1 451	1 451	1 451
studijní obory	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
učební obory	1 483	1 449	1 404	1 436	1 430	1 447	1 457	1 451	1 451	1 451
Nástavby ze SOŠ a SOU	2 552	2 760	2 859	2 774	2 748	2 680	2 594	2 501	2 484	2 234
Vyšší odborné školy	5 233	5 252	5 642	5 605	5 488	5 588	5 754	5 769	5 773	5 835
Školství celkem	205 589	202 691	199 322	195 802	192 443	189 383		183 691	180 724	177 491

Ostatní formy studia	skutečnost				prognóza					
školní rok	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
SŠ celkem	6 520	6 606	7 174	7 245	7 309	7 249	7 075	6 880	6 649	5 975
Gymnázia	459	451	465	472	480	481	482	484	485	486
odp. PŠD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vyšší sek.	459	451	465	472	480	481	482	484	485	486
Konzervatoře	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2 183	2 135	2 200	2 105	2 124	2 127	2 081	2 033	1 941	1 767
studijní obory	2 183	2 135	2 200	2 105	2 124	2 127	2 081	2 033	1 941	1 767
z toho lycea	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
učební obory	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Střední odborná učiliště	418	478	520	554	583	620	620	610	496	371
studijní obory	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
učební obory	418	478	520	553	583	620	620	610	496	371
Nástavby ze SOŠ a SOU	3 460	3 542		4 114	4 122	4 021	3 891	3 752	3 727	3 351
Vyšší odborné školy	1 522	1 615	1 648	1 391	1 098	1 118	1 151	1 154	1 155	1 167
Školství celkem	8 042	8 221	8 822	8 636	8 406	8 366	8 225	8 034	7 804	7 142

Pedagogičtí pracovníci	skutečnost				prognóza					
školní rok	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Mateřské školy	2 152	2 157	2 169	2 177	2 163	2 162	2 174	2 171	2 166	2 180
Základní školy	5 872	5 752	5 569	5 347	4 934	4 724	4 512	4 305	4 192	4 138
1. stupeň	2 627	2 529	2 376	2 229	2 110	2 080	2 097	2 155	2 207	2 256
2. stupeň	3 245		3 192	3 118	2 824	2 643	2 415	2 150	1 986	1 882
Gymnázia	1 916	1 895	1 930	1 967	1 966	1 976	1 994	2 022	2 024	2 026
SOŠ (vč. konzervatoří)	2 698	2 740	2 879	2 916	2 843	2 713	2 521	2 467	2 387	2 280
Střední odborná učiliště	2 121	2 038	2 050	2 025	1 701	1 531	1 327	1 180	933	721
Vyšší odborné školy	520	504	511	529	503	490	468	451	434	426
Speciální školy	1 104	1 098	1 129	1 124	1 013	981	958	922	925	947
Učitelé celkem	22 255	21 936	21 805	21 432	20 057	19 301	18 466	17 823	17 255	16 855

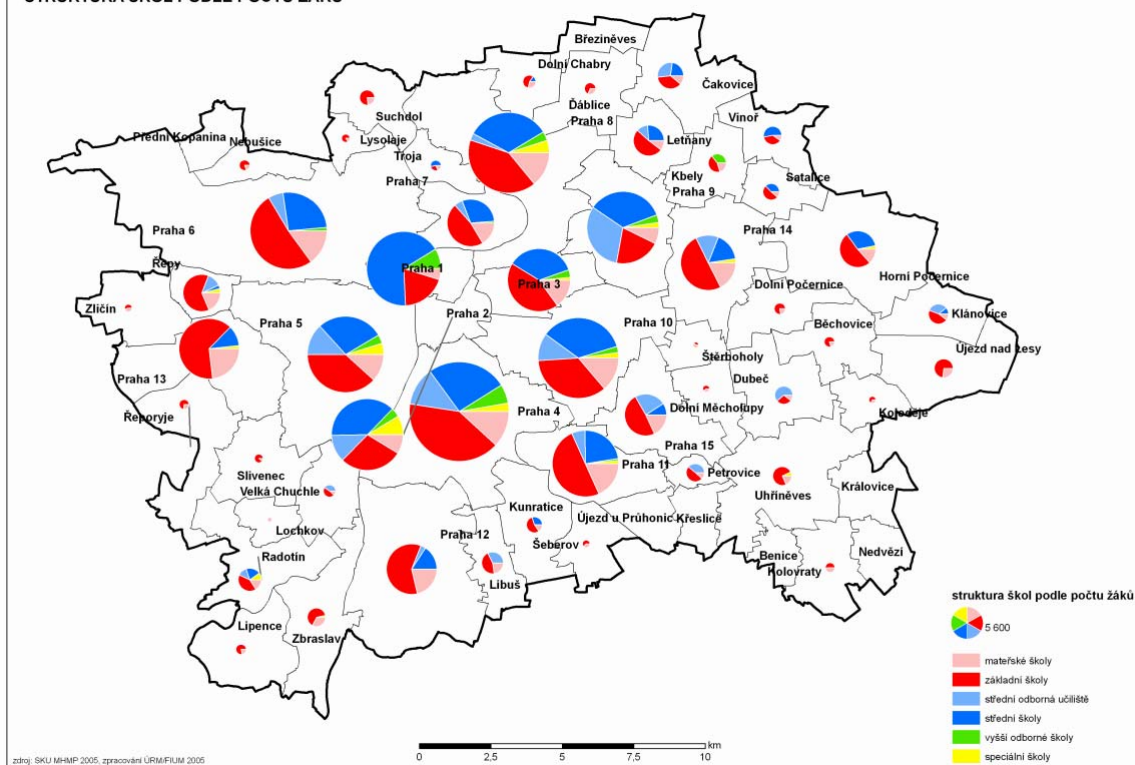
DS + OFS	skutečnost				prognóza					
školní rok	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
MŠ celkem	27 421	27 688	28 255	28 731	30 070	31 178	31 811	32 443	33 046	33 478
MŠ	26 404	26 660	27 226	27 646	28 981	30 052	30 655	31 263	31 843	32 258
MŠ pro děti s SVP	1 017	1 028	1 029	1 085	1 089	1 126	1 156	1 180	1 202	1 219
ZŠ celkem	102 463	98 316	93 197	89 221	84 928	80 657	78 100	75 927	75 026	75 714
ZŠ	98 538	94 452	89 437	85 584	81 447	77 331	74 872	72 770	71 870	72 522
1.stupeň	55 301	51 581	48 054	45 194	43 036	42 437	42 990	44 174	45 461	46 931
2.stupeň	43 237	42 871	41 383	40 390	38 410	34 894	31 882	28 596	26 408	25 591
ZŠ praktická		1 669		1 521		1 367	1 302	1 250	1 231	1 238
1.stupeň	623	557	523	497	473	467	475	486	501	520
2.stupeň	1 148	1 112	1 065	1 024	978	900	827	764	729	719
Speciální ZŠ	308	329	337	347	344	345	352	361	376	381
ZŠ pro žáky s SVP	1 846	1 866	1 835	1 769	1 686	1 614	1 573	1 546	1 550	1 573
1.stupeň	1 008	1 004	961	876	855	851	873	893	923	952
2.stupeň	838	862	874	893	831	762	700	653	627	621
SŠ celkem	76 992	78 041	79 402	79 490	79 266	79 209	77 915	76 432	73 528	68 439
Gymnázia	23 139	23 359	23 748	23 839	23 944	24 055	24 268	24 405	24 432	24 455
Gymnázia	23 051	23 278	23 669	23 767	23 876	24 000	24 215	24 348	24 374	24 398
odp. PŠD	6 766	6 911	7 185	7 265	7 264	7 254	7 241	7 243	7 244	7 250
vyšší sek.	16 285	16 367	16 484	16 502	16 612	16 746	16 974	17 104	17 130	17 147
G pro žáky s SVP	88	81	79	72	69	55	53	58	58	58
odp. PŠD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vyšší sek.	88	81	79	72	69	55	53	58	58	58
Konzervatoře	1 432	1 438	1 394	1 389	1 405	1 393	1 392	1 385	1 392	1 386
Konzervatoře	1 347	1 359	1 316	1 310	1 323	1 308	1 304	1 296	1 300	1 293
odp. PŠD	220	223	207	205	203	202	202	201	200	200
vyšší sek.	1 127	1 136	1 109	1 105	1 119	1 106	1 102	1 095	1 100	1 093
Konz. pro žáky s SVP	85	79	78	79	83	85	87	89	92	93
vyšší sek.	85	79	78	79	83	85	87	89	92	93
Střední odborné školy	29 069	29 802	30 705	31 054	31 087	31 368	30 959	30 523	29 469	27 115
SOŠ	28 665	29 405	30 271	30 610	30 653	30 928	30 522	30 094	29 046	26 691
studijní obory	28 393	29 307	30 197	30 533	30 601	30 884	30 482	30 061	29 017	26 670
z toho lycea	645	958	1 396	1 680	1 930	2 169	2 384	2 609	2 810	2 820
učební obory	272	98	74	77	52	45	39	34	28	22
SOŠ pro žáky s SVP	207	181	212	197	184	194	191	184	178	178
studijní obory	130	115	142	152	151	151	149	141	135	135
učební obory	77	66	70	45	33	43	43	43	43	43
Praktické školy	197	216	222	247	249	245	245	245	245	245
Střední odborná učiliště	17 340	17 140	16 707	16 320	15 960	15 692	14 812	13 865	12 024	9 899
SOU	15 857	15 691	15 303	14 884	14 530	14 246	13 356	12 413	10 572	8 447
studijní obory	3 014	3 166	3 393	3 559	3 712	3 785	3 747	3 663	3 467	3 126
učební obory	12 843	12 525	11 910	11 325	10 818	10 460	9 609	8 750	7 106	5 322
SOU, OU pro žáky s SVP	1 483	1 449	1 404	1 436	1 430	1 447	1 457	1 451	1 451	1 451
studijní obory	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
učební obory	1 483	1 449	1 404	1 436	1 430	1 447	1 457	1 451	1 451	1 451
Nástavby ze SOŠ a SOU	6 012	6 302	6 848	6 888	6 869	6 701	6 484	6 253	6 211	5 584
	6 755	6 867	7 290	6 996	6 586	6 705		6 922	6 928	7 002
Školství celkem	213 631	210 912	208 144	204 438	200 849	197 749	194 730	191 724	188 527	184 633

Příloha č. 2

Mapy s počty dětí, žáků a studentů na jednotlivých úrovních vzdělávací soustavy hl. m. Prahy podle městských částí ve školním roce 2004/2005

- a) struktura škol podle počtu žáků
- b) počet dětí v mateřských školách
- c) počet žáků v základních školách
- d) počet žáků ve středních odborných učilištích
- e) počet žáků ve středních školách (gymnázia, konzervatoře, střední odborné školy)
- f) počet studentů ve vyšších odborných školách
- g) počet žáků ve speciálních školách

STRUKTURA ŠKOL PODLE POČTU ŽÁKŮ

MATEŘSKÉ ŠKOLY

ZÁKLADNÍ ŠKOLY

STŘEDNÍ ODBORNÁ UČILIŠTĚ

STŘEDNÍ ŠKOLY (GYMNÁZIA, KONZERVATOŘE, SOŠ)

VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY

Speciální školy
počet dětí, žáků a studentů

- 29 - 50
- 51 - 75
- 76 - 100
- 101 - 150
- 151 - 200
- 201 - 400
- 401 - 1 050